VANDAAG

MITO CROES ...38 vragen...

106E JAARGANG — NO.: 268 ZATERDAG 18 NOVEMBER 1989

AMIGOE

Preke

Sinterklaas: Als het aan Maria ligt, ben ik volgend jaar een vrouw!

Protest in Washington tegen Salvador-geweld

VS dreigen met opschorting steun aan president Cristiani

■ *WASHINGTON — In Washington is een demonstratie gehouden voor de ambassade van El Salvador uit protest tegen de gevechten, die momenteel plaats vinden tussen de rebellen en het Salvadoraanse leger. Die strijd heeft inmiddels al meer dan zeshonderd doden geëist.*

Foto: twee politieagenten slepen op hardhandige wijze een demonstrant weg.

Bombardementen teisteren burgers van San Salvador

SAN SALVADOR — Voor de inwoners van San Salvador wordt de situatie steeds nijpender. In de volkswijk Zacamil zijn in de nacht van donderdag op vrijdag ten minste 500 huizen volkomen platgebombardeerd door het leger, dat ervan overtuigd is dat het verzet zich in de arbeiderswijken verschanst heeft. "Wij hebben nog nooit zulke bombardementen meegemaakt", vertelde een bewoner. "Zij maken de hele sector met de grond gelijk".

■ In ziekenhuizen en eerste-hulp-posten is er gebrek aan medicijnen, bloed en verband. Dokters van de organisatie 'artsen zonder grenzen' verklaarden dat er duizenden gewonden zijn. "De slachtpartijen en executies nemen toe, onze chirurgen kunnen het niet meer aan", aldus de artsen. Frankrijk en de Europese gemeenschap hebben toegezegd dat zij medische hulp naar El Salvador zullen sturen.

■ Tegen de moord op zes jezuieten en twee vrouwen donderdag is door een groot aantal landen geprotesteerd. Ooggetuigen vertelden dat de zes mannen, onder wie de rector van de universiteit, en de twee vrouwen op het terein van de Middenamerikaanse universiteit werden doodgeschoten door een groep van 30 tot 40 geuniformeerde mannen. Paus Johannes Paulus II schreef in een telegram aan de aartsbisschop van San Salvador dat hij hevig geschokt was door deze "weerzinwekkende daad".

Volgens de Salvadoraanse president Alfredo Cristiani zijn de moorden het werk van het verzet. Hij deelde mee dat de regering een onderzoek heeft ingesteld. Spanje stuurde vrijdag een medewerker van zijn ministerie van Buitenlandse zaken naar El Salvador om het verloop van dat onderzoek te volgen. Vijf van de vermoorde jezuieten waren van Spaanse afkomst. De Nicaraguaanse president Daniel Ortega is ervan overtuigd dat het leger de acht in koelen bloede heeft vermoord.

Een Britse journalist is vrijdag het slachtoffer geworden van de zware strijd die al bijna een week in de Salvadoraanse hoofdstad San Salvador woedt. David Blundy van de Sunday correspondent was met regeringssoldaten meegegaan naar de noordelijke wijk Mejicanos, die in handen is van de linkse verzetsbeweging FMLN. Er brak een vuurgevecht uit waarbij Blundy werd getroffen.

DOODSESKADERS

De Verenigde Staten zullen hun steun aan het bewind van de Salvadoraanse president Alfredo Cristiani opschorten, als deze er niet in slaagt de doodseskaders in bedwang te houden. Dit heeft Bernard Aronson, de Amerikaanse onderminister van Buitenlandse zaken voor inter-amerikaanse kwesties, vrijdag gezegd. De doodseskaders worden verantwoordelijk geacht voor de moord donderdag op zes jezuieten in San Salvador.

"De situatie van de mensenrechten in El Salvador moet veranderen, anders zal ons steunbeleid niet worden voortgezet", zei Aronson voor een senaatssubcommissie voor het westelijk halfrond. "De daders van de moord van donderdag moeten zo streng mogelijk worden gestraft. De Verenigde Staten zullen zich in deze niet tevreden stellen met vage beloften." Tijdens zijn betoog werd Aronson herhaaldelijk onderbroken door tegenstanders van Amerikaanse steunverlening op de publieke tribune.

BOMBARDEMENTEN

Volgens waarnemers zijn sinds het weekeinde zeker 1.000 mensen omgekomen. Het FMLN heeft de Verenigde Staten ervan beschuldigd direct bij de strijd betrokken te zijn, daar de legervliegtuigen die de dichtbevolkte wijken van de hoofdstad bombarderen deels gevlogen zouden worden door amerikaanse piloten.

De VS spraken deze beschuldiging tegen. Een woordvoerder van de Amerikaanse regering deelde mee dat er ten hoogste 55 Amerikaanse functionarissen in El Salvador verblijven die het leger adviseren. Zij zijn echter absoluut niet bij de gevechtshandelingen betrokken, zo verzekerde hij.

VN-RAPPORT OVER DOODSESKADERS

WASHINGTON — Vrijdag maakte de Verenigde Naties tenslotte een rapport over de mensenrechtensituatie in El Salvador bekend. Daarin wordt de regering verweten dat zij in de periode van januari tot augustus 1989 verantwoordelijk was voor politieke moorden en steeds vaker haar tegenstanders martelde. De moorden zijn het werk van doodseskaders die "deel uit maken van of getolereerd worden" door het leger en de veiligheidstroepen.

Het FMLN executeerde in dezelfde periode vermeende collaborateurs van de strijdkrachten, hooggeplaatste ambtenaren en "ideologische" tegenstanders, aldus het rapport. De burgerbevolking in de gevechtszone wordt door de strijdende partijen zeer slecht behandeld.

In het rapport wordt een beroep gedaan op Cristiani en het FMLN om "politiek realisme, grootmoedigheid en creativiteit" te tonen en mee te werken aan een vreedzame oplossing voor de burgeroorlog.

West-Berlijn bereidt zich op invasie Oostduitsers

BONN/HAMBURG - De Westduitse autoriteiten en die in West-Berlijn bereiden zich voor op een invasie van Oostduitsers die in het weekeinde vrienden en verwanten komen bezoeken. Men verwacht nog een grotere toestroom dan een week geleden, toen vier miljoen inwoners van de DDR profiteerden van het openstellen van de grenzen.

Langs de Interduitse grens zijn meer dan vijftig doorlaatposten ingericht, zodat er een passagepunt is op elke vijfentwintig km grensgebied. In Berlijn kunnen Oostduitsers op tweeëntwintig plaatsen de muur passeren voor een bezoek aan West-Berlijn. In acht dagen tijd heeft de DDR ruim 9,5 miljoen visa afgegeven voor particuliere reizen naar de Bondsrepubliek of West-Berlijn, zo blijkt uit gegevens van het ministerie van Binnenlandse zaken in Oost-Berlijn. Ruim zestienduizend Oostduitsers kregen papieren waarmee zij zich blijvend in de Bondsrepubliek kunnen vestigen.

Liberia over benoeming waarnemend gouverneur:

"Ik wil een einde maken aan de ongelijkheid der seksen'

WILLEMSTAD — 'Een naam kan ik niet noemen, maar het streven van mij is om een vrouw benoemd te krijgen als waarnemend gouverneur van de Nederlandse Antillen. Waarom? Omdat ik wil deelnemen in het proces om aan te tonen dat het een achterhaald principe is om voor allerlei historisch-cultureel bepaalde banen uitsluitend mannen te benoemen. Eenenvijftig procent van de wereldbevolking bestaat uit vrouwen'.

Dit zei minister-president Maria Liberia-Peters vanmorgen tegenover de Amigoe in verband met de opvolging van mr Elmer Joubert als waarnemend gouverneur. Zoals bekend, heeft Joubert plotseling om ontheffing uit deze functie gevraagd.

'Ik wil er bewust aan meewerken om aan te tonen dat het er niet toe doet of er een vrouw of een man in een bepaalde functie wordt benoemd. Het gaat om de kwaliteiten en de kwalificaties van de persoon, van de mens. Het moet voor eens en altijd afgelopen zijn met de ongelijkheid wat seksen betreft', aldus de premier.

DECENNIUM

Liberia-Peters verklaarde, dat zij er zich van bewust is dat dit 'een langdurig proces' zal zijn: 'De Verenigde Naties hebben er een decennium voor uitgetrokken om het proces van de afschaffing van ongelijkheid-van-seksen te stimuleren. Hoe moeilijk dat is, bewijst het feit, dat er slechts vier vrouwelijke premiers op de wereld zijn: Eugenia Charles van Dominica, Margaret Thatcher van Groot-Brittannië, Benazir Bhutto van Pakistan en Maria Liberia-Peters van de Nederlandse Antillen. Die van Noorwegen is onlangs afgetreden'.

De premier: 'In de hele geschiedenis zijn er slechts veertien of vijftien vrouwelijke premiers geweest. En al die vrouwen hebben bewezen, dat zij het werk en de verantwoordelijkheden aankunnen. Kijkt u maar eens naar Golda Meir van Israël. Kijkt u maar eens naar de wijze waarop Bhutto de problemen, waarmee zij in haar land wordt geconfronteerd, aanpakt'.

OOK IK

Tot slot: 'Nogmaals, het gaat om de mens, om de persoon. Het gaat er niet om of iemand een man is of een vrouw. Wij vrouwen zijn altijd achtergebleven. En daaraan wil ook ík een einde maken'.

Dinsdag zal de Raad van Ministers het vermoedelijk eens worden over 'de mens' die zal worden voorgedragen voor de functie van waarnemend gouverneur van de Nederlandse Antillen. Die 'mens' zal dan - als het aan de premier ligt - een vrouw zijn.

Bloedbad

NEW DELHI - Een Tamilgroepering op Sri Lanka, het revolutionaire volksbevrijdingsfront, heeft bekend gemaakt op donderdag 334 personen om het leven te hebben gebracht bij aanvallen op kampen van het Srilankaanse leger en op een politiebureau in het district Ampara.

GEHATE COMMUNIST

■ *WARSCHAU— Het vijftien meter hoge standbeeld van de grondlegger van de geheime dienst in Polen, Felix Dzierjinski, is gisteren in Warschau neergehaald. Het beeld stond op het naar de gehate 'spion' genoemde plein.*

In Polen zijn tal van monumenten die herinneren aan de communistische partij, weggehaald.

DDR joden

BERLIJN - Vooraanstaande personen in de DDR hebben ervoor gepleit dat de joodse gemeente 'Adass Jisroel' in Berlijn (DDR) in alle rechten wordt hersteld. De gemeente werd bijna vijftig jaar geleden, op 18 december 1939, op last van de Gestapo opgeheven.

Sovjetunie krijgt status begunstigde handelspartner

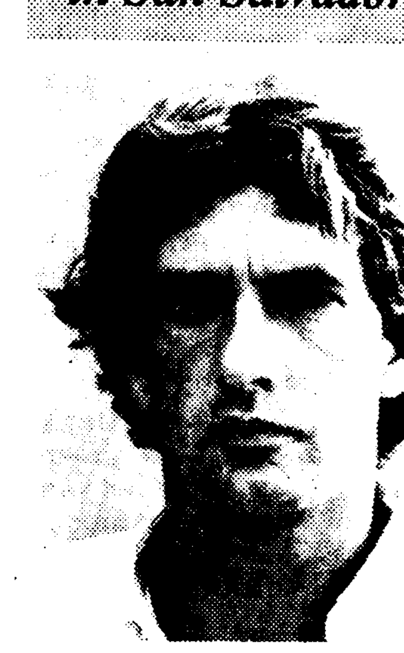
WASHINGTON - De Verenigde Staten zullen vermoedelijk binnen één tot drie maanden de restricties in de handel met de Sovjetunie versoepelen en dat land de status toekennen van meest begunstigde handelspartner.

Deze verwachting heeft de Amerikaanse minister van Handel, Robert Mosbacher, uitgesproken tegenover het televisiestation NBC.

Mosbacher zei dat de handelsconcessies de reactie van het Amerikaanse congres en de regering zullen zijn op de later op de dag verwachte aankondiging van de Sovjetunie dat de emigratie zal worden vergemakkelijkt via nieuwe wetgeving. De status van meest begunstigde handelspartner is de Sovjetunie vijftien jaar onthouden, vooral wegens de beperkingen voor de emigratie van joden.

Mosbacher verklaarde te verwachten dat de Sovjetunie snel te werk zal gaan bij het aanvaarden van een nieuwe emigratiewet. "Dat zal de weg vrijmaken voor het toekennen van de status van meest begunstigde handelspartner, waardoor invoerrechten omlaag zullen gaan en de Sovjetunie meer naar ons kan exporteren", aldus de minister. Het toekennen van de status wordt overigens vooral gezien als een symbolisch gebaar.

Reporter gedood in San Salvador

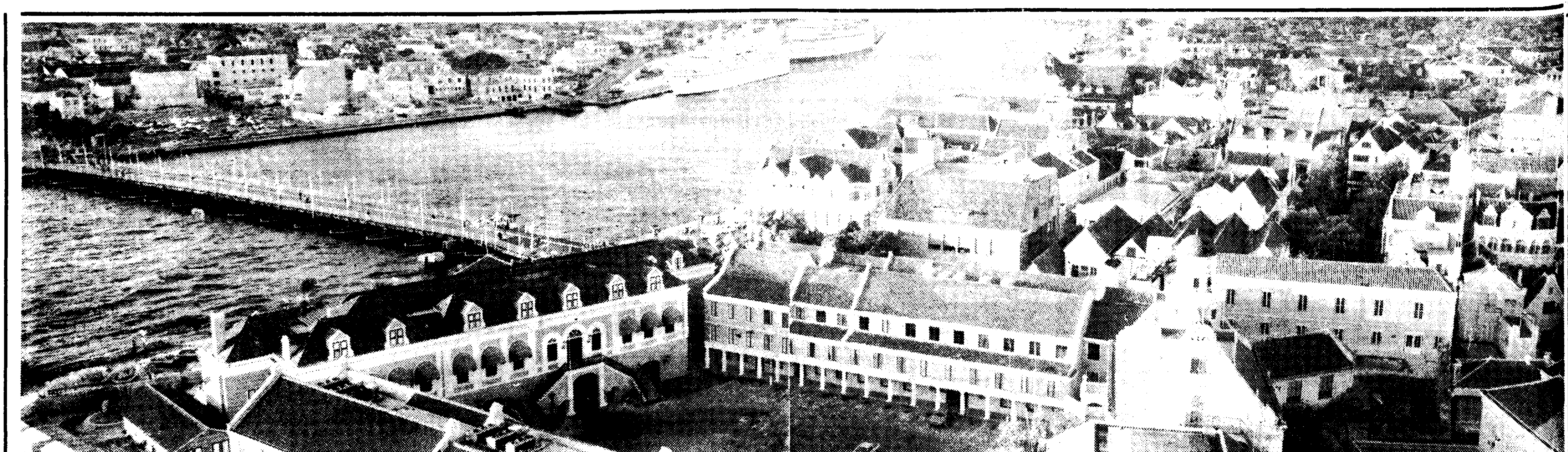

■ *SAN SALVADOR — In San Salvador is de Britse correspondent voor het blad London Sunday, David Blundy, dodelijk gewond geraakt tijdens de oorlog die nu al bijna een week woedt tussen de linkse bevrijdingsbeweging FMLN en de overheidstroepen.*

David Blundy werd door verscheidene kogels geraakt toen hij aan het werk was.

NAPA

AMIGOE-abonnees ontvangen vandaag zoals elke zaterdag de weekend-bijlage NAPA met reportages en interviews over aktuele gebeurtenissen zowel in binnen- als buitenland. Daarnaast een aantal interessante rubrieken voor jong en oud. Degenen die zich nog niet op de AMIGOE hebben geabonneerd, kunnen de **zaterdag-editie van AMIGOE inclusief NAPA** ver-krijgen voor de prijs van **één gulden** bij de diverse verkooppunten.

Nieuwe winkels, uitbreidingen en meer VdV's

Het klopt in het winkelhart van Punda (en het zaagt en het boort en het verft)

WILLEMSTAD — Donderdag opende La Fortuna in de Heerenstraat officieel haar nieuwe winkeldeuren, onder de gewijzigde bedrijfsnaam 'St Michael' from Marks & Spencer, London. Ram Boolchand is trots op zijn zaak. St Michael is één van de grondig gerenoveerde winkels in het winkelhart van Punda.

Wie een ronde maakt door het blok, gelegen tussen Columbusstraat, Breedestraat, Handelskade en Sha Caprileskade zal merken dat er overal getimmerd, gezaagd en geboord wordt. Er is bedrijvigheid. De zeven magere jaren zijn voorbij. De bereidheid tot investeren in de eigen winkel is toegenomen. Een indruk. Pas halverwege komt het antwoord op de vraag wat VdV's in hemelsnaam zijn.

Op het Wilhelminaplein, of beter gezegd Plaza di Flor..... is Glen Bhojwani bezig met de renovatie van het winkelpand waarin voorheen Jackie zat, even vóór Kentucky. Met zijn nieuwe winkel Mayura wordt hij de vierde van de gebroeders Bhojwani die winkels hebben in Willemstad (Meena's, Manisha, Scandal, Cazini en Gazini Plaza). Zes maanden geleden kwam hij naar Curaçao vanuit India. De handelsperspectieven zijn hier gunstiger zegt hij. Souvenirs, modieuze kwaliteitskleding, horloges en sieraden zullen in zijn winkel te krijgen zijn.

SERVICE

'De vorige winkeleigenaar had een donkere zaak, ik schilder alles wit. Dat maakt het ruimer. Jackie was ouderwets, voor tijden die voorbij zijn. Klanten wensen meer, ze willen meer zien in de winkel èn ze willen meer service. Daar let ik op.'

Verderop in de straat tegenover de Centrale bank is Rodeli's krioyo-restaurant, een dertien-in-een-dozijnwinkeltje dat dit jaar openging.

ANTRACO

Naast de Centrale Bank staat een oud flets groen gebouw. Vroeger was het van Spritzer en Fuhrmann...... Onlangs is het verkocht. Het bordje Bohama duidt op aanwezigheid van een aannemer. Er is echter niemand aan het werk in het leegstaande gebouw en geen van de winkeliers in de buurt weet welke winkel er in het oude pand komt. Aan de overkant staat een even groen pand dat door uitvoerder Kenneth Rivière onderhanden wordt genomen. Antraco, de kopieerder en leverancier van kantoorbenodigdheden gaat daar zitten. De renovatie van het oude pand is een grote klus. Overal zitten scheuren. Het beton wat er ooit eens is ingegooid is aangelengd met zout water. Men nam het toen nog niet zo nauw met de eigenschappen van bouwmaterialen. Barsten en verroeste balken in het beton zijn het gevolg. De gevel is opgekrikt van de onderste pilaren. Er is een stel stevige metalen balken ingevoegd en de gevel is met ankers in de vloer van de verdiepingen vastgelegd. Naar schatting is er 1,5 ton gemoeid met de verbouwing. Vroeger zat de modezaak Gifi en daarvoor de '5 and 10 cent Store' van John C. Vinck in het pand. Lemmers van Antraco is nu de eigenaar.

Tussen parfumerie D'Orsey's en pizzaria Cozzolli's staat een klein pand leeg. De hoek om en de Heerenstraat in.

In het midden van de Heerenstraat is er tussen Silverpalace en Carina nieuwbouw aan de gang. Wat daar komt, kon zo snel niet achterhaald worden.

BIJ TIKTAK

DMO-man Don Werdekker weet te melden dat er interesse is voor de lege plekken tegenover Tiktak, de muziekplatenwinkel van Mocky Job. In de te bouwen panden komen minstens twee kledingboetieks.

GOMEZPLEIN

Op het Gomezplein is er het meeste aan de gang. Juwelierszaak Clarisa knapte het interieur op. Het 'Pundagebouw', aan het Gomezplein tegenover het voormalige restaurant Jumbo, is lichtblauw en wit geschilderd en is, naar verluidt, bijna klaar voor de verhuizing van Maison Ruth. De pas geopende elektronicazaak Omni op de hoek bij de Breedestraat is nog bezig met de luifel. Het Chineze restaurant Jumbo keert niet meer terug. De zaak is overgegaan in andere handen. Duitse handen. Wie dat zijn, wil men nog niet kwijt. Wel de suggestie voor de naam van het restaurant: Downtown. Het etablissement krijgt een flink terras en zal internationale en vooral Duitse gerechten serveren. Eerst overdag, 'maar als Punda 'aantrekt' gaat het restaurant ook 's avonds door', zo verluidt het.

LITTLE HOLLAND

Little Holland van Morris Abadi op hetzelfde Gomezplein gaat over twee maanden dicht. Omstreeks april begint de verbouwing. Van een winkel met alleen een verkoopafdeling op de begane grond, gaat men nu de hoogte in: tot drie lagen. Herenkleding, dameskleding en schoenen, plus de gebruikelijke tafelkleden en ander textiel voor het huishouden. Abadi heeft boetiek Gabrioletta die in de steeg naast Little Holland haar ingang heeft, erbij gekocht. Geen Remodelling fund. Abadi heeft dat niet nodig kennelijk.

BON APETIT

Op de Hanchi Snoa-hoek van het plein heeft het restaurant Bon Apetit sinds een aantal maanden een terras, waar het goed toeven moet zijn. Toeristen weten het beschutte zithoekje te vinden. Binnen hangen kartonnen zwartepiethoofden aan een touwtje te mobileren. Op tv trapt een Amerikaanse worstelaar een opponent hardhandig de ring uit. De Duitse gasten besteden er geen aandacht aan en de bedrijfsleidster heeft het nu even te druk voor een interview. Liever belt de Amigoe haar man, zegt ze terwijl ze verder gaat met het opmaken van de kas. Achter Bon Apetit staan twee zaken die wel nooit zullen veranderen en dat is maar goed ook. Het zijn het typische Chinese afhaalrestaurant van Kowloon (tel 612070 staat er op de buitenmuur geschilderd) en El Ideal, een herenkledingzaak waar mannen op leeftijd achter de toonbank staan en hoeden, pakken en glimmende schoenen verkopen voor de caballero.

STRAKKE BROEKEN

Vlakbij is de Kuiperstraat met de vrouwen in strakke strechbroeken. De (vermoedelijk) Dominicaansen kijken onderzoekend naar de vreemde in hun straatje.

BENETTON

Bij Benetton in de Madurostraat is Michel Nataf sinds twee en een half jaar werkzaam. De zaken gaan goed. Ondanks de prijs van de kleding die hoger is dan menige jongere zich kan veroorloven.

'Ja, het is een goede tijd om te investeren in een nieuwe winkel' antwoordt de Fransman. Nataf heeft de leiding over Benetton in Willemstad. Hij begint samen met anderen (met wie is niet duidelijk) zelf een winkel in luxe kleding in de Breedestraat. Tussen de chique lederwarenzaak Aquarius en parfumerie D'Orsey's. Diva wordt de naam. De schoenen van Benetton gaat hij in franchise verkopen. De overige artikelen komen van diverse Franse en Italiaanse modehuizen. Betere en duurdere kleding, verklapt hij alvast. En lederwaren. Hij durft het in de exclusiviteit te zoeken omdat er meer toerisme komt, maar ook omdat de 'oudere jongeren' meer geld willen betalen voor een goed kledingstuk. Wat betreft het toerisme: hij signaleert veel Zuidamerikanen bij Benetton. Venezolanen, Colombianen en Brazilianen. Kijkers, maar ook kopers.

GOLFKLEDING?

Afgezien van de nieuwe Breedestraat-winkel van Nataf, wordt de huidige Benettonwinkel ook uitgebreid. Twee en een half maal zo groot wordt de zaak. Het magazijn verhuist naar een bovenverdieping. Op te totale oppervlakte van 270 vierkante meter wordt het assortiment uitgebreid met schoenen, badkamertextiel, kleding van het merk Sisley, artikelen voor interieurinrichting van 'Home' en tennis- en golfkleding. Is voor dat laatste dan een markt? 'De toeristen natuurlijk', roept Nataf.

Begin december moet de verbouwing klaar zijn. Wellicht een tikkeltje optimistisch.

DA MARIO

Wie 's ochtends tijd heeft moet eens langs gaan bij Caffé da Mario in de Windstraat. Een alleraardigst Italiaans zaakje waar in de vroege ochtenduren iedereen iedereen ontmoet, zo zegt men.

In de straat naast het zaakje is een nieuwe boetiek in aanbouw. Een bouwvakker op het dak kan niet zeggen wat er in het eindprodukt gehuisvest wordt. De mannen die wel eens bij elkaar kwamen om te blowen in de open ruimte van het toen nog in de steigers staande gebouw, zullen nu een ander plekje moeten zoeken.

JUWELIERS

En dan de juweliers. Gandelman in de Breedestraat 35. Bijna veertig jaar onder ons. Naast sieraden andere luxe waren als leer, horloges, tassen. 'Luxe, maar niet al te luxe', aldus manager Yvonne van Heningen. De bediening moet perfect zijn vindt ze. En daar staat ze ook op. Service tot aan de deur noemt ze het. Zitten en toeristen aangapen is er niet bij.

De zaken gaan goed. Hoewel niet overdreven groot, er is toch sprake van een opleving. Te danken aan de lokale bevolking en de toeristen. Twee, drie jaar geleden ging het wat minder. Dat is nu anders. 'We krijgen toeristen in de zaak die weten wat ze willen.'

De klap voor de binnenstad kwam toen de Venezolanen gingen. De kelderende waarde van de bolivar nekte de middenstand. Nu is het tij gekeerd: 'Het is misschien niet fair om het te zeggen, maar momenteel missen we de Venezolanen niet echt meer.'

MAKAMBA'S

De Nederlanders en de Duitsers zijn er voor in de plaats gekomen. En ze heten niet langer makamba's maar VdV's. Oftewel Van der Valks. 'Als we er eentje binnen zien komen, zeggen we tegen elkaar: daar komt weer een VdV.' Die VdV's komen hier dankzij de Nederlandse hotelketen. Volgens Van Heningen is de invloed van de komst van Van der Valk in het Plaza-nest merkbaar. 'En die mensen zijn anders dan je denkt. Meestal ga je er vanuit: die kopen niets. Maar dat is nu echt anders. Ze zijn bovendien verrassend aardig.'

Overigens meldt ook zij meer Brazilianen in de stad.

MANAGERPRAATJE

Het verhaal dat de juweliers stevig balen van de lang durende uitverkoopperiode van Spritzer en Fuhrmann....... is volgens Van Heningen niet juist. Die indruk heeft ze niet van andere juweliers, en haar eigen zaak ondervindt geen hinder. En dat is geen positief managerpraatje, onderstreept ze.

PALAIS HINDU

En wat vindt het winkelend publiek van de winkels in Punda? Twee dames zijn uitstekend te spreken over Palais Hindu waar men tot na sluitingstijd de klant helpt. In tegenstelling tot zaken waar de winkelmeisjes de mensen om kwart voor zes al de winkel uitkijken.

OPENINGSTIJDEN

Een idee: de zaken zouden non-stop open moeten zijn tot zes uur. De winkels kunnen tussen de middag open blijven als een deel van het winkelpersoneel om acht uur begint te werken tot één uur en een tweede groep dan begint tot zes uur. Of liefst tot zeven uur. Want de winkels moeten langer openblijven vinden de twee werkende moeders. Na het werk van vijf tot zes een uurtje winkelen is te weinig.

Nog voor de vraag gesteld is, brengen de dames zelf naar voren dat volgens hun de kwaliteit van de kleding beter is geworden. Het gaat om eenvoudige dingen als het minder snel verkleuren van kleding na één keer wassen. Wellicht dat klachten in de Papiamentu-kranten hebben geholpen, opperen ze. Maar het kan ook aan het komend feestseizoen liggen.

Kort voor het interview met de deskundige consumenten liep de gouverneur in een net bruin pak stijlvol, maar ietwat verloren - alsof hij iets zocht - door de Heerenstraat. Een zeldzaam gezicht. Hij was aanwezig bij de opening van de Boolchand-winkel.

Ram Boolchand memoreerde dat Curaçao placht te heten 'El boutique del Caribe'. Op de geldigheid van die titel viel de afgelopen jaren wel wat aan te merken. De Venezolanen bleven immers weg. Er was geen puf meer, de winkeliers deden niets meer om hun wijk te redden. Een neerwaartse spiraal ontstond.

MAGERE JAREN

'Nu, na ongeveer acht jaren voelen we dat de dingen veranderen. De zeven mager jaren zijn voorbij.' Boolchand maakte gebruik van de zachte leningen van DMO, Korpodeko en MCB om de voorgevel en wat erachter schuil ging te renoveren. Hij spreekt over bijna 1,5 ton geleend geld. Zijn acht verkoopsters glunderen met trots de camera van TeleCuraçao tegemoet als Boolchand junior vertelt over wat er nieuw is aan hun winkel.

De vraag of de komst van met kortingen stuntende Hindu-winkeliers lokale middenstanders in de moeilijke jaren gedupeerd heeft, pareert Ram met de constatering dat in de jaren dat het slecht ging met de economie, de markt vroeg om goedkopere goederen van mindere kwaliteit. De vraag dwong daartoe; het doet er niet toe of het de Hindi waren die daarop reageerden.

HOTELS

Boolchand durft een dure winkel aan. Voor luxe winkels is ruimte, maar het toerisme moet dan wel toenemen. De klachten zijn bekend. Sommige hotels zijn slecht behuisd, de service is beneden peil: het schrikt buitenlanders af. Veranderingen in de toeristische sector zijn nodig. Maar dat is een ander hoofdstuk.

Problemen St. Maarten opgelost

PHILIPSBURG — De Business Association, de organisatie waarin lokale zakenlieden zijn verenigd, en het Bestuurscollege hebben volledige overeenstemming bereikt: het zware materieel, waarvan gebruik gemaakt zou worden bij de uitbreiding van de luchthaven en bij bouw van projecten in de omgeving van de airport zal worden verkocht of worden teruggestuurd naar het land van herkomst; er zullen meer lokale aannemers en onderaannemers worden ingeschakeld.

Charlie Meyers van de Business Association verklaarde tegenover de Amigoe-correspondent: 'De discussie is gesloten en wij zijn gelukkig'.

In de toekomst zal er vaker overleg worden gevoerd tussen de lokale zakenlieden en de overheid. Onder meer zal gezaghebber Ralph Richardson bij de bepaling van het al of niet verlenen van een werkvergunning aan een buitenlander de Business Association om advies vragen. Zo bevestigde Richardson.

Richardson zei, dat hij nimmer buitenlanders heeft voorgetrokken bij het verlenen van werkvergunningen, maar dat hij begreep dat onder lokale zakenlieden 'een gevoel van frustratie' was ontstaan. Dat hoopt hij in de nabije toekomst, met een beter onderling overleg, weg te kunnen nemen. 'Iedereen krijgt een even groot deel van de koek', zo zei hij.

Souvenir zegels

WILLEMSTAD — Ter gelegenheidvan de internationale postzegelstentoonstelling te Washington DC, VS, van 17 november tot en met 3 december 1989, heeft de Posterijen van de Nederlandse Antillen op vrijdag 17 november een souvenirvel van drie zegels in een speciaal carnet uitgegeven.

De zegels, die al eerder uitgegeven zijn, werden in afwijkende kleuren en waarden afgedrukt. De waarden zijn 70 cent, 155 cent en 250 cent.

VERREKENING BELASTINGSCHULDEN EN VAKANTIEDAGEN

Uitbetaling tot tweeduizend gulden

Accoord over functie-klassificatie met ABVO

WILLEMSTAD — Door de ambtenarenvakbond ABVO en premier Maria Liberia-Peters is gisteren een protocol getekend over de uitbetaling van functie-klassifikatie-vergoeding (met terugwerkende kracht tot 1980) bij diverse landsdepartementen. Besloten werd, dat de overheid per geval maximaal 2000 gulden cash uitkeert en de rest van het verschuldigde bedrag verrekent in vorm van kwijtschelding van belastingschulden en uitkering van extra vakantiedagen. Met de uitkering van de cashbedragen is de overheid circa 1,3 miljoen gulden kwijt. Het accoord inzake de belastingkwijtschelding en vakantiedagen levert de overheid een 'besparing' op van zo'n 6 miljoen gulden. Volgens premier Liberia kunnen alle partijen tevreden zijn met deze 'gulden middenweg'. Ze meldde tijdens een persconferentie voorts, dat er voor de problematiek van de salarisdiscrepantie gehuwde/ongehuwde ambtenaren nog geen oplossing werd bereikt. Daaraan wordt wel 'full speed' gewerkt en mogelijk zal nog vóór de jaarwisseling een oplossing uit de bus rollen.

De functie-klassifikatie speelt al ruim 10 jaar. In 1978 werd de landsambtenaren functie-klassifikatie in het vooruitzicht gesteld. Dat was evenwel enkel voor bepaalde departementen het geval. In 1980 volgde een protocol met de ambtenarenvakbond, waarin stond dat de rest van het overheidspersoneel binnen 1 jaar evenzo geherwaardeerd zou worden. Dat gebeurde weer enkel bij een aantal departementen.

Bij vele echter gebeurde er -om financiele redenen- niets, met als gevolg dat er om de zoveel tijd onrust en ontevredenheid onstaat bij de departementen in kwestie. Intussen groeide de schuld van de overheid bij haar werknemers en terugbetaling in cash met terugwerkende kracht blijkt geen haalbare kaart.

Het gaat ondermeer om het personeel van de Landsradiodienst, de Sociale Verzekeringsbank (SVB), en het Bureau Buitenlandse Betrekkingen (BBB).

De premier meldde gisteren dat de ABVO diverse voorstellen indiende, om deze zaak voor eens en altijd te regelen: een daarvan betrof de oprichting van een spaarfonds, waarin alle werknemers en de overheid zouden bijdragen. Een sympathiek, maar geen haalbaar voorstel. De kosten voor de overheid worden namelijk middels zo'n fonds behoorlijk opgevoerd en dat kan de bedoeling niet zijn. Het omzetten van de schulden in waardepapiern kon evenmin de goedkeuring van de regering wegdragen.

Uiteindelijk werd besloten, de uit te keren bedragen gedeeltelijk in cash en deels middels verrekening van belastingschulden en vakantiedagen te vergoeden. Naar verwachting zal uitkering van het cashbedrag volgende maand kunnen plaats vinden, terwijl nu de voorbereidingen worden getroffen voor de kwijtschelding van de belastingschulden en de opname van extra vakantiedagen. Degenen die om de een of andere reden geen extra vakantie willen of kunnen opnemen, zullen die extra dagen vlak voor ze de dienst verlaten kunnen opnemen.

Premier Liberia zei dat voor de problematiek van de salarisdiscrepantie tussen gehuwde mannelijke en vrouwelijke ambtenaren nog geen oplossing voorhanden is. Ze meldde dat het hier een financieel probleem betreft, waarmee vele miljoenen guldens gemoeid zijn. 'Het is onze eerste prioriteit, om ook deze kwestie op te lossen', aldus de premier gistermiddag tijdens een persconferentie.

Benzineprijs gaat omlaag

WILLEMSTAD — Met ingang van dinsdag 21 november gaan de prijzen van benzine en kerosine omlaag met respectievelijk 2,3 cent en 1,0 cent per liter.

De pompprijzen zijn vanaf die dag als volgt:

Voor Bonaire: benzine 92 octaan - 80,9 cent benzine 97 octaan - 83,7 cent kerosine -30,5 cent.

Voor Curaçao: benzine 92 octaan - 82,9 cent benzine 97 octaan - 85,7 cent kerosine -30,5 cent.

Aldus een bericht van de regering.

? Sint Zonder Paard

WILLEMSTAD — *Hij is er weer: de Sint arriveerde vanmorgen in Willemstad. Hij zal hier enige weken verblijven en vervolgens weer richting Spanje vertrekken.*

De Goedheiligman zei dat hij heel veel cadeautjes bij zich heeft... de ambtenaren kunnen hun schoentje deze keer binnen laten staan, want zij kregen al 'wat,' verklaarde de Sint direct na aankomst aan de Amigoe. Om organisatorische redenen was er wel een Sint maar géén paard te bespeuren... dus sprongen hij en zijn Pieten in plaats daarvan maar in de jeep en ging men naar het gebouw van de Landsloterij, van daaruit vertrok de menigte naar het Wilhelminapark...

Premier stelt investeerders gerust:

Onrust St. Maarten heeft geen gevolgen voor Curaçao

WILLEMSTAD — Het protest onder leiding van enkele groeperingen die zich op Sint Maarten hebben gebundeld onder de naam 'We Fo We' tegen het beleid van DP-topman Claude Wathey inzake diens coulante houding jegens buitenlandse investeerders, zal geen nadelige gevolgen hebben voor Curaçao. 'Ik verwwacht dat de investeerders zullen inzien, dat het om strikt interne aangelegenheden van het eilandgebied Sint Maarten gaat', zo zei vanmorgen premier Maria Liberia-Peters tegenover de Amigoe.

De minister-president verklaarde, dat zij gisteren nog contact heeft gehad met gezaghebber Ralph Richardson van Sint Maarten. 'De gezaghebber heeft mij verteld dat er enige onrust bestaat, maar dat hij verwacht een en ander in goede banen te kunnen leiden en dat uitspattingen kunnen worden voorkomen'.

ROMMELTJE

Op Sint Maarten is een protest van de grond gekomen tegen een groots project op het eiland, waardoor onder meer het monument dat de scheiding tussen het Franse en het Nederlandse deel aangeeft, zal moeten worden verplaatst. De voormalige leider van de vakbond van personeel bij de Curaçaose Mijnmaatschappij, Willy Haize, is een van de leiders van het protest. Hij heeft gesteld, dat Claude Wathey tot maandagnacht twaalf uur de tijd krijgt 'zijn rommeltje op te ruimen'.

Haize heeft niet aan gegeven wat er gaat gebeuren indien Wathey geen gehoor geeft aan de eis van Haize, dat toezeggingen aan buitenlandse investeerders zonder meer dienen te worden ingetrokken. Wel zei de tegenstander van Wathey, dat niemand bevreesd hoeft te zijn van toestanden 'zoals op 30 mei 1969 op Curaçao'.

Liberia-Peters: 'Ik ben blij met de toezegging van de protest-groeperingen, dat gezegd is, dat men niet plan is het eiland stuk te maken. 'Het is ons land', heeft Haize gezegd. En ik ben blij met die opmerking, dat men zich daarvan bewust is'.

Er zullen geen extra politieversterkingen vanuit Curaçao naar Sint Maarten worden gestuurd: 'Dat is in het geheel niet im Frage', aldus de minister-president.

KWALIJK

De premier zei het een bijzonder kwalijke zaak te vinden, dat door 'We Fo We' en Haize telegrammen naar Nederland zijn gestuurd, onder anderen naar de koningin, waarin gevraagd is om toepassing van de Algemene Maatregel van Rijksbestuur. Liberia-Peters: 'Dat is de klok terugdraaien. Juist het betreffende artikel 43 in het Statuut wil Nederland er uit gooien, omdat Nederland van mening is dat onze eilanden zo ver zijn dat zij hun eigen problemen kunnen oplossen. Dat artikel past niet meer in het interne bestuur van de eilandgebieden. Dat nu gevraagd is om toepassing van de Algemene Maatregel van Rijksbestuur vind ik kwalijk; zeer slecht voor de relaties tussen Nederland en de Nederlandse Antillen'.

De premier: 'Nu krijg je in Nederland uiteraard - en terecht - de reactie: 'Zie je wel, ze vragen zélf om onze hulp'. We moeten op onze eigen benen kunnen staan'.

POLITIEK

Uit politieke kringen op Sint Maarten en op Curaçao wordt vernomen, dat het protest op Sint Maarten ook gezien dient te worden 'in het kader van de politiek'. De organisatie 'We Fo We' zal, zo wordt verwacht, binnenkort bekend maken dat die gevormd wordt tot een politieke partij 'die het gevecht tegen Wathey aan gaat'. Een betrouwbare bron zei tegenover de Amigoe: 'Het is een zuiver politieke zaak'.

Andere eilanden kunnen zelf beslissen

Overheden belonen werknemers met "goodwill-gratificatie"

WILLEMESTAD — De uitkering die eind volgende maand de ambtenaren van de landsoverheid, het eilandgebied Curacao, de AWV-ers, werknemers van de Sociale Werkplaatsen en het personeel van het verplicht gesubsidieerde onderwijs ontvangen, kan het beste een 'goodwill-gratifikatie' worden genoemd. Het personeel in kwestie heeft de uitkering dubbel en dwars verdiend. Zo verklaarde gisteren premier Maria Liberia-Peters, in het bijzijn van gedeputeerde mr Faroe Metry (Financiën, NVP) en Ricardo Isebia (Personeelszaken, NVP). De andere eilanden zijn vrij te beslissen of men het voorbeeld volgt: de financiële autonomie geeft hen de ruimte, dit zelf te bepalen, zei de premier. Het land en eiland zijn met deze operatie samen tussen de 3.4 en 4 miljoen kwijt. Tweederde deel daarvan moet het eilandgebied opbrengen. Dat zal mogelijk worden dankij overschotten op bepaalde posten, waardoor de uitbetaling niet met zich meebrengt dat het tekort op de begroting verder toeneemt, meldde Metry.

Veel nieuwe dingen kwamen er gisteren tijdens de persconferentie niet aan de orde: het uitkering zal 2% van het jaarsalaris bedragen, met een minimumbedrag van 200 en een maximum van 500 gulden. De gratikifatie is geen substituut voor de vele bevroren secundaire voorwaarden, maar meer het gevolg van een samenloop van omstandigheden: de personeelssanering verliep dit jaar goed, de ambtenaren en arbeiders van land en eiland hebben zich extra ingezet en worden daarvoor nu, middels deze eenmalige uitkering, beloond. Voor de overheids NV's en semi-overheids NV's is de regeling niet van kracht, omdat daar met CAO's wordt gewerkt en het personeel van die instellingen nog wel kan rekenen op diverse secundaire arbeidsvoorwaarden, benadrukte de premier. Ze vindt dat het argument 'gelijke monniken, gelijke kappen' derhalve niet opgaat.

Voor de rest blijven de saneringsmaatregelen, zoals de personeelsstop gewoon van kracht, omdat de financiële situatie van de overheden nog alles behalve rooskleurig is. 'Het meest toe te juichen is, dat deze hele operatie van afslanking van het overheidsapparaat, zonder spanningen verlopen is. We hebben daarvoor zelfs complimenten gehad van het IMF en Trinidad heeft ons, in het kader van de United Nations Development Fund, om technische bijstand gevraagd,' aldus de premier, die duidelijk in haar nopjes was.

Gedeputeerde Faroe Metry zei dat het in feite weinig uitmaakt hoe de uitkering heet. Hij vindt wel, dat een 'serieuze naam' (zoals de goodwill- gratifikatie, RED.) op zijn plaats is. De gedeputeerde van Financien verklaarde aan journalisten dat ook het overheidspersoneel dat eerder dit jaar de dienst verliet de uitkering krijgt: voor hen geldt wel de regel dat het 2% van het jaarsalaris bedraagt en niet meer. 'We kunnen niet te veel, maar ook niet te weinig geven. Dit bedrag is redelijk,' aldus de NVP-gedeputeerde. Hij maakte melding van het 'overhevelingsprincipe' waarbij ongebruikte gelden bestemd voor bepaalde posten op de begroting worden ondergebracht onder een nieuwe post. Voor de overheid brengt deze operatie in geen geval extra kosten met zich mee, zei hij.

Waarschuwing tegen slaapmiddel

Geneesmiddel L-Tryptophan met gevaarlijke bijwerkingen

WILLEMSTAD — De inspectie voor geneesmiddelen van de Nederlandse Antillen is door de Food and Drug Administration (FDA) uit de Verenigde Staten op de hoogte gesteld van nogal ernstige ziekteverschijnselen die mogelijk verband houden met het gebruik van L-Tryptophan.

De Inspectie voor Geneesmiddelen heeft alle apotheken en de bij haar bekend staande health food stores op de hoogte gesteld, met het verzoek de verkoop van Tryptophan-preparaten voorlopig te staken.

Tryptophan is een aminozuur en wordt in de vorm van tabletten in de meeste Health Food Shops - ook op de Antillen - verkocht als zijnde een "natuurlijk" slaapmiddel en als middel ter verlichting van het zogenaamde pre-menstruale syndroom.

L-Tryptophan wordt op de Antillen tot nu toe nog niet geclassificeerd als geneesmiddel, hoewel dat, zeker gelet op de laatste berichten wel overwogen wordt.

De FDA adviseert in haar bericht voorlopig het gebruik van L-Tryptophan te staken. De waarschuwing van de FDA is uitgegaan, vanwege het feit dat artsen in de VS in de afgelopen dagen meer dan dertig gevallen gemeld hebben van een syndroom, gekarakteriseerd door een ernstige eosinophilie, een bloedafwijking.

Bij het syndroom treedt vrijwel altijd ernstige spierpijn op en sommige patiënten voelen zich zwak en hebben pijnlijke gewrichten, opgezwollen armen en benen, koorts en huid-uitslag. Hoewel er sterke aanwijzingen zijn die in de richting van L-Tryptophan wijzen, is er nog niet met zekerheid een wetenschappelijk bewezen oorzaak en gevolg associatie aangetoond. Verder onderzoek naar een oorzaak en gevolg vindt thans in geheel Amerika plaats.

Voorlopig worden door de FDA de volgende adviezen gegeven:

personen die sinds kort ziek zijn geworden, met symptomen die lijken op de bovenbeschreven verschijnselen wordt aangeraden contact op te nemen met hun huisarts;

personen die L-Tryptophan voor zelfmedicatie hebben gekocht in apotheken of health food stores en ook gebruiken als eenvoudig slaapmidden of tegen het premenstruale syndroom, wordt ernstig geadviseerd het gebruik van L-Tryptophan te staken tot nadere berichtgeving.

WILLEMSTAD —Op zondag 19 november organiseert de vereniging van hartpatiënten Curacao (Sokurko) de laatste bijeenkomst van 1989. Twee personen komen dan aan het woord en wel diëtiste Rubiano-Venegas en Leo Floridas. De diëtiste zal het hebben over voeding in het algemeen, terwijl Floridas spreekt over de waarde van een goede conditie in combinatie met gezond eten. De lezingen vinden plaats tussen 10 en 12 uur 's morgens in het buurtcentrum Kwartier.

ORANJESTAD — Het zit het Dakota/Touch of Class voetbalteam niet mee in de strijd om de Copa Aruba 1989 Semi-prof.

Werd de eerste wedstrijd tegen SLD/Banco di Caribe met 1-2 verloren en de tweede wedstrijd tegen La Fama/Island Finance met dezelfde score verloren, [illegible] de derde wedstrijd tegen RCA/Barlock Shell met 2-0 verloren. Dakota - een team dat altijd in de top stond - is hierdoor praktisch kansloos om kampioen te worden. De doelpunten werden voor RCA gescoord door Haime Tromp en Rafael Vanegas voor de rust door fouten van Dakota-keeper Paul Sneek.

Lastige verkoper van timeshares

ORANJESTAD —Opnieuw werd door een toeristenechtpaar bij de Strandpolitie aangifte gedaan, dat zij niet rustig op het strand kunnen toeven, doch steeds weer lastig gevallen worden door timesharing-verkopers. De politie werd verzocht [illegible] regelen te nemen voor, omdat het echtpaar uit [illegible] de VS kwam om op Aruba rust te zoeken. [illegible] kwam daar [illegible] nig van terecht.

AGENDA ARUBA

KANTOORUREN AMIGOE: 08.00-12.00/ 14.00-17.30 uur; zaterdag gesloten.

TELEFOON: 24333. Voor spoedgevallen na kantoortijd: 21639, 22316 en 24508. Pageboy 127-743.

TELEFAX: 22368.

BANKREK. nr 10.815.445 Banco di Caribe.

POLITIE: 100

ALARMCENTRALE. 115.

ZOEKERTJES verschijnen op dinsdag en vrijdag en kunnen iedere dag tussen 08.00-12.00/14.00-17.00 uur worden opgegeven; behalve op zaterdag. Alleen zoekertjes, die op maandag en donderdag vóór 10.00 uur binnen zijn, kunnen de dag daarop (dus dinsdag en vrijdag) verschijnen.

BIOSCOPEN
PRINCIPAL: 20.30 uur **Sing** (musical-drama, 14 jr).
DRIVE-IN: 20.30+24.00 uur **See no evil hear no evil** (comedy, 18 jr).

*****

WACHTREGELING DOKTOREN
Oranjestad, Madiki, Tanki Flip, Noord, Tanki Leendert, Paradera en Sta Cruz: dokter Bislip, via Alarmcentrum (tel.: 115) of via Dokter Horacio Oduber hospitaal (24300).

*****

DOKTER HART KINDER-POLIKLINIEK (Shakepearestraat 13, tel.: 27263/24300): spreekuren maandag t/m zaterdag van 08.30-11.30 uur; maandag, woensdag en vrijdag ook van 15.00-18.00 uur.

*****

CENTRO MEDICO CARABOBO (L.G. Smith Boulevard 34, tel.: 21777): dra L.G. Beke-Martinez, Engleandstraat 7, tel.: 24696.

*****

NARCOTICS ANONYMOUS HELPLINE: tel.: 38989 (24 uur per dag).

*****

WIT GELE KRUIS: Oranjestad: tel.: 23168; Noord: tel.: 23425; Santa Cruz en Paradera: tel.: 28288/25543; **Savaneta en Brazil**: tel.: 47020/48301; **San Nicolas**: tel.: 45906; Dakota: tel.: 29008 (wijkgebouw), 24444 (kantoor).
(voor brandgevallen, ongelukken of een of ander ongeluk gelieve Alarmcentrale op te bellen, tel.: 115)

*****

TELEARUBA
ZATERDAG: 18.00 Highway to heaven: 'We have forever'; 18.50 Style with Elsa Klensch; 19.10 Big Story; 19.30 Crossfire; 20.00 Uitzending OTI-festival vanuit Miami; 22.45 Estreno: 'Victims for victims'; 24.00 Sluiting.

ZONDAG: 17.00 Father Murphy: 'The match maker'; 17.50 Musical extravaganza: 'Gospel session'; 19.00 Just for the record; 19.30 Showtime; 20.30 Programma religioso: 'Methodist Church; 20.45 CNN international news; 21.00 Quo Vadis; 22.30 Week in review; 23.30 Sports late night; 24.00 Sluiting.

*****

DIVERSEN
FLIGHT INFORMATION CENTER: dagelijks geopend van 07.00-20.00 uur; na 20.00 uur informaties via verkeerstoren.

ESSO SERVICE CENTER (Oranjestad): **24.00 uur per dag geopend** (alleen gesloten van zondag 20.00 uur tot maandagmorgen 07.00 uur).

STICHTING ZIEKENVERPLEGING ARUBA
DOKTER HORACIO ODUBER HOSPITAAL (tel.: 24300).
Bezoekuren:
Kinderafdeling: doorlopend bezoek van 08.00-20.00 uur.
Andere afdelingen: van 11.00-12.00/15.00-15.45/18.30-19.30 uur.
Rookverbod:
Er is een algemeen rookverbod in het hospitaal. Slechts op enkele recreatieplaatsen in het hospitaal mag er gerookt worden.

KONINGIN WILHELMINA FONDS (tel.: 24652/22817): informatiecentrum woensdag geopend van 08.30-12.00 uur - Paardenbaaistraat 8 (boven).

FADA (Paardenbaaistraat 8, tel.: 32999): voor inlichtingen omtrent preventie alcohol/ drugsmisbruik.

CULTUREEL CENTRUM ARUBA: 20.30 uur piano-concert van Silvia Kersenbaum -Cas di Cultura.

SPORT
SCHAKEN **(CAVA)**: 20.00 uur simultaanseance gegeven door schaakmeester dr Uvencio Blanco - Bushiri Hotel.

VOETBAL **(Copa Aruba semi-prof)**: 20.00 uur La Fama/Island Finance vs SLD/Banco di Caribe - Lago Sportpark.

*****

ZONDAG
BIOSCOPEN
PRINCIPAL: 20.30 uur **Sing** musical-drama, 14 jr).
DRIVE-IN: **See no evil hear no evil** (comedy, 18 jr).

*****

DIVERSEN
ARUBA CONCORDE HOTEL: 17.00 uur verkiezing Little Miss Universe - Ballroom.

FILMLIGA ARUBA: 20.30 uur presentatie film **'Nestwarmte'** (Ned., documentatie) - **Cas di Cultura.**

JEUGDZANGGROEPEN PIEREWIETJE/ FLASH: 16.30 show 'Ban keiru ku Pierewietje i Flash' - Cas di Ccultura.

SPORT
SOFTBALL
(Aruba Softball Bond)
Caribe-veld
10.00 uur Buena Vista vs Amstel Beers; 12.00 uur (dames) Amstel Doves vs Plymouth/Coca cola; 14.00 uur Tremont Seagrams vs La Confianza; 16.00 uur Eman Tranding Co. vs Joey;s.
Duracell-veld
10.00 uur Frank Parts Service vs Hubo/ Hooiberg Rebels; 12.00 uur Jani's Hemco/ Snacktruck; 14.00 uur (dames) Pepsi Cola vs Petrus.

*****

MAANDAG
DIVERSEN
BIJBELMUSEUM: geopend op elke werkdag van 10.00-12.00 uur en zondag van 11.00-12.00 uur in de protestantse kerk.

INDIAN ROCK GARDEN WATERSLIDE: maandag, dinsdag, woensdag en vrijdag geopend van 10.00-18.00 uur; donderdag de gehele dag gesloten.

MUSEO HISTORIKO ARUBANO: openingstijden maandag t/m vrijdag van 09.00-12.00/ 16.00-19.00 uur; zaterdag van 09.00-12.00 uur.

BUREAU LEVENS-, GEZINS- EN HUWELIJKSMOEILIJKHEDEN (Layex Building, Wilhelminastraat 19): iedere werkdag van 07.30-12.00/13.00-16.30 uur (ook mogelijk afspraak te maken via tel.: 23145 0f 25111).

CENTRO KIBRAHACHA **(dagverblijf voor bejaarden)**: openingsuren dagverblijf: 08.00-12.00 uur; kantooruren: 07.30-12.30/14.00-17.00 uur - Piedra Plat 23 (tel.: 28159).

AUTOKEURINGSLOKAAL SAN NICOLAS: geopend van maandag t/m vrijdag van 08.00-11.30/13.00-16.00 uur.

BEGELEIDINGSCENTRUM GEESTELIJK GEHANDICAPTEN 'MAN NA OBRA': elke maandag en donderdag van 09.00-12.30 uur gelegenheid om produkten te kopen in het oude gebouw van Bibito Pin, t/o protestantse kerk, Piedra Plat.

*****

KERKDIENSTEN
BRAZIL: zon.: 09.00 en 19.00 uur.
DAKOTA: zat. 19.00 uur; zon.: 08.00 uur.
EMANUELKAPEL: zat.: 19.00 uur.
NOORD: zat.: 19.00 uur; zon.: 07.30 en 18.00 uur.
ORANJESTAD: zat.: 19.00 uur; zon.: 06.30, 10.00 en 19.00 uur.

PARADERA: zat.: 19.00 uur; zon.: 10.00 en 17.30 uur.
POS CHIQUITO: zon.: 08.00 uur.
SAN NICOLAS: zon.: 08.30 en 18.30 uur.
SANTA CRUZ: zat.: 19.00 uur; zon.: 06.30, 09.00 en 18.30 uur.
SAVANETA: zat.: 19.00 uur; zon.: 17.30 uur.
TANKI LEENDERT: zon.: 09.00 uur.

*****

PROTESTANTSE GEMEENTE ARUBA
ORANJESTAD: 10.00 uur ds A. van den Doel (crèche en zondagsschool).
SEROE COLORADO: 08.30 uur ds A. van den Doel.

*****

DE NIEUW APOSTOLISCHE KERK (Goletstraat 5-A): 09.30 uur kerkdienst.

*****

KAPELGEMEENSCHAP MARINIERSKAZERNE SAVANETA: 09.00 uur kerkdienst; voorganger ds J. Majoor - kapel Alta Vista.

*****

Afscheid Van Lieburg

ORANJESTAD — Tijdens een geanimeerde receptie in Fort Zoutman heeft de waarnemend directeur van Openbare Orde en Veiligheid, F. van Lieburg, afscheid genomen van Aruba en daarmede zijn 45-jarige loopbaan afgesloten. Hij keert met zijn gezin naar Nederland terug.

Waarnemend minister van Justitie Elio Nicolaas, die minister mr Croes verving, bracht dank aan Van Lieburg voor zijn inzet en werken, die hij leerde kennen onder meer als een pionier op het gebied van de politie.

Bij het intrede van de status aparte speelde hij een belangrijke rol bij de tot stand gekomen wetgeving, onder meer de wet voor calamiteiten en reorganisatie van de gevangenis. Hierbij haalde de bewindsman aan de gedachten van Van Lieburg over wat er nog te gebeuren valt op velerlei gebied. Premier Nelson Oduber sloot zich bij deze waarderende woorden aan.

Hij haalde aan de jaren 1985 - toen het MEP-Bestuurscollege niet zo populair bij de politie was - dit college Peterson naar Nederland stuurde om een persoon te zoeken die in het kader van de technische bijstand Aruba de helpende hand zou kunnen bieden. Zo kwam Van Lieburg naar Aruba en Aruba kon zich daarmede gelukkig prijzen, gezien het vele werk dat hij in het belang van Aruba verrichtte, zoals verschillende landsbesluiten, reorganisatie van de politie en Huis van Bewaring, brandweer enz.

'Wij als bestuurders zijn bijzonder dankbaar voor de belangstelling die gij steeds getoond hebt in de gang van zaken van Aruba en daaraan daadwerkelijk meewerkt'. In dit verband haalde premier Oduber aan, dat vele Nederlanders in het kader van de technische bijstand naar Aruba komen en zich inzetten voor Aruba en de resultaten van hun werk achter laten. 'U spant hierbij wel de kroon', aldus de premier tot Van Lieburg.

Daarna mocht Van Lieburg enige geschenken in ontvangst nemen. De Amigoe berichtte kortgeleden in Napa uitvoerig over het belangrijke werk, dat Van Lieburg op Aruba heeft verzet.

Negen maanden wegens bedreiging

ORANJESTAD — Negen maanden gevangenisstraf, waarvan zes maanden voorwaardelijk, luidde het vonnis tegen verdachte J.K. (23) wegens bedreiging van zijn ex-schoonmoeder. De officier eiste tien maanden waarvan vijf maanden voorwaardelijk.

In september jl. ging verdachte bij zijn ex-vrouw zijn spullen ophalen toen er een woordenwisseling met zijn ex-schoonmoeder ontstond waarbij verdachte met een hakmes dreigde.

Digitalisering-project Setar

ORANJESTAD — In de vergaderzaal van de Raad van Ministers heeft de waarnemend directeur van Setar, ing. H. Richardson, aan de voorzitter van de raad van bestuur van Setar, Boy Escalona, het adviesrapport overhandigd over het digilisatie-project van Setar, waarvoor drie maatschappijen hebben ingeschreven.

Bij de aanbieding van het rapport waren aanwezig minister Elio Nicolaas, leden van de raad van bestuur van Setar alsmede adviseurs.

Go-karters

ORANJESTAD — Een grote delegatie van Centro Deportivo Bushiri vertrekt maandag naar Santo Domingo waar deel zal worden genomen aan de internationale go-kart races. Gezien de grote Arubaanse belangstelling wordt in twee groepen gereisd, één vertrekt maandagmorgen met Air Aruba en de andere groep dinsdag eveneens met Air Aruba.

Jubileum bij Hypotheek kantoor

ORANJESTAD — Ten hypotheek-kantore vond de huldiging plaats van Simon Tromp, die het feit herdacht dat hij een kwart eeuw geleden in dienst van de overheid trad.

Minister Charro Kelly was present om de jubilaris, die sinds augustus 1987 hypotheekbewaarder is, te huldigen. Hierbij was ook directeur Landmeetkunde en Vastgoedregistratie, V. Frank, aanwezig.

'HIRE AND FIRE' BIJ COASTAL KAN ONRUST VEROORZAKEN

AVP-Statenlid Mito Croes wil grootscheepse opheldering

Openbaarheid contracten regering Oduber gevraagd

ORANJESTAD — Niet minder dan achtendertig vragen heeft het AVP-Statenlid mr Mito Croes gesteld aan de ministers van Algemene Zaken, Financiën en Welzijnszaken waarin hij zonder uitstel openbaarheid vraagt van de contracten die de regering-Oduber de afgelopen tijd heeft gesloten, vooral ten aanzien van het contract met Coastal dat vele vragen oproept.

Het AVP-Statenlid vindt dat er duidelijke antwoorden moeten komen, zeker nu iedere avond de minister-president voor de televisie het contract met Coastal met de nodige lof komt onthullen.

In de eerste vraag wil het AVP-Statenlid weten of het juist is, dat de regering geen onderzoek naar de antecedenten van Coastal heeft laten stellen net zoals destijds met de zaak van 'dr Eguchi'.

In dit verband vraagt het Statenlid of het de ministers niet bekend is, dat de AVP om deze screening heeft gevraagd, welke geen kosten met zich mede brengt?

COASTAL

Daarna gaan de vragen van Croes over het Coastal-contract, onder meer dat de regering met Coastal een contract voor vijf jaar sloot zonder garanties, geen enkele garantie dat Coastal op 1 juli 1991 gaat beginnen, welk deel van de milieuclaim van 250 miljoen dollar op Exxon met het Coastal-contract verloren is gegaan, Coastal maatschappijen op Aruba kan vestigen met vele voordelen in het nadeel van de lokale handel, al deze Coastal-maatschappijen elf jaar geen invoer noch Winstbelasting betalen, dat deze vrijstelling geldt voor ieder gasolinestation dat Coastal op Aruba begint.

Daarna vraagt Mito Croes of het niet zo is dat vrijstelling van belastingen niet geldt voor raffinaderijen, dus dit tegen de wet is.

INLICHTINGEN

Voorts wil hij weten of de ministers de directeur van de National Oil Company tot de orde hebben geroepen omdat hij onjuiste inlichtingen gaf in het tv-programma Quo Vadis. Na gevraagd te hebben over de abnormaal lage erfpacht - 4,60 per vierkante meter - wil Statenlid Mito Croes weten of de voormalige electriciteitsfabriek van Lago ter waarde van dertig miljoen dollar aan Coastal kado werd gedaan.

Dat deze zelfde electriciteitsfabriek stroom aan Aruba gaat verkopen, waarbij Croes het artikel in Business Week aanhaalt, dat Coastal de toevoer van gas voor bewoners van San Antonio en Austin liet afsluiten hetgeen vele problemen opleverde. Dat wanneer over vijf jaar Coastal het bedrijf sluit Aruba de electriciteitsfabriek van Coastal moet terugkopen tegen de dan geldende marktwaarde.

KADO

Na de vraag gesteld te hebben of het op deze wijze kado doen van de eletriciteitsfabriek aan Coastal dit inhoudt dat Aruba nu zelf ruim vijftig miljoen in het WEB moet investeren, vraagt het Statenlid uitvoerig over de vrijdom van invoer van vreemde arbeidskrachten, zoveel, alsmede van waar Coastal die wil halen, komen ook lonen beneden de minimumloon en het sluiten na vijf jaar van de raffinaderij in België ter sprake.

Voorts wil Croes weten of de regering van Aruba alle kosten draagt voor het werven van personeel voor Coastal, terwijl Coastal geen vakbond behoeft te erkennen.

ONRUST

Een aantal vragen handelt over de sociale onrust die door het systeem van 'hire and fire' door Coastal ontstaat, alsmede de inkomsten door salarissen beneden minimumlonen te gaan betalen.

Duidelijk blijkt, aldus Croes in zijn vragen, dat dit in tegenstelling tot het beleid van de regering-Eman is, die juist zorgde dat er sociale vooruitgang kwam.

Het Statenlid wil voorts weten of Coastal nauw samenwerkt met communistisch China en Libië. Onder meer vraagt hij of Coastal zeer recentelijk een 'major interest' gaf aan Libië in een raffinaderij die Coastal van Exxon kocht. Tenslotte wil het Statenlid weten of de regering bereid is de gesloten contracten met Coastal, Exxon en Wickland vrij te geven voor publicatie voor alle groepen op Aruba. Hij vindt het overigens maar een vreemde zaak dat de regering steeds laat horen, dat er geen geld is om scholen op te knappen, gelijke betaling aan vrouwen enz., terwijl zoveel geschonken werd aan Coastal.

TIJDBOM

Na opgemerkt te hebben dat het contract, dat regering-Oduber met Coastal sloot als een tijdbom op sociaal, economisch en werkgelegenheidgebied moet worden beschouwd, stelt Statenlid mr Mito Croes in zijn laatste vraag of de regering bereid is zonder uitstel een onderzoek te laten instellen naar de juridische mogelijkheid voor de regering door het gesloten contract met Coastal om alsnog Aruba hiervan te redden en de fundamentele rechten van de Arubaanse werknemers te beschermen.

School-softball

ORANJESTAD — Op het veld van Little League Baseballpark werd het schoolsoftbaltoernooi voortgezet, waarbij MTS Ir Cesar Terzano en Colegio Arubano met 10-10 de punten deelden.

In de daarop volgende strijd tussen de Hotelvakschool en MAO bleef de Hotelvakschool met 20-6 de sterkste.

In San Nicolas gingen de wedstrijden tussen Filomena College - Maria College en Maartin Luther Kingschool -Maria College niet door omdat bij beide wedstrijden de teams van het Maria College verstek lieten gaan. Filomena College en Maarten Luther Kingschool wonnen daardoor zonder te spelen met 6-0.

Lottoprijs in de pot

ORANJESTAD — Geen der inzenders had bij de trekking van gisteren van de Arubaanse Lotto de vier getrokken nummers 18-21-24-10 goed geraden, zodat het garantiebedrag van twintig mille florin in de pot blijft tot de trekking van aanstaande vrijdag.

Dan is er ruim 28 mille florin beschikbaar. Ook de tweede prijs - drie nummers met joker 32 - leverde geen winnaar op, zodat het bedrag van 6.683,80 in de pot blijft. Voor de derde prijs waren er 31 goede inzendingen, waarvan vijftien Lotto Loco-formulieren, die ieder 72,15 florin kunnen ontvangen.

Campagne bestrijding van gelekoortsmuskiet

ORANJESTAD — De chef van de Gele Koorts Muskiet Bestrijding (GKMB), Vicente Krozendijk, heeft via de communicatie-media een beroep op de bevolking gedaan om mee te helpen de overlast van muggen, vliegen en dergelijk te bestrijden. Deze overlast is ontstaan door de hevige regenval van de afgelopen dagen.

Hij verzoekt de bevolking een controle rond de woning uit te voeren en te zorgen dat het erf vrij is van blikjes, cups, flessen, banden en andere artikelen waar water in bleef staan en een broedplaats voor muggen en vliegen vormen. Gebruikte banden moeten op het dump gedeponeerd worden.

Drums, waarin water zit, moeten goed afgedekt worden zodat muggen daarin niet kunnen broeien. Voorts dient het water voor vogels en huisdieren regelmatig ververst te worden, hetzelfde geldt voor water voor bloemen en planten. Het bakje onder de ijskast om water op te vangen, dient eveneens tweemaal per week schoongemaakt te worden. Voorts is het aan te bevelen gasoline of kerosine in de beerput te gooien.

DAKOTA — Rond middernacht werd de Haïtiaanse man, die in de Astra snackbar aan de Dadelstraat te Dakota werkzaam is, door A.P. met een schot uit een geweer in zijn arm getroffen.

A.P., die onder invloed verkeerde, was naar de snackbar gekomen om wat geld te krijgen, vermoedelijk om zijn drinkpartij voort te zetten. De bediende van de snackbar maakte bezwaren dat A.P. geld uit de kas nam. Hierover ontstond een hevige woordenwisseling, waarna A.P. naar zijn naastgelegen huis ging en vanaf zijn erf de Haïtiaan met een geweer in zijn arm verwondde.

Aruba naar Bonaire-triathlon

■ ORANJESTAD — *Met Air Aruba vertrokken gisteren de Arubaanse deelnemers naar Bonaire om morgen aan de triathlon deel te nemen. De twee teams worden gesponsord door Arucar.*

Advies: taboe bespreken en dader helpen

Aangrijpende videobeelden besluiten succesvolle studiedagen over incest

WILLEMSTAD — Een vrouw krijgt een kind dat bij haar verwekt is door haar incest plegende vader. Het kind komt misvormd ter wereld en sterft later. Als de moeder het kind afstoot roept een pastoor vertwijfeld nee! nee! en dringt aan het kind te accepteren. De vrouw herinnert zich dat hij het daarbij had over het gebod je moeder en vader te eren. Het publiek dat naar het verhaal van een trauma luistert, mompelt afkeurend over dit fragment van de video.

Vóór de video werden er al een andere video, een geluidstape en een brief gepresenteerd. Het waren bekentenissen van een pleegmoeder, van een slachtoffer en twee daders over sexueel misbruik. Dit gebeurde tijdens het tweedaags congres over dit onderwerp in Princess Beach Hotel en was op sommige momenten zo aangrijpend dat enkele mensen de zaal moesten verlaten. De confrontatie met ervaringen uit het veldwerk in de sociale zorg of herinneringen uit het eigen verleden werden hen teveel. Vanwege de aard van de materie was er van te voren een crisisteam geformeerd dat opvang bood in een enkel geval.

Aldus een schets van enkele organisatoren. De Stichting Kinderbescherming Curacao en de werkgroep belast met de organisatie van de tweedaagse studiebijeenkomst kijken terug op een zeer succesvol verlopen cursus over sexueel misbruik door verwanten. Jammer genoeg moesten veel belangstellenden afgewezen worden wegens plaatsgebrek in de conferentiezaal van het hotel. Het aantal personen dat de cursus heeft bijgewoond, schommelt tussen 230 en 255 personen. Enkele deelnemers konden slechts een gedeelte van het congres bijwonen vanwege hun werkschema's.

Opvallend is dat het grootste deel van de participanten bestond uit vrouwen. De personen die aan de cursus hebben deelgenomen, komen uit verschillende werkvelden. Het gaat om hulpverleningsinstellingen, het onderwijs, internaten, politie en crèches. Er waren groepen hulpverleners uit Aruba en Bonaire aanwezig.

Het doel van de cursus is een bewustwordingsproces op gang brengen. Het taboe rond incest en kindermishandeling en verwaarlozing moet doorbroken worden. Informatieverschaffing draagt bij aan die doorbraak.

Belangrijke recommendaties zijn:

• het vaststellen van een duidelijke verwijzingsprocedure naar organisaties;

• het optimaliseren van de samenwerking tussen instanties;

• het creëren van gespecialiseerde opvang, al of niet geïntegreerd in één der internaten; hierbij is het noodzaak het personeel door gedegen training voor te bereiden;

• het geven van meer voorlichting op de scholen en aan de ouders over sexualiteit en opvoeding;

• naast opvang van het slachtoffer ook hulp verlenen aan de dader en andere leden van het gezin.

De incestwerkgroep en de Stichting Kinderbescherming Curaçao zullen in een evaluatie van de cursus nagaan welke stappen ondernomen moeten worden.

In februari is er weer een cursus over het taboe.

Voogdijraad signaleert probleem bij incestzaken:

Vrijspraak bij gebrek aan bewijs bedreigend voor kind

ORANJESTAD/WILLEMSTAD — Bij de behandeling van gevallen van sexuele kindermishandeling door verwanten doen zich volgens maatschappelijk werkster Harriette Koeyers-Martes de volgende problemen voor: • de meeste daders worden vrijgesproeken bij gebrek aan bewijs; • voor de slachtoffers is het moeilijk een uithuisplaatsing te regelen wegens een tekort aan opvangplaatsen; • onbegrip en ongeloof bij de naaste familieleden belemmerd de hulpverlening;. • er is een tekort aan hulpmiddelen om onderzoek naar incest te verrichten; • er is te weinig 'know how' om slachtoffers te begeleiden.

Koeyers-Martes zei dit tijdens een congres van de Stichting Kinderbescherming op Curaçao. Op Aruba is zij werkzaam bij de Voogdijraad. De Raad kreeg vóór 1984 weinig aangiftes binnen van sexuele kindermishandeling. Van '84 tot heden behandelde de Voogdijraad zestig zaken. Het gaat daarbij om 46 meisjes en 14 jongens. De leeftijden van de slachtoffers variëren tussen de 2 en 15 jaar. De slachtoffers zijn afkomstig uit gezinnen van verschillende sociale lagen van de bevolking. De vorm van sexueel misbruik varieert; van handtastelijkheden tot volledige vaginale en anale gemeenschap. Soms was er ook sprake van orgieën in samenspel met drugs en alcoholmisbruik.

Koeyers vermoedt dat er meer gevallen van sexuele kindermishandeling zijn dan feitelijk aangemeld worden bij de Voogdijraad.

Op het bureau van deze instantie wordt het 'verhoor' van het slachtoffer door twee maatschappelijk werksters afgenomen. Het leggen van een vertrouwensrelatie is hier van primaire betekenis. De gesprekken gaan vaak gepaard met veel emoties. Het slachtoffer ervaart alles opnieuw, van handeling tot bedreiging.

Koeyers: 'De hulpverlenersrol vereist professionaliteit. Onderkenning van het eigen kunnen en de eigen emoties is hierbij van belang.'

In veel gevallen moet de Voogdijraad een toevertrouwing bij het Openbaar Ministerie uitlokken om het kind direct te kunnen beschermen tegen verder misbruik of mishandeling. Bij dit laatste moet gedacht worden aan de dader of familieleden die kwaad zijn op het slachtoffer omdat het 'gepraat' heeft.

Moeilijkheid in een incestzaak is de procesvoering en de situatie die ontstaat als de dader vrijgesproken wordt bij gebrek aan bewijs. In zo'n geval wordt uithuisplaatsing overwogen. Maar daar zijn onvoldoende opvang gezinnen of -instanties voor.

Koeiers die op het tweedaags congres van de Stichting Kinderbescherming Curaçao kort het woord voerde, bracht als aanbevelingen onder meer naar voren dat de problematiek van de daders uit de taboesfeer gehaald moet worden door informatie te verschaffen over hun afwijkend sexueel gedrag. Verder benadrukte zij dat bij het verhoor ook rekening gehouden moet worden met de specifieke details die het slachtoffer geeft. Een wetswijziging in het strafrecht is volgens haar nodig, opdat de verklaring van het kind meer gewicht krijgt. Er moet op school ook meer informatie gegeven worden zodat kinderen weerbaar gemaakt worden als ze lastig gevallen worden.

Cocainesmokkel via Aruba; eis acht jaar cel

AMSTERDAM - Acht jaar gevangenisstraf heeft de officier van justitie bij de rechtbank in Amsterdam, mr. N. Schaar, vrijdagavond geëist tegen de 54-jarige P.A. en de 40-jarige S.C.C. vermoedelijk van Colombiaanse afkomst wegens het invoeren van 16,5 kilo cocaine. De verdovende middelen werden per boot in holle scheepsassen gesmokkeld vanaf Colombia, naar Aruba, waarna het schip op 19 juni in Nederland aankwam.

Beide mannen zeiden tijdens de zitting in eerste instantie niets van de inhoud van de scheepsassen af te weten. Ook A. niet, onder wiens naam het schip en de lading stond vermeld. Hij werd gechanteerd door de Colombiaanse drugsmaffia, zo verklaarde A. Ook C.C. zou gechanteerd worden.

VOORBEDACHTE

Volgens de officier staat het vast dat de mannen met voorbedachte rade de verdovende middelen naar Nederland wilden smokkelen. Een hoge straf was volgens de officier gewenst, zodat het een "afschrikkend effect" heeft op (potentiële) invoerders van verdovende middelen.

De beide raadsmannen van de verdachte vonden de strafmaat "onevenredig hoog". Volgens de raadsman van C.C. "verhelpen deze gigantische straffen niets aan het euvel van de handel in verdovende middelen. Kunnen we niet beter de gebruikers van de verdovende middelen aanpakken", zo vroeg hij zich af.

■ *WILLEMSTAD — De tot de laatste stoel bezette Fiesta Room van het Holiday Beach hotel heeft zaterdagavond intens genoten van het ALM songfestival dat georganiseerd werd in het kader van het 25-jarig bestaan van de ALM. Op uitmuntende wijze hebben de elf deelnemers hun talenten gedemonstreerd, daarbij luidruchtig bijgestaan door hun aanhangers. Lady speaker Stella Pieters en ceremoniemeester Percy Pinedo praatten het geheel uistekend aan elkaar, terwijl de muzikale begeleiding aan Clark Elizabeth en zijn band wel goed was toevertrouwd. Wilfred Reigina (geheel rechts op de foto met pet) kreeg van de jury de stimulansprijs toegekend. Als derde finalist werd Edgard Marias aangewezen, terwijl Robert Juliana (tweede van links) tweede finalist werd. Eerste finalist werd Selsio Constancia (tweede van rechts). Absolute winnares werd Adeline Antonia met het nummer 'Miss you like crazy'*

DE samenstellers van de Amigoe Sporttoto hebben een vergissing begaan. Op 16 november werden de wedstrijden gepubliceerd, die vanavond en morgen worden gespeeld. Uiteraard hadden dat de wedstrijden van het volgende weekeinde moeten zijn. Hieronder volgen de partijen, die voor de komende Sporttoto gelden.

Valkenswaard gaat als toernooi verdwijnen

Srejber verslaat de als eerste geplaatste Goldie

VALKENSWAARD - Dan Goldie viel vrijdagmiddag één keer uit zijn rol. "This is sooooo bad", schreeuwde de 26-jarige Amerikaan uit alle macht op het opnieuw sfeerloze centre court van het Challenger-toernooi in Valkenswaard.

Op dat moment was Goldie, die voortdurend leek te slaapwandelen en geen stap te veel deed, tegen Milan Srejber al lang aan de verliezende hand. De 25-jarige Tsjechoslowaak, met zijn 2,03 meter de reus in het tenniscircuit, wist wel raad met de apathische Goldie: 6-4 6-3 in 78 minuten.

Srejber plaatste zich aldus voor de halve finales. Ook de Westduitse indoorkampioen Markus Zocke kwam zo ver via een zege op zijn landgenoot Michael Stich.

Met Goldie raakte het toch al weinig tot de verbeelding sprekende toernooi na alle Nederlanders ook de nummer één van de plaatsingslijst kwijt. Zelfs de eeuwig optimistische toernooidirecteur Piet van Eijsden begon er wat moedeloos onder te worden.

ANDERE LOCATIE

"Volgend jaar staan we op de kalender voor 100.000 dollar", zei hij. "Maar het is zeer de vraag of we in 1991, als we naar 150.000 a 200.000 dollar toewillen, nog hier in Valkenswaard zullen spelen. Ik ben al aan het uitkijken naar een andere locatie. Eindhoven en Maastricht komen in aanmerking. Over een maand denk ik meer te weten. Dan moet in ieder geval de beslissing zijn gevallen."

Goldie was geen schaduw van de speler, die op Wimbledon doordrong tot de kwartfinales. Daarbij was een 'historische' zege in de tweede ronde op Jimmy Connors. Tegen Lendl begon Goldie voortvarend (6-1) om nog in vier sets ten onder te gaan.

In Valkenswaard viel Goldie voornamelijk op vanwege zijn passie voor videofilms. Met de andere deelnemers wisselde hij vrijwel geen woord. Ook op de baan straalde hij pure verveling uit. Wel liet hij aan het eind van de eerste set, bij een achterstand van 3-5, een klacht horen over het ontbreken van een netrechter.

DE HULK

Zelfs de dynamische Srejber, ook wel 'De Hulk' genaamd, had moeite om zijn concentratie te bewaren. Hij moest zichzelf voortdurend moed inspreken om de vaart er in te houden.

"Ik houd niet van dit soort banen. Dat tapijt op het centre court ligt op hout en zo krijg je de vreemdste effecten. Dat heb je weer niet op de trainingsbanen, waar beton onder ligt. Zoiets kan eigenlijk niet. Ik moest nu wel op het centre court trainen anders raak je er nooit aan gewend."

Voor het overige hield Srejber, een jaar of vijf geleden vaste klant in de Nederlandse satelliet-toernooien, zich met zijn meest geliefkoosde bezigheid onledig: het uit alle macht geselen van de ballen.

Hij verloor dan ook slechts één keer zijn opslag, in de negende game van de eerste set, nadat hij in de zesde game zelf een break had geforceerd. Maar in het tiende spel gaf Goldie alles weer uit handen met onder meer twee dubbele fouten.

Zocke, bij gebrek aan beter Westduits indoorkampioen geworden, had in de eerste partij van de dag niet al te veel moeite met zijn landgenoot Stich: 6-3 6-4 dank zij één doorbraak per set. "Ik had al een paar keer tegen hem gespeeld, maar nog nooit gewonnen", aldus Zocke. "Ik ben blij dat het is gelukt. Het moest er eens van komen."

Open kampioenschap zwembond Curaçao

WILLEMSTAD — De Curaçaose Zwembond houdt dit weekeinde haar derde open kampioenschap waaraan naar schatting 250 zwemmers van zes tot achttien jaar zullen deelnemen van de zwemclubs Sithoc, de Dolfijnen en Buladó.

Na jaren keert dit evenement terug naar het Benni Leito Zwembad te Rif. De wedstrijden vangen op beide dagen om half negen 's morgens aan. Het kampioenschap geldt tevens als kwalificatiewedstrijd. De besten zullen worden opgenomen in de voorselectie, die binnenkort in centrale training gaat ter voorbereiding voor het internationale CISC-kampioenschap, dat in juli volgend jaar op Curaçao zal worden gehouden.

* * * * *

VOETBAL, BREDA - De Bredase hoofdklasser Baronie heeft Dick Buitelaar aangetrokken als trainer. Buitelaar, die ondermeer werkzaam was bij SVV en het Nederlands militair elftal coacht, **volgt Kees Vermunt op.** De oud-doelman van Excelsior is tussentijds opgestapt bij Baronie omdat hij de trainingsopkomst onvoldoende vond.

* * * * *

TURNEN, STUTTGART - De wereldkampioenschappen turnen, die onlangs in Stuttgart werden gehouden, zijn dopingvrij verlopen. Althans de Westduitse deskundige Manfred Donike heeft bij geen enkele test iets gevonden, wat duidde op het gebruik van verboden spierversterkende of stimulerende middelen.

Schermkampioenschap voor scholieren

WILLEMSTAD — Het door het sportbureau Sedreko georganiseerde scholieren-schermkampioenschap werd donderdag voortgezet op het St Paulus College. Vernon Thomas en Maurice Gorsira toonden zich de sterksten op de loper en plaatsen zich aldus voor het Curaçaose scholierenkampioenschap.

De finale tussen Thomas en Gorsira eindigde in een grote 8-1 overwinning voor eerstgenoemde. Veel spannender waren de semifinales tussen respectievelijk Gorsira en Lisandro Faneyte (8-6 voor Gorsira) en Thomas en Nelson de Soussa (8-5 voor Thomas).

De eindrangschikking was als volgt: 1. Thomas, 2. Gorsira, 3. De Soussa, 4. Faneyte, 5. Erling Kranenburg, 6. Edfren Cijntje, 7. Darrel Phillips, 8. Jimmy Augusta, 9. Wenstley Margaritha, 10. Elton John Sophia en 11. Jorge Hoyos Tabares.

Volgende week komen de winnaars van de diverse scholen tegen elkaar uit. De nummers één en twee komen uit tegen de vertegenwoordigers van het Triniteit College. Deze ontmoeting vindt plaats in de gymzaal van het Peter Stuyvesant College. Het programma verder is: Mgr Zwijssen College - St Jozef ; woensdag: Martinus MAVO - Technisch College St Jozef.

Libregts en Michels (nog) geen werkvrienden

ZEIST - Nu het Nederlands elftal zich heeft geplaatst voor het eindtoernooi van het wereldkampioenschap voetbal in Italië volgend jaar, zijn er een aantal andere 'voorronden' af te werken.

Naast de onderhandelingen over de premie voor de spelers, gonst het momenteel van de geruchten over wie de begeleiding van Oranje in De Laars op zich zal nemen.

Vele stemmen gaan op om Rinus Michels (rechts) naast de huidige bondscoach Thijs Libregts (links) op de bank neer te zetten.

Er komt dan net zo'n situatie als in 1978 in Argentinië. Bondscoach Jan Zwartkruis, die het Nederlands elftal naar de eindronden had geloodst kreeg toen voor de periode van het wereldkampioenschap Ernst Happel naast zich.

Zeker is in ieder geval dat Libregts en Michels (nog) geen werkvrienden zijn.

Toppers worden bedreigd

Sportsterren in DDR in benarde positie

OOST-BERLIJN - Zesvoudig Olympisch zwemkampioen Kristin Otto durft niet meer over straat in de DDR. Ze wordt bij herhaling lastiggevallen, beledigd en bedreigd.

Heike Friedrich, goud in Seoul op de 200 meter vrije slag, vond haar auto total-loss. Wielrenner Uwe Ampler, wereldkampioen, werd van de fiets getrokken tijdens een trainingsritje in Leipzig.

Onbekenden dreigden de baby van Martina Hellmann, Olympisch goud bij het discuswerpen, uit het raam te gooien. De banden van de auto van Connie Moser, wereldkampioene schaatsen, werden doorgesneden.

De sportsterren van de DDR verkeren in een benarde positie, schrijft vrijdag 'Junge Welt', het dagblad voor de communistische jeugd. "Tellen onze internationale sportieve topprestaties niet langer mee?", vraagt het blad zich af. "En worden degenen die die prestaties op hun naam hebben staan, de martelaars van onze natie?".

AF VAN PRIVILEGES

Het volk van de DDR wil inzicht in en af van de privileges van de sportsterren. Tot voor kort werd een wereldkampioen beloond met 30.000 ostmarken en snellere en goedkopere levering van auto en apartement.

Bovendien mochten ze westerse valuta in hun bezit hebben, konden ze gemakkelijker naar het buitenland, hadden ze vrije toegang tot winkels met uit het westen geïmporteerde artikelen en recht op prestatieloon.

Junge Welt citeert Thomas Kohler, bestuurslid van de Oostduitse sportfederatie DTSB, die zegt dat de DTSB eind november op haar jaarlijkse bijeenkomst verantwoording zal afleggen.

"Wij zullen onze kaarten op tafel leggen." De DTSB had tot dusverre jaarlijks 338 miljoen ostmarken te verdelen. Het blad veroordeelt de terreur waaraan de sportsterren bloot staan. Daarnaast dringt het er bij de DTSB op aan de sport in de DDR drastisch te reorganiseren.

Na tragisch ongeluk op Engels jacht

Nauta eist stringente veiligheidsmaatregelen

DEN HAAG - Schipper Dirk Nauta heeft naar aanleiding van het dodelijke ongeval op het Engelse jacht Creightons Naturally zijn tienkoppige bemanning nogmaals gewezen op de strenge veiligheidsvoorschriften aan boord.

Nauta drukte zijn medezeilers op het hart dat alles ondergeschikt is aan een mensenleven en hij vroeg zijn mensen voortdurend op hun hoede te blijven.

Vorige week sloeg de 36-jarige Engelsman Tony Phillips overboord en verdronk in het ijskoude water van de zuidelijke Indische Oceaan. Op verzoek van zijn familie kreeg Phillips dinsdag een zeemansgraf.

Nauta wees zijn bemanningsleden nog maar weer eens op de verplichting in gevaarlijke situaties altijd met een reddingslijn aan de boot vastgebonden te zijn.

DRIJVENDE ZENDERS

Op de Equity & Law II zijn tevens kleine drijvende zenders aanwezig, die onmiddellijk in het water kunnen worden gegooid als iemand overboord slaat om zo de plaats des onheils te markeren. De drenkeling kan op die manier snel worden gevonden.

In de non maxi divisie heeft de Nederlandse vertegenwoordiger bij de zeilrace om de wereld zijn voorsprong uitgebreid tot meer dan 500 zeemijl. Nauta, die een zuidelijke koers vaart, maakte melding van kou en zware sneeuwbuien, die het jacht binnen tien minuten met een sneeuwlaag van vijf centimer bedekten. In de maxi divisie zijn de verschillen erg klein. De Fisher & Paykel leidt, maar het verschil met de nummer 5, de Steinlager 2, is slechts 30 mijl.

Amigoe Sporttoto

Score Bord-Formulier Toto nr.: 5

	1	2	3	4	5	6	7	8
1. Ajax — Willem II:								
2. N.E.C. — Roda J.C.:								
3. Volendam — Vitesse:								
4. R.K.C. — Utrecht:								
5. P.S.V. — Fortuna S.:								
6. M.V.V. — Feyenoord:								

	1	2	3	4	5	6	7	8
7. Twente — Haarlem:								
8. Sparta — Groningen:								
9. Den Haag — Den Bosch:								
10. R.B.C. — Emmen:								
11. Graafschap — V.V.V.:								
12. Wageningen — Heerenveen:								

Naam: ....

Adres: ....

Datum: 26 november 1989

Sport Agenda

SENTRO DEPORTIVO KORSOU
(zwembad)
open van 09.00-12.00/14.00-17.00 uur; dinsdag- en donderdagmorgen gesloten.

ZWEMBAD 'BENNY LEITO'
(Rif)
open van 09.00-11.45/14.00-17.45 uur.

BOWLEN
(Damacor Bowling Club, Chuchubiweg)
openingstijden: maandag t/m donderdag van 17.00-02.00 uur, vrijdag en zaterdag van 16.00 uur tot na 02.00 uur; zondag vanaf 13.00 uur.

SCHAAKVERENIGING CURAÇAO
(Rust & Burgh)
iedere maandagavond om 20.00 uur gelegenheid tot schaken.

SCHAAKVERENIGING JANWE
(Sentro di Bario Janwé)
elke zaterdag van 09.00-13.00 uur schaakles en -training voor de jeugd vanaf 7 tot 23 jaar.

BASEBALL
(AA-klasse)
semi-finale
20.00 uur Royal Scorpions/Mr Baseball vs Sta Rosa Indians/Mennen Speedstick - Sentro Deportivo Kòrsou.

* * * * *

ZONDAG*
VOETBAL
(Federashon Futbòl Kòrsou)
16.00 uur (eerste divisie) Hubentut Kòrsou vs Hubentut Westpunt;
18.00 uur (eredivisie) Sithoc vs Undeba -Sentro Deportivo Kòrsou.

BASEBALL
(Liga Vruminga)
11.00 uur FFK vs Marchena Hardware;
13.00 uur Fatum vs Pepci Cola;
15.00 uur Super Sport Shop vs Rob Equipment - Sta Maria Ballpark.

ATLETIEK
(Road Runners Club Kòrsou)
06.30 uur start+finish 8-km Barbare Beach-loop - parkeerplaats beach.

ZWEMMEN
(Curaçaose Zwembond)
09.30 uur voortzetting 3e Curaçaose open kampioenschappen - Zwembad Benny Leito te Rif.

* * * * *

Revolutionaire strijdlust nodig

Chinese selectie week kazerne in

PEKING - De Chinese selectie van 1700 man voor de Aziatische Spelen zal een week van intensieve militaire training ondergaan.

Doel van de training is 'een revolutionaire strijdlust' aan te wakkeren, schrijft het dagblad van het leger in Peking. De spelen worden in september 1990 in de Chinese hoofdstad gehouden.

Het dagblad citeert Wu Shaozu, minister van sport. "De operatie is opgezet om goede resultaten te verkrijgen die ons volk trots zullen stemmen. Voor dat doel moeten de atleten en hun trainers een voorbeeld nemen aan de soldaten van ons bevrijdingsleger, die een sterk ontwikkeld politiek geweten hebben en een scherp gevoel voor discipline.

In het kader van de training zullen dagelijks ideologische cursussen in de educatieve traditie van onze revolutie aan de stagiaires gegeven worden."

WEEKJE KAZERNE

De topsporters werden verplicht tot een weekje in de kazerne door generaal Yang Shangkun, president van de volksrepubliek China, en premier Li Peng. Beiden waren teleurgesteld over de resultaten van de Chinese afvaardiging tijdens de Olympische Spelen in Seoul.

Daar haalde de Chinese ploeg slechts vijf gouden medailles, terwijl gerekend was op een dozijn. Yang en Li Peng zien in de spartaanse training het ideale middel de sport nieuw leven in te blazen.

Wedstrijd-kalender atletiekbond van Curaçao

WILLEMSTAD — De wedstrijdkalender voor 1990 van de Curaçaosche Atletiek Bond is al uit. Voor januari zijn vier cross country-wedstrijden geprogrammeerd. De eerste vindt plaats op 7 januari te Fuik. Op de kalender staan 43 wedstrijden wat betekent dat er praktisch ieder weekeinde wat te doen zal zijn op het gebied van atletiek.

Affaire Wolf

Feyenoord moet betalen

ZEIST - De arbitragecommissie van de KNVB heeft vrijdag besloten, dat Feyenoord het transferbedrag van 650.000 gulden voor John de Wolf moet betalen aan FC Groningen.

De Rotterdamse club weigerde de vergoedingssom voor de tussentijdse overgang van De Wolf over te maken, omdat de verdediger nog steeds is uitgeschakeld door een ernstige blessure en nog geen fatsoenlijke stap heeft kunnen zetten in De Kuip.

Groningen meende wel degelijk recht te hebben op het afgesproken bedrag van zeseneenhalve ton en spande een arbitragezaak aan bij de KNVB.

Na een tussenvonnis op 3 oktober kreeg de club uit het noorden vrijdag in het eindvonnis gelijk van de commissie.

Eman: Wijziging kiesstelsel niet zaligmakend

Gezaghebber Wilsoe op Kousa Komun-symposium:

Politieke partijen op Curaçao: verenigingen uit op stemmenwinst

WILLEMSTAD —Politieke partijen op Curacao zijn nu in de meeste gevallen niets meer dan 'verenigingen uit op stemmenwinst', ofwel 'verkiezingspartijen', die maar al te vaak dubieuze technieken hanteren. De bevolking echter, heeft het recht veranderingen af te dwingen, opdat de politiek weer in oude glorie hersteld wordt en het middel wordt om verbeteringen te bewerkstelligen. Deze uitspraken deed gisteravond gezaghebber Elmer Wilsoe bij de opening van het Kousa Komun- symposium inzake hervorming van het kiesstelsel. Gastspreker was AVP-leider en ex-premier van Aruba, mr Henny Eman. Hij zei dat de dubbele bestuurslaag Curacao zonder meer parten speelt en dat daar zo snel mogelijk mee afgerekend moet worden. Ten aanzien van de wijziging van het kiesstelsel -om coalities en bestuurscrisis aan banden te leggen- zei de Arubaanse ex-premier dat dit slechts één van de voorwaarden is voor het bereiken van vooruitgang. Grootscheepse investeringen in het onderwijs is een andere hele belangrijke voorwaarde. 'Maar ik raad u aan, het huidige stelsel niet op te geven, vóór er een beter alternatief voorhanden is', aldus de AVP-leider.

De opkomst bij het symposium, dat vanmorgen voortgezet werd, was klein. Een handjevol belangstellenden en maar heel weinig politici/ bestuurders woonden de opening van het symposium bij.

Doel van het symposium is, om van de politieke partijen te vernemen wat men van wijziging van het kiesstelsel vindt en of en wanneer men die wil doorvoeren.

Basis voor deze discussie is een rapport dat de Yale-professor Rae enige jaren geleden voor de Kousa Komun maakte. Kousa Komun pleit al jaren voor veranderingen omdat het huidige stelsel, naar de mening van de organisatie, niet alleen on-demokratisch is, maar ook crisis na crisis in de hand werkt. Het eiland wordt daardoor onbestuurbaar met alle gevolgen van dien.

BERLIJN

Vice-voorzitter van Kousa Komun, Oscar Castillo, zei dat men sinds de oprichting van Kousa Komun gewezen wordt op de noodzaak iets te doen. Dat is nu, aan de vooravond van de onzekere jaren '90, nog urgenter geworden, aldus Castillo, die stelde dat de politieke partijen er rekening mee moeten houden dat ze veranderingen kunnen uitstellen, maar dat afstel er niet inzit. 'Kijk maar naar de situatie in Berlijn', zei de vice- voorzitter. Hij sprak de hoop uit, dat wijziging van het kiesstelsel in 1991 een feit zal zijn.

Gezaghebber Wilsoe, die de opening verrichtte, zei in eerste instantie terughoudend te zijn geweest voor opening van een 'politiek geladen' symposium als deze. 'Ik sta als gezaghebber boven de partijen en bemoei me daar dus niet mee. Aan de andere kant: A man who stands for nothing will fall for everything', aldus Wilsoe, die er in de rest van zijn speech geen doekjes omheen wond: er bestaat geen perfecte demokratie, daarom moet de toetsing ervan regelmatig plaats vinden. Dit, vooral om 'onverschilligheid' ten aanzien van de demokratie te voorkomen. Dat is zijns inziens een zeer gevaarlijke tendens.

Hij maakte melding van een paradox, waarbij demokratie in feite bestuursprocessen vertraagt, door de vele controleinstanties en de oppositie. Anderzijds is de demokratie het 'ideale systeem' voor de hele mensheid.

SPELREGELS

Effectief bestuur, stelde de gezaghebber, betekent werken met zo min mogelijk lagen: afschaffing van post van gezaghebber ('daar bedoel ik niet mee déze gezaghebber...') is daartoe een van stappen.

Wilsoe bleek wat sceptisch te zijn over het zondermeer wijzigen van bestaande 'spelregels', van bestuursinrichting, vooral omdat al snel een 'ander spel' daarvoor in de plaats komt in plaats van een 'beter spel'.

STEMMEN

Voor het reilen en zeilen op politiek op Curacao, had de spreker weinig lof: geen enkele partij werkt op basis van een duidelijke ideologie, de meeste zullen veranderingen niet met open armen ontvangen omdat die hen niet ten goede komen, maar dat geeft niet. De bevoking heeft het recht veranderingen af te dwingen opdat de politiek in oude glorie wordt hersteld en weer wordt wat het móet zijn: een vehikel om het algemeen welzijn te bevorderen. Dat kan alleen gebeuren als politieke partijen het algemeen belang plaatsen boven het partij-belang en politieke partijen de instelling van 'verkiezingspartij' en 'stemmenwinst-vereniging' laten varen. 'Demokratie is meer dan alles een state of mind, bedoeld om machtsmisbruik te voorkomen', aldus de gezaghebber.

BESTUURSLAAG

AVP-leider Eman uit Aruba merkte op, dat de dubbele bestuurslaag (centraal en eilandelijk) Curacao parten speelt en inefficient bestuur en bestuurscrises in de hand werkt. Afschaffing van één van de lagen is derhalve zijns inziens een must, zoals dat op Aruba gebeurde, waar sinds de status aparte (in 1986) geen eilandsbestuur meer bestaat.

Eman blijkt niet onder de indruk van het argument dat het kiesstelsel en coalities de oorzaak bij uistek zijn van alle ellende: er zijn genoeg voorbeelden van landen (zoals Nederland) waar er weldegelijk vooruitgang plaats vindt, ondanks crisis, terwijl in andere landen waar er een president stevig in het zadel zit er juist niets van terechtbrengen. 'Er zijn meer voorwaarden verbonden aan een gezonde ontwikkeling, wijziging van het kiesstelsel zal niet zaligmakend zijn', aldus de ex-premier die van 1986 tot vorig jaar aan de macht was op Aruba.

ONDERWIJS

Hij noemde de noodzaak, in het onderwijs te investeren: leerkrachten, studiebeurzen, scholen. 'Onderwijs is de basis voor het sociaal-economische systeem', aldus mr Eman die stelde dat een 'open mind; in moeilijke tijden nodig is: laat studenten met een Nederlandse studiefinanciering in het buitenland studeren, ondanks de leegloop die dat bij de UNA veroorzaakt.

BESCHERMING

Veel aandacht had hij ook voor het fenomeen van al te veel overheidsbemoeienis (garanties) én protectionisme bij het opzetten van projecten. 'De overdreven bescherming heeft de Antillen geen goede dienst bewezen. Bij ons zijn de instanties die eens bescherming hadden, vergeten dat zoiets bestaat', aldus Eman, die meldde dat het aantrekken van gekwalificeerde mensen voor politiek bestuursfuncties op Aruba deels werd opgelost door hen een goed salaris in het vooruitzicht te stellen.

Het kiesstelsel 'model-Castillo' - eventueel twee verkiezingsrondes, waardoor één absolute winnaar uit de bus komt- is volgens de spreker niet onaardig, maar gaat gepaard met enige duidelijke nadelen: de kleine partijen zullen voor de verkiezingen de krachten trachten te bundelen, terwijl de oppositie in een dergelijk systeem praktisch geen bewegingsvrijheid zal hebben. Een regering zal, als het er eenmaal zit, moeilijk 'verdreven' kunnen worden. Eman had tot slot een waarschuwing: aanpassing van het kiesstelsel is het overwegen waard, maar zou nooit mogen plaats vinden, vóór er een beter alternatief voorhanden is.

Handtekeningen voor Mal Pais

WILLEMSTAD — Defensa Ambiental en Amigu di Tera zijn een handtekeningen actie begonnen voor het behoud van Malpais als natuurgebied.

De milieubeschermers: 'Malpais is een bijzonder mooi landschap, uniek door zijn geologische en biologische aard. Het gebied is broed- en fourageergebied voor zeldzame vogels. Op grond hiervan mag dit gebied onder geen enkele voorwaarde industriegebied worden. Verstoring van het ecologisch evenwicht zal onomkeerbare gevolgen hebben. Diersoorten als biná, palabrua, falki, makurá, palu di tàki en surun di mondi zullen verdwijnen. De zoetwaterplas zal zijn functie verliezen. Een blijvende verarming van het eiland zal het gevolg zijn.'

De stichting en de verenigingen nodigen belangstellenden uit mee te doen aan een wandeltocht door het natuurgebied Mal Pais. De wandeling is zondag en begint om 08.00 uur van de parkeerplaats te Vaersenbaai. De tocht staat onder leiding van getrainde gidsen van vrienden van de Aarde. Deelname aan de tocht is gratis.

HET WEER

WEERBERICHT GELDIG tot morgenmiddag 12.00 uur l.t.:

Overwegend half bewolkt, tijdelijk zwaar bewolkt met voornamelijk in de nacht- en ochtenduren een plaatselijke bui.

Zwakke tot matige oostelijke wind (tussen acht en vijftien knopen).

In het Caribisch gebied bevinden zich geen storingen die het weer op de Benedenwindse eilanden kunnen beïnvloeden. De aangevoerde lucht blijft echter voldoende vochtig en onstabiel om een plaatselijke bui tot ontwikkeling te doen komen.

Smartegeld voor nabestaanden

Ex-gezaghebber gestikt door fout in ziekenhuis

WILLEMSTAD — Gezaghebber Ronald Gasseres is vorig jaar in het Jackson Memorial State Hospital overleden als gevolg van een 'fout' van het ziekenhuis. Dat heeft een diepgaand onderzoek uitgewezen. Buiten de rechtszaal om heeft het hospitaal het maximumbedrag van 350.000 gulden smartegeld uitgekeerd aan de directe nabestaanden van de gewezen bestuurder van Curaçao.

Een verpleegster die op het bellen van Casseres reageerde, zou niet snel genoeg ingegrepen hebben in de noodsituatie. Overtollig slijm verstikte de patiënt Casseres. Het ziekenhuis in Miami heeft toegegeven dat de zuurstofslang waarop hij aangesloten was dikker had moeten zijn, zodat de patiënt ondanks de verstopping van de buis toch nog had kunnen blijven ademen.

Het rapport maakt melding van een pathologisch-anatomisch onderzoek. Dit heeft aan het licht gebracht dat Casseres *niet* aan AIDS leed, in tegenstelling tot hardnekkige geruchten over het tegendeel.

Casseres overleed 22 oktober vorig jaar. Aanvankelijk werd de toenmalige gezaghebber in het Sint Elisabeth Hospitaal geopereerd wegens een acute blindedarm ontsteking. Later werd hij overgebracht naar Miami voor nabehandeling.

Salas / Hennep-team in zee met Bollettieri-instituut

Sport en Country Club Santa Catharina gekoppeld aan regionale tennisacademici

WILLEMSTAD — Over enkele maanden moet de Sport en Country Club Santa Catharina gereed zijn. Een initiatief van Oscar, Silvia en Robbie Salas. Vanaf januari - als alles volgens plan verloopt - biedt het sportcomplex in combinatie met een horecavoorziening ruimte voor recreatie voor het hele gezin. Aan de Sport en Country Club wordt nu ook een tennisacademy gekoppeld. De gerichtstrainingen die in juli moeten beginnen zijn bedoeld voor talentvolle jonge tennissers van Curaçao en de directe regio. Het kweken van nieuwe McEnroes en O'Connors vindt plaats in samenwerking met Nick Bollettieri die in Amerika zijn eigen, succesvolle, tennisacademie heeft. Tennisclinics en packages voor toeristen die van tennis houden, liggen binnen grenzen van het haalbare. Kostprijs: 1 miljoen gulden.

Bollettieri is in de sportwereld bekend als de man die verantwoordelijk is voor het afleveren van de meeste tennisprofs in de afgelopen jaren. Vier van zijn pupillen: Andre Agassi, Jimmy Arias, Aaron Krickstein en Carlin Basset hebben de top-tien van de wereldranglijst gehaald. Verschillende spelers zoals Noah, Tim Mayotte en Andres Gomez trainen in zijn tennisacademie te Florida. Zijn school opende in 1978 de deuren en biedt tegenwoordig huisvesting aan 140 full-time leerlingen uit 35 verschillende landen. In zijn vier zomerkampen in California, Massachusetts en Wisconsin heeft hij meer dan 5000 deelnemers gehad in 1989. 98 procent van de leerlingen welke bij deze voltijds tennisacademie slagen, krijgt een studiebeurs in de Verenigde Staten.

Robbie, Sylvia en Oscar Salas mikken op recreatie voor het hele gezin en sporttoerisme.

PACKAGES

De Curaçaose Bollettieri/ Salas Tennis Academy krijgt onder haar hoede de Caribische regio. Het gaat daarbij om het aantrekken van tennisspelers voor een verblijf van twee tot drie weken op het eiland. De initiatiefnemers zorgen voor het hotel- en vervoer-pakket. Het betreft korte intensieve cursussen, een voltijds academie waarin de jonge talentvollen naast tennislessen ook gewoon onderwijs volgen is niet de opzet.

Op korte termijn komt een hoofdcoach van de Amerikaanse academie naar Curaçao om de tennisschool op te zetten. Hij gaat lokale trainers instrueren. In juli zou de academie van start moeten gaan. Naast de gebroeders en Silvia Salas behoort Kenneth Hennep ook tot de initiatiefnemersgroep.

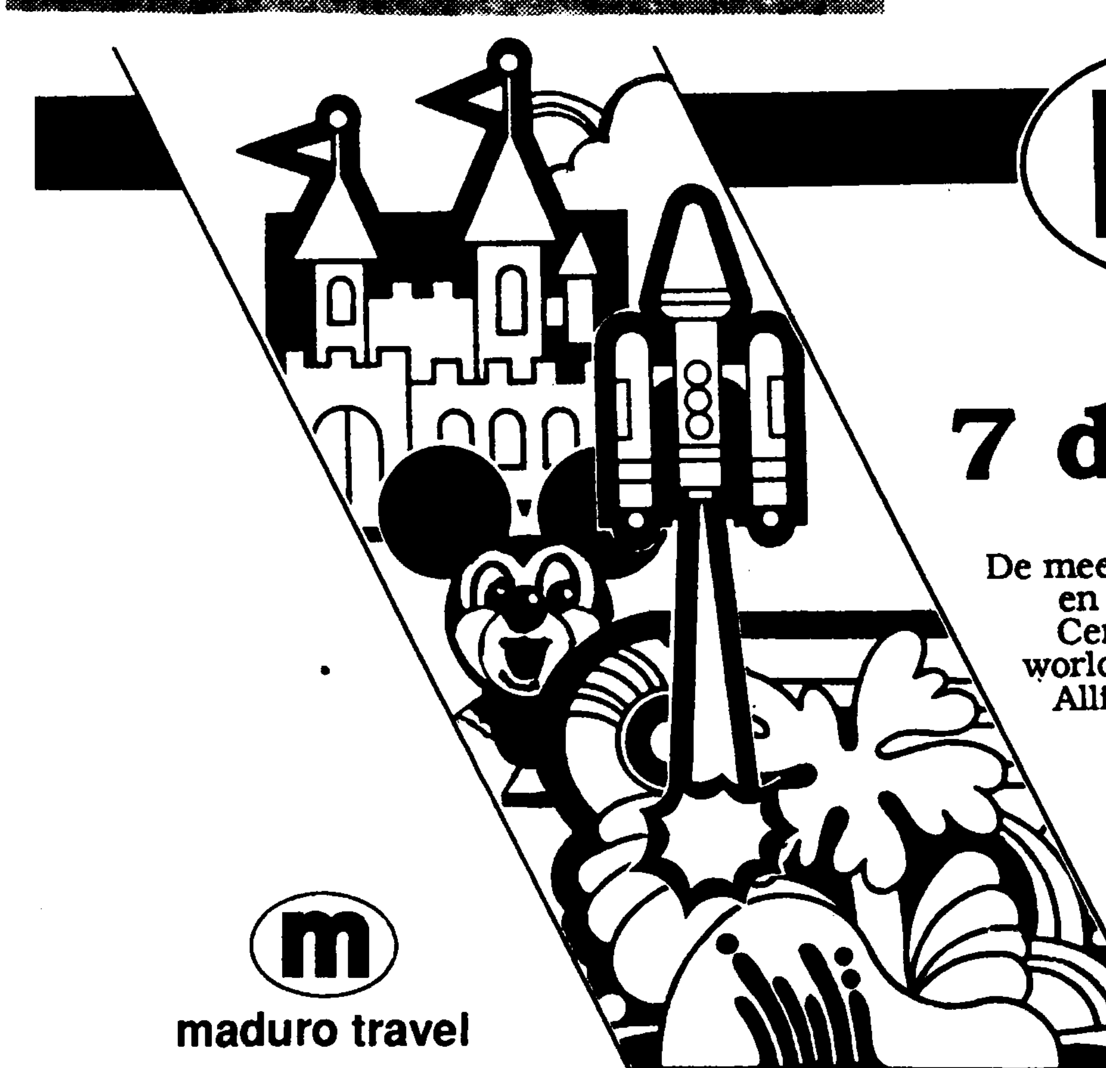
De Sport en Country Club gaat mogelijkheden bieden voor tennis, zwemmen, jogging, voetbal, basketball en andere balspelen.

Een terras en een bar/ restaurant die voor iedereen toegankelijk zijn vormen de 'club'-locatie.

GERIEF

De infrastructuur zorgt voor enig gerief voor sporters. Douchegelegenheid, toiletten, zithoeken, een speeltuin, speelveldverlichting, voetpaden, 'groen-voorzieningen' en parkeerfaciliteiten zijn elementen van het bouwproject. De glooiing van het terrein blijft zoveel mogelijk gehandhaafd. Om de invloed van wind tegen te gaan zullen schermen opgericht worden bij de tennisbanen.

Twee ton van het benodigde geld vestrekt Korpodeko, nog eens twee ton komt van de OBNA, 170.000 leent een lokale bank. De rest moet van lokale investeerders komen. De Sport en Country Club Santa Catharina en de Bollettieri/Salas Tennis Academy zullen aan ongeveer vijftien mensen werk bieden.

Zambiaanse president waarschuwt SWAPO:

Toestaan ANC-bases Namibië is politieke zelfmoord plegen

LUSAKA - De Zambiaanse president Kenneth Kaunda heeft Sam Nujoma, de leider van de Namibischebevrijdingsbeweging SWAPO, gisteren gewaarschuwd dat hij politieke zelfmoord pleegt als hij toestaat dat de anti-apartheidsbeweging ANC bases vestigt in Namibia.

Kaunda richtte het woord direct tot Nujoma aan het begin van het topoverleg van de zes Afrikaanse frontlijnstaten in Lusaka. 'Als vrijheidsstrijder denkt u waarschijnlijk aan de andere vrijheidsstrijders in zuidelijk Afrika. Maar wij zouden niet eerlijk en realistisch zijn als wij u zouden vragen plaats te bieden aan het ANC in Namibia. Dat zou politieke zelfmoord zijn.'

En hij vervolgde:"U bent niet in een positie het ANC onderdak te bieden, ... Uw economie en het hele ambtenarenapparaat is volledig in handen van Zuidafrika ... Wees op uw hoede". Het African National Congress is de grootste Zuidafrikaanse anti-apartheidsorganisatie. De vergadering in Lusaka werd belegd om een strategie voor de regio te formuleren, nu SWAPO de meerderheid behaald heeft bij de verkiezingen voor de grondwetgevende vergadering.

HULP

Nujoma benadrukte dat Namibia internationale hulp nodig heeft om de duizenden mensen die voor de Zuidafrikaanse autoriteiten gewerkt hebben te rehabiliteren. "Deze mensen zijn Namibiërs en geen Zuidafrikanen. Wij moeten intensieve programma's opzetten om deze mensen te rehabiliteren zodat zij naar het normale leven kunnen terugkeren".

Eerder heeft Zuidafrika woensdag nieuwe begrotingshulp voor Namibia uitgesloten. De internationale gemeenschap werd echter aangespoord het land verder te helpen op weg naar onafhankelijkheid. "Gezien het regeringsbesluit de overheidsuitgaven te beperken denk ik dat het heel moeilijk wordt door te gaan met het leveren van een bijdrage aan de Namibische begroting", aldus minister van Buitenlandse zaken Roelof Botha in een vraaggesprek voor de Zuidafrikaanse radio.

GELD

Pretoria staakte eerder dit jaar de aanzienlijke begrotingshulp aan Namibia dat vorige week een grondwetgevende vergadering koos op weg naar onafhankelijkheid na 74 jaar Zuidafrikaans bestuur. Nambische functionarissen voorspelden eerder dit jaar dat het land een tekort van meer dan honderd miljoen gulden zal hebben op de begroting voor het jaar dat maart 1990 afloopt. Zonder buitenlandse hulp zal Namibia er niet in slagen de economische infrastructuur die door Zuidafrika is aangelegd in stand te houden.

Botha zei dat hulp nu moet komen van de Verenigde Naties, de Europese Gemeenschap en de Verenigde Staten. "Ik vertrouw er op dat zij woorden nu zullen vervangen door geld en een aanzienlijke bijdrage zullen leveren zodat Namibia zijn goede wegen en relatieve hoge levensstandaard in stand kan houden", aldus Botha.

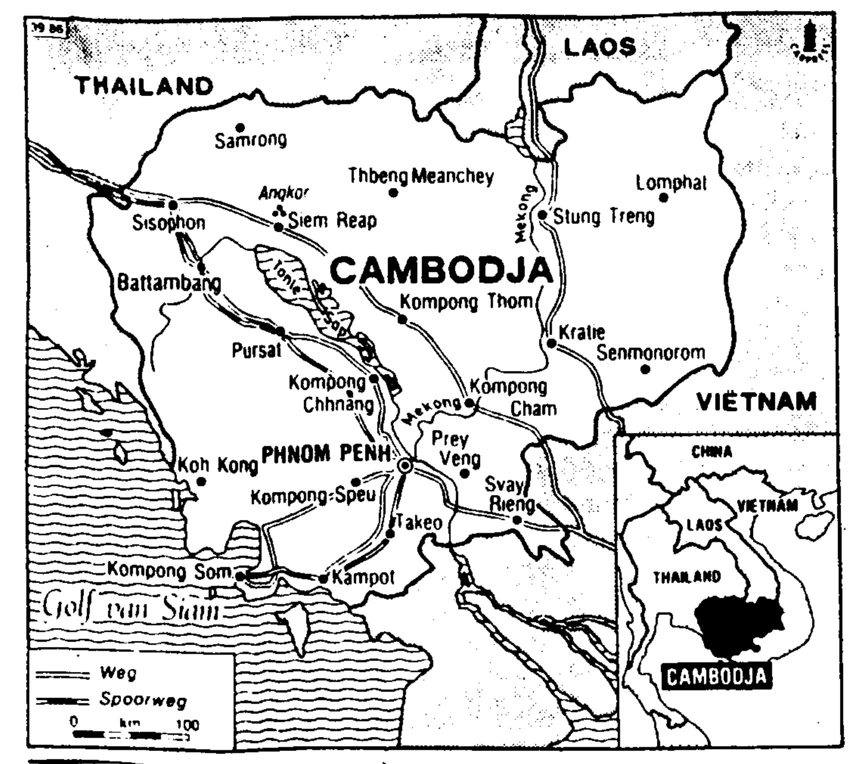
ROL

De rol van vijf kleine partijtjes in Namibia, die bij de verkiezingen voor een grondwetgevende vergadering van vorige week door de twee groten op ruime afstand werden gezet, is nog geenszins uitgespeeld. De partijtjes die er op kunnen rekenen dat zij volgende week het hof worden gemaakt door de Zuidwestafrikaanse volksorganisatie SWAPO en de Democratische Turnhalle Alliantie (DTA) zijn echter van zeer diverse pluimage. Ze variëren van het linkse verenigd democratisch front (UDF) tot de blanke christelijke nationale actie (ACN).

Sam Nujoma's SWAPO veroverde 41 van de 72 beschikbare zetels en de DTA 21. Dat betekent dat de Swapo zeven zetels te kort komt voor een tweederde meerderheid in de vergadering die volgende week begint met het opstellen van een Grondwet. Nujoma moet dus voor zijn voornamelijk socialistisch getinte programma steun zoeken bij de op het Westen georiënteerde DTA of bij de vijf kleintjes.

Het vooralsnog meest voor de hand liggende is een samenwerking tussen de SWAPO, het UDF en het Namibische nationale front. Uitgaande van hun verkiezingsprogramma's lijkt een blok van de DTA, de ACN, het patriottisch front en de federale raad waarschijnlijk. Dit blok beschikt over genoeg zetels om elke onwelgevallige ontwerpgrondwet tegen te houden.

Vrede Cambodja verder weg

BANGKOK — De beruchte Maoïstische Rode Khmer is sinds het vertrek van het Vietnamese leger uit Kampuchea (Cambodja) een grootschalig offensief begonnen tegen het regeringsleger. De illegale radiozender van de Rode Khmer meldde onlangs de val van het stadje Samlot. Het is de tweede overwinning van de Kampucheaanse verzetsbeweging, sinds het Vietnamese leger het land verliet.

Op 22 oktober kreeg de Rode Khmer het mijnbouwstadje Pailin in handen. Het stadje ligt ingeklemd tussen steile heuvelkammen in ruig oerwoud. Zoals ook de Vietnamezen in 1954 hun artilleriestukken de helling opsleepten en daarmee de Fransen verrasten, zo hebben Rode Khmer-guerrilla's het regeringsleger uit Pailin verdreven. De veroveringen betekenen zeker niet het einde van het Kampucheaanse regeringsleger, maar wel het begin van opmerkelijke militaire successen van de Rode Khmer.

De Rode Khmer is de sterkste van de drie verzetsbewegingen in Kampuchea. Toch heeft ook het niet-communistisch verzet terreinwinst geboekt en Sisoporn ingenomen. Deze stad is nu onder bestuur geplaatst van het 'Khmer Nationaal Volksbevrijdingsfront', de verzetsbeweging van Norodom Sihanouk.

De Rode Khmer opereert los van het niet-communistisch verzet, maar profiteert wel van het militair offensief van de 'Sihanoukisten, omdat het Kampucheaanse regeringsleger nu zijn aandacht moet verdelen.

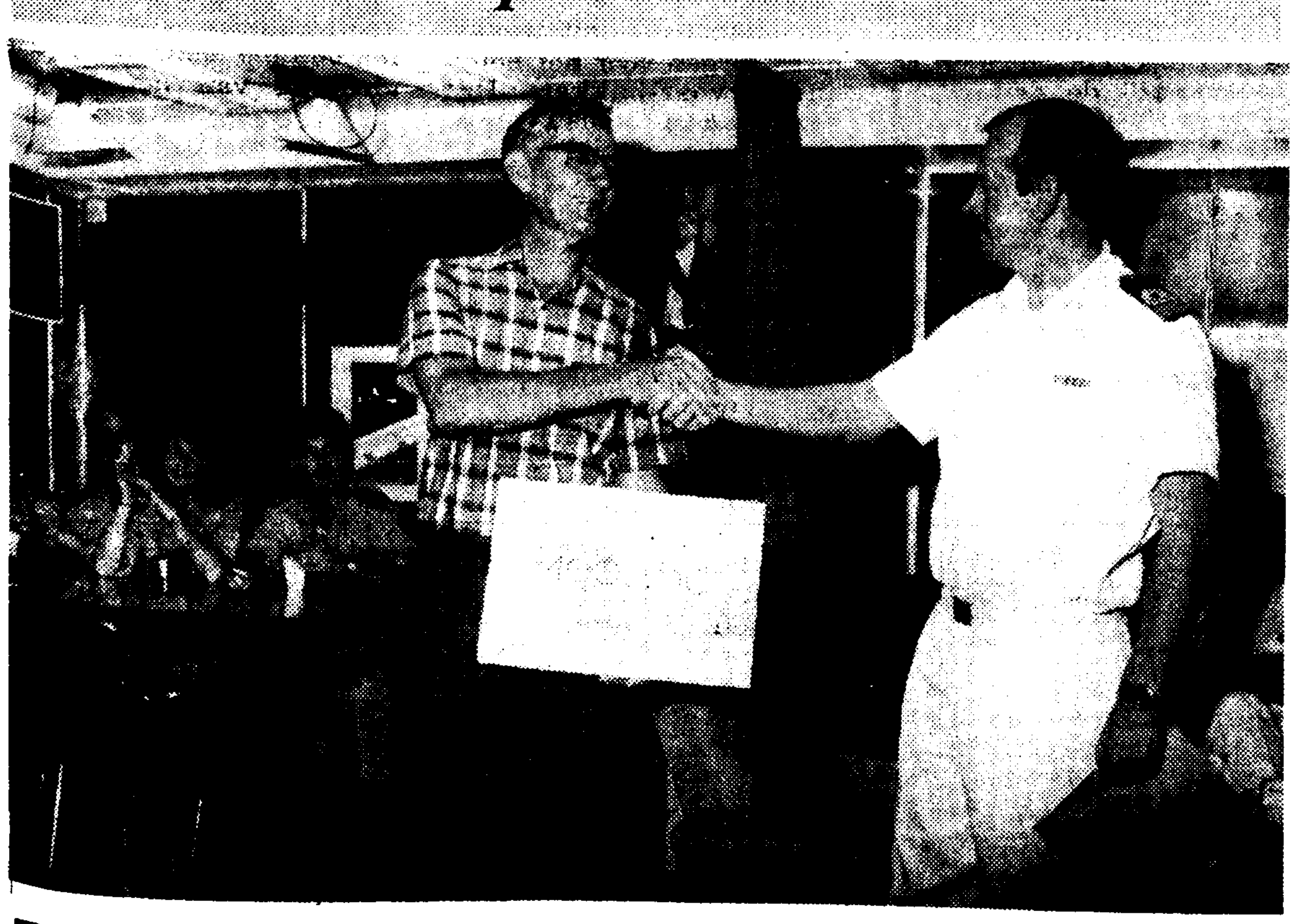
De autoriteiten in Phnom Penh hebben weer de avondklok ingesteld in de hoofdstad, die een klein jaar geleden was afgeschaft. Het niet-communistisch verzet wil gebied veroveren om de regering van premier Hun Sen tot concessies te dwingen, maar de Rode Khmer wil een uitvalsbasis hebben binnen Cambodja, na tien jaar ballingschap in Thailand. Vanuit deze basis wordt dan de strijd gevoerd om de macht in Phnom Penh over te kunnen nemen. De Rode Khmer concentreert zich nu op het strategisch belangrijke Battambang. De val van deze stad kan het regeringsleger in grote moeilijkheden brengen.

Het Kampucheaanse regeringsleger heeft, ondanks persoonlijke aanmoedigingen van premier Hun Sen via de radio, geen bijzondere kwaliteiten getoond. Wel stuiten de guerrillastrijders op steeds grotere tegenstand, vooral in het noordwesten waar tienduizenden dorpelingen groot gevaar lopen. De burgers bevinden zich precies in de scheidslijn tussen beide groepen, waardoor de afgevuurde granaten in de dorpjes met lemen hutten terechtkomen. Ook worden de dorpelingen gedwongen zich bij één van de groepen aan te sluiten om als drager te fungeren. Er zouden al tientallen slachtoffers onder de burgerbevolking zijn.

Premier Hun Sen van Kampuchea weigert de Rode Khmer op te nemen in een overgangsregering. Zijn weigering is de belangrijkste oorzaak geweest voor het mislukken van de internationale vredesconferentie, die in augustus in Parijs werd gehouden.

Door de militaire successen heeft het verzet weinig baat bij nieuwe vredesbesprekingen. Vooralsnog blijven alle partijen hopen, dat zij via militaire middelen hun wil kunnen opleggen en zijn onderhandelingen vruchteloos. Het gevaar wordt daarom groter dat de Rode Khmer terugkeert in Phnom Penh en voorlopig geen enkele andere partij krachtig genoeg is hen te verdrijven.

Florisz-cheque voor 'Kaba e Kas'

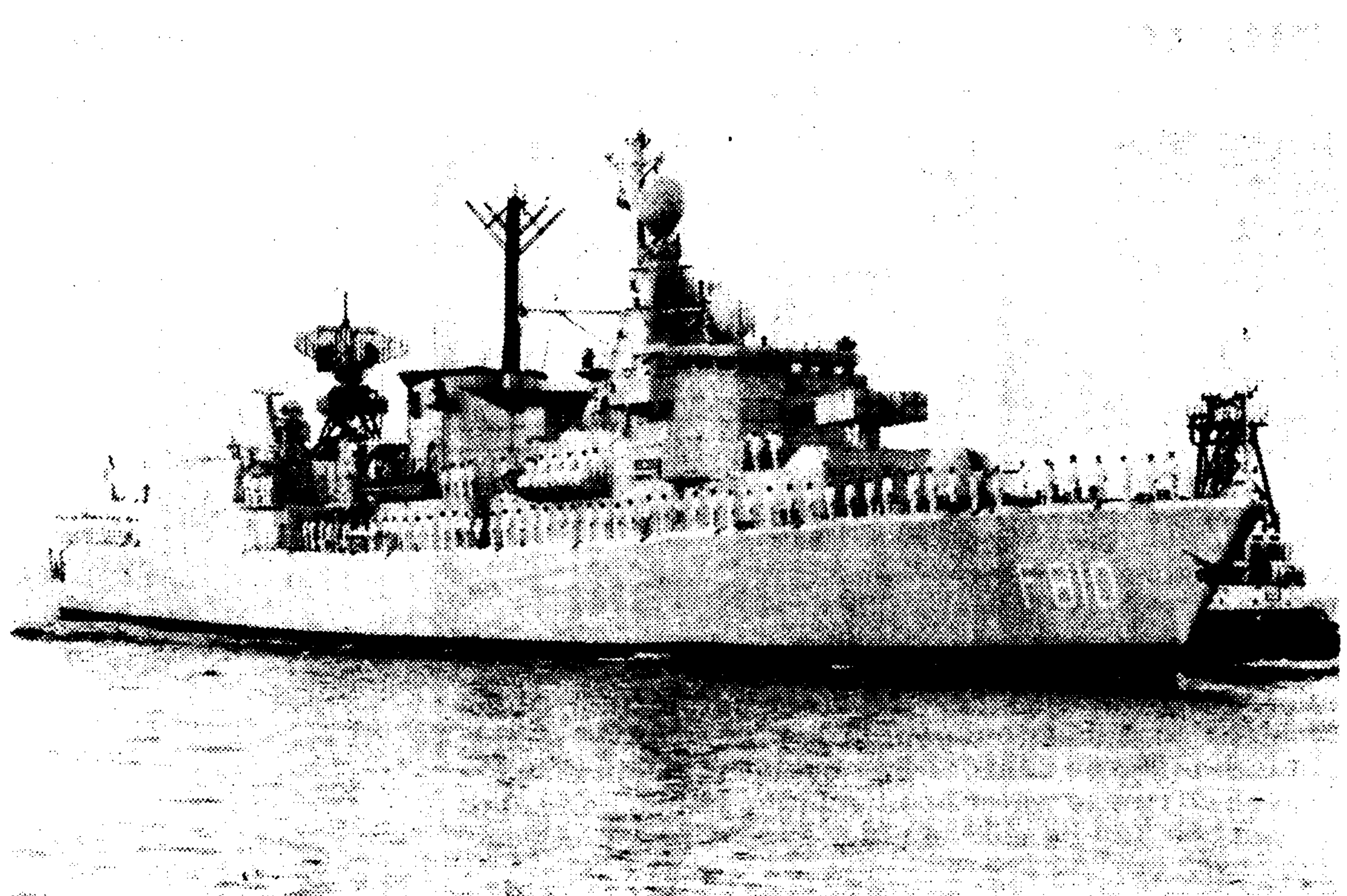
WILLEMSTAD — Het stationschip de 'Pieter Florisz' heeft voor haar vertrek uit Curaçao aan de stichting Kaba e Kas een donatie ter waarde van vierduizend gulden overhandigd.

De commandant, KLTZ ir L. Nieuwenhuis, overhandigde aan broeder Emanuel, de penningmeester van de stichting, het geld. De stichting heeft als doel werkloze jongeren aan werk te helpen en tevens woonomstandigheden van slechtbehuisden te verbeteren.

De bemanning van de 'Pieter Florisz' heeft dit geld bijeen gebracht door het houden van onder andere bingo- en klaverjaswedstrijden. Tijdens de 'Midtermcontactdag' in Den Helder heeft het thuisfront ook een bijdrage ingezameld.

De opvarenden van de 'Pieter Florisz' hopen met deze bijdrage weer een impuls te hebben gegeven aan de activiteiten van de stichting Kaba e Kas.

Nieuw stationsschip Hr. Ms. Banckert

WILLEMSTAD — Vrijdagmorgen is het nieuwe stationsschip voor het Caribisch gebied, de 'Banckert' (F-810), de haven van Willemstad binnengelopen ter aflossing van de 'Pieter Floritz. De comamndant van het pas aangekomen stationsschip is kapitein-luitenant ter zee M. Bod.

De 'Pieter Florisz' was hier vanaf 3 juli en is vanmorgen aan haar terugreis naar Nederland begonnen en zal op 1 december de haven van Den Helder binnenvaren.

VOETBAL, LONDEN - Voor een bedrag van ruim drie miljoen gulden heeft Crystal Palace de 23-jarige doelman Nigel Martyn van Bristol Rovers uit de derde divisie overgenomen.

MENSEN

Voor bestrijding ziekte:

Vrijwillige AIDStest zinvol

Als blijkt dat het vroeg behandelen van mensen die met het **AIDS-virus** zijn besmet, het uitbreken van de ziekte vertraagt, heeft dat consequenties voor het testbeleid. Het heeft dan zin, mensen in de gelegenheid te stellen om zich vrijwillig te laten onderzoeken.

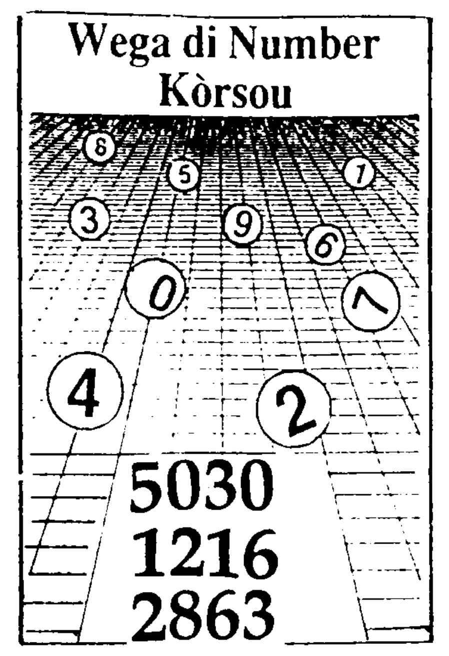
De voorzitter van de nationale commissie AIDS-bestrijding (NCAB), prof. E.W. Roscam Abbing, zei dit dinsdag bij de presentatie van de vierde AIDS-campagne van de overheid. Het wachten is op een advies van de gezondheidsraad. Wanneer het op grote schaal testen op seropositiviteit zin blijkt te hebben, zal de nieuwe campagne - die een jaar duurt - in de loop van de maanden worden aangepast.

Roscam Abbing tekende hier wel bij aan dat het "klimaat" voor seropositieven dan wel gunstig moet zijn. Wanneer ze problemen krijgen op hun werk of met verzekeraars zal een vrijwillige test onaantrekkelijk zijn, zelfs als mensen er baat bij kunnen hebben.

Sinds 1982 is in Nederland bij 1.024 mensen de diagnose AIDS gesteld (256 keer in de eerste tien maanden van 1989). Van hen zijn er rond 500 overleden. De grootste groep patiënten bestaat uit mannen met homoseksuele contacten (81 procent) en drugsspuiters (7 procent).

Vanuit Nijmegen werd het goede nieuws ontvangen dat **mej. Milly Schwengle**, dochter van mevrouw de weduwe Maria Schwengle Croeze (Chia), haar doctoraalexamen in de rechtsgeleerdheid met succes heeft afgelegd. Mr Milly Schwengle is oud-leerlinge van het Colegio Arubano. Na het behalen van haar VWO-diploma, vervolgde ze haar studie aan de Katholieke Universiteit te Nijmegen.

Op 17 november heeft mr Schwengle haar bul ontvangen uit handen van prof. mr A.V.M. Struycken. Mr. Schwengle zal spoedig naar Aruba terugkeren.

AUTOSPORT, HAMBURG - Voor de eerste keer zullen Oostduitse coureurs meedoen aan de ADAC-rally, die 3 december in West-Berlijn begint. De autosportbonden van de Bondsrepubliek en de DDR hebben dat afgesproken. Er is plaats voor 15 tot 20 rallyrijders van achter de gevallen muur.

David Lange

De moeder van **David Lange**, de ex-premier van Nieuw Zeeland zegt dat ze een hekel aan haar zoon heeft gekregen nu hij het in zijn hoofd heeft gehaald zijn vrouw te verlaten. In haar plaats kwam zijn 'speech writer'. 'Ik was gebelgd', zei Lange's 80-jarige moeder, Phoebe. 'Mijn hart is vol haat, en ik wil hem niet spreken'. Lange (47) die vijf jaar premier van Nieuw-Zeeland is geweest heeft verklaard dat hij en zijn vrouw uit elkaar zijn, na 21 jaar huwelijk. Naomi, zijn vrouw vertelde dat ze zich dubbel in de steek gelaten voelde omdat juist zijn schrijfster haar plaats had ingenomen. Oma maakt zich het drukst om haar kleinkinderen. 'Zij hebben een vader nodig.'

Margaret Pope

In Engelse club:

Pratend ontbijten mag weer

In de sjieke Saville club in de Londense Brook Street mag voortaan worden **gepraat bij het ontbijt.** De Saville heeft alleen mannelijke leden. Haar zwijgverbod weerspiegelde het internationale verschijnsel dat de meeste mannen 's morgens met een nors gezicht uit bed komen. Ze zijn dan wat men noemt, niet om aan te spreken. Een opgewekte laat staan intelligente conversatie bij het ontbijt zit er meestal niet in.

Dat vonden de leden van de Londense Saville 111 jaar geleden ook. Vandaar de regel, dat in de Saville aan alle ontbijttafels volstrekte zwijgzaamheid in acht moest worden genomen. Sinds kort is dit voorschrift echter opgeheven, maar, zo zegt clubsecretaris Peter Aldersley voorzichtig, alleen bij wijze van proef. **Na een poosje zullen** we zien of het meevalt of niet.

Mochten de gesprekken aan de ontbijttafel tot hoge ruzies leiden, dan wordt het zwijgverbod opnieuw volledig van kracht. Het is trouwens ook nu niet helemaal afgeschaft.

Praatzieke leden die 's morgens hun mond niet kunnen houden, worden in de eetkamer verzocht een praatstoel uit te kiezen aan de tafels aan de terraszijde. Wie zijn cornflakes, gerookte haring of eieren met spek zoals voorheen in alle stilte wenst te nuttigen, kan dit nog steeds aan de Brookstreet zijde van hetzelfde vertrek.

Lord Dacre, een prominent lid van de club, vraagt zich af, waar dit toe zal leiden. Hij dreigt zijn lidmaatschap op te zullen zeggen. 'Praten bij het ontbijt, waar halen zij het vandaan? Het idee alleen al is mij een gruwel'.

Zoals praktisch alle andere clubs worstelt de Saville club met financiële problemen. De nieuwe aanpak **is dus om er financieel op** vooruit te gaan. Het is ook de bedoeling om buitenstaanders in bepaalde omstandigheden tegen forse betaling mee te laten ontbijten.

AGENDA CURAÇAO

WEEKEINDEDIENST EILANDSGENEESKUNDIGEN
STADS- EN 2DE DISTRICT OOST
18 november 1989 vanaf 08.00 uur tot 20 november 1989 om 07.00 uur.
Dokter Winklaar, Spreekkamer: Sta Rosa, tel.:671101; spreekuren: 11.00-12.00/17.00-18.00 uur; spoedgevallen: tel.: 371418 b.g.g. 89266/89337.
(dit geldt voor patiënten van de volgene artsen: Wilsoe, Da Costa Gomez, Nassy, Nassy-Tseng, Tseng, Winklaar, Braakman, Doran en Guerrero-Bakmeyer)

STADS- EN 2DE DISTRICT WEST
17 november 1989 vanaf 17.00 uur tot 20 november 1989 om 07.00 uur.
Dokter Nivilac, Spreekkamer: Brievengat, tel.: 76280; spreekuren: 11.00-12.00/17.00-18.00 uur; spoedgevallen: tel.: 615828 b.g.g. 89266/89337.
(dit geldt voor patiënten van de volgende artsen: Swart, Roose, Braakman-Bonder, Gerstenbluth, Goilo-Henry, Heerenveen, Nivillac, Rosales-Concession, Pablo, Elhage en Davelaar)

DERDE DISTRICT BANDABAO
17 november 1989 vanaf 17.00 uur tot 20 november 1989 om 07.00 uur.
Dokter Spong, Sentro Mediko Tera Cora, tel.: 648700; spreekuren: 10.00-11.00/17.00-18.00 uur; spoedgevallen: tel.: 87004 b.g.g. 89266/89337.
(dit geldt voor patiënten van de volgende artsen: Tweed, Schellens, Lucacius en Spong).

■ **Patiënten van hier niet genoemde artsen wordt aangeraden in spoedgevallen de eigen arts te bellen en te informeren wie voor deze de dienst waarneemt.**
Het verdient te allen tijde aanbeveling een huisarts te kiezen die in avonden en weekeinden bereikbaarheid geregeld heeft. Vraag er naar bij uw eerstvolgend bezoek!

*****

NACHTDIENST ARTSEN: Patiënten van de artsen van Bandabao (3e district) kunnen in spoedgevallen telefoon 641658 bellen en dan het antwoordapparaat afluisteren. De patiënten van de andere medische districten kunnen voor spoedgevallen de artsenpraktijk van hun eigen huisarts bellen; het antwoordapparaat zal dan mededelen wie de dienstdoende arts is.

*****

TELECURAÇAO
ZATERDAG: 17.00 Telefiesta met tante Irma; 18.30 Going great; 19.00 Sena di Señor; 20.00 Notisiero Tele-8; 20.30 E karta di oro; 20.45 21 Jumpstreet; 21.30 **Den Wowo; 22.00 Wega di Number Kòrsou**; 22.10 Estreno: 'The fifth missile'; 23.30 Sluiting.

ZONDAG: 14.00 Matinee; 16.00 Directe uitzending voetbalwedstrijd: Verenigde Staten vs Trinidad & Tobago; 17.45 Wega di Number Kòrsou; 18.00 Telepatria met Chin Behilia; 19.00 Wil di suerte; 19.30 Moda ku Mylène; 20.00 Notisiero Tele-8; 20.30 Shete dia; 21.00 Best seller: 'Echoes in the darkness' (deel 1); 22.00 Cover story; 22.30 Santo Domingo invita; 23.30 Sluiting.
(wijzigingen voorbehouden)

******

THORAX CENTRUM (Jan Noorduynweg naast UNA, tel.: 85544): openingstijden van maandag t/m vrijdag van 08.00-17.00 uur; op zon- en feestdagen alsmede op werkdagen na 17.00 uur voor spoedgevallen tel.: 85917.

WIT GELE KRUIS voor wijkverpleging 'Prinses Margriet': consultatiebureaus te Sta Maria: tel.: 82344, 82412 en 82947; Montagne Abao: tel.: 673711 en Kaya Fensu (Koraal Specht): tel.: 618577; hoofdkantoor te Sta Maria 17, kantooruren van 07.00-12.30/13.00-17.00 uur. Na 17.00 uur bereikbaar: zuster Römer, tel.: 370460.

KLEUTERBUREAU: 14.00-16.00 uur alleen volgens afspraak.

ZUIGELINGENBUREAU: maandagmiddag van 12.30-15.30 uur; donderdagmorgen van 07.15-10.30 uur; alleen volgens afspraak.

NEUTRALE WIJKVERPLEGING (voorheen Wijkverpleging Curaçao): kantoor Rio Canario-/Gosieweg, tel.: 44231/44232; geopend van maandag t/m vrijdag van 07.00-18.00 uur; de wacht heeft zuster Pietersz, tel.: 671147, pageboy 027-053 b.g.g. 43838.

*****

GEZINSVERZORGING (Kwido pa Famia): geopend van maandag t/m vrijdag van 07.00-12.30/13.30-17.00 uur, kantoor Santa Maria 17, tel.: 80222.

*****

FUNDASHON LECHI DI MAMA KORSOU: voor meer informatie kunt u de volgende nummers bellen: 75628, 672289 en 55504.

*****

LUCHTPOSTSLUITING (Postkantoor Groot Kwartier)
Nederland: voor gewone stukken: maandag, dinsdag, donderdag en vrijdag om 11.30 uur; woensdag om 10.15 uur. Voor aangetekende stukken één uur van tevoren.
Suriname: voor gewone stukken: dinsdag en vrijdag om 17.30 uur en zaterdag om 10.45 en 17.00 uur.

DIERENARTS (Veterinaire Dienst, Parera): bij spoedgevallen na 17.00 uur of in het weekeinde gelieve tel.: 614000 op te bellen voor de dienstdoende arts.

DIERENASIEL (tel.: 54300): dagelijks geopend van 08.00-12.00/14.00-18.00 uur; zaterdag van 08.00-13.00/14.00-18.00 uur.

*****

BOTICA BANDABAO: dagelijks geopend van 08.00-19.00 uur.

BOTICA'S (weekeindenachtdienst)
zaterdag
Otrobanda
de Goede Hoop, Jan Noorduynweg 15, tel.: 82857.
Punda
Cerito, Winkelcentrum Promenade, tel.: 76155/76689.
zondag
Otrobanda
Groot Piscadera, Jan Noorduynweg z/n (naast Thorax Centrum), tel.: 85022/85023.
Punda
Plasa, De Ruyterkade 36, tel.: 615545/615519.

*****

VERLOF BEGRAFENIS
18 november: P.A.J. Scherptong, Winston Churchillweg 257-E.
19 november: R.J. Grüning, Patrijsweg 9.

*****

DIVERSEN
ANTILLIAANSE GNOSTISCHE BEWEGING
Brievengat: iedere maandag- en woensdagavond om 19.30 uur te Jirajaraweg 8, Centrum Devi Kundalini.
iedere woensdag- en vrijdagavond om 19.30 uur te **Openbare basisschool Brievengat.**
Bandabao: iedere donderdagavond om 19.30 uur gebouw Credit Union San Pedro.
Kanga: iedere woensdag- en zaterdagavond om 19.30 uur te Centrum Abraxac (achter Kooyman).
Santa Rosa: iedere maandag- en zaterdagavond om 19.30 uur te Aloëstraat 12.

CENTRO PRO ARTE: 20.00 uur Miss Modelo-verkiezing - Schouwburgweg z/n.

ROTARY CLUB CURAÇAO: 20.30 uur pianoconcert gegeven door Livio Hermans ter ere van Edgar Palm.

FUNDASHON KORNAN UNI: 21.30 uur korenfestival - Brievengat-kerk.

ZONDAG
DIVERSEN
TENTOONSTELLING
LANDHUIS ZEELANDIA: van 10.00-18.00 uur expositie olieverfschilderijen en tekeningen/aquarellen getiteld 'Caribbean Carnaval' van Marlies Vonk - Polarisweg 28.

KARNAVALSGROEP DISCOBIERNE: 19.00 uur 1e Festival Karnavalesko -ITC, Piscaderaweg z/n.

SIFMA: 09.00-13.00 uur studieochtend over 'Vroege stimulering' - Wecoewaweg 2.

FUNDASHON KORNAN UNI: 11.00 uur korenconcert - Centro Pro Arte, Schouwburgweg z/n.

ZEEVERKENNERS MGR VERRIET-GROEP: 09.30-13.00 uur viering 40-jarig bestaan - Brakkeput Ariba.

HUBENTUT MAN: 10.00-17.00 uur informatiemarkt - SSK-gebouw, Schouwburgweg 44.

TONEEL: 14.30+19.00 uur uitvoering van 'Dubbele Koning' gebracht door leerkrachten van Albert Schweitner-basisschool - Centro Pro Arte, Schouwburgweg z/n

*****

MAANDAG
DIVERSEN
TENTOONSTELLING
MADURO PLASA: **t/m 30 november** tijdens kantooruren gelegenheid tot bezichtiging expositie aquarellen van Jeanette Rojer-De Cuba - Emancipatie Boulevard.

TOERISTENSCHEPEN
09.00-18.00 uur 'Carla Costa';
10.00-17.00 uur 'Seabourn Pride'.

*****

KERKDIENSTEN
KLOOSTER ALVERNA (Gouv. van Lansbergeweg): zon.: 10.00 uur hoogmis (Ned) en 16.00 uur Papiamentu.
BARBER (H. Joseph): zat.: 19.00 uur; zond.: 06.00 en 09.00 uur.
BRIEVENGAT: zat.: 18.30 uur; zon.: 10.00 en 18.00 uur.
BUENA VISTA (Birgen Milagrosa): zat.: 19.00 uur; zon.: 09.00 en 19.00 uur.
CHARO (O.L. Vrouw van Coromoto): zat.: 19.00 uur; zon.: 08.00, 11.00, 17.00 (Spaans) en 19.00 uur.
GROOT KWARTIER (O.L. Vrouw van Berg Carmel): zat.: 19.30 uur; zon.: 09.00 (Ned) en 18.00 uur.
JANDORET (O.L. Vrouw van Goede Raad): zon.: 10.00 en 19.00 uur.
HULPKERK BOCA SAMI: zat.: 18.00 uur; zon.: 08.00 uur.
HULPKERK LAGOEN (H. Johannes): zon.: 10.00 uur.
JANWE (H. Hart van Jesus): zat.: 19.00 uur; zon.: 08.30, 12.00 en 19.00 uur (Ned).
KORAAL SPECHT (Goede Herder): zat.: 19.00 uur; zon.: 11.00 en 18.00 uur.
MONTAÑA (H. Dominicus): zon.: 05.15, 08.30 en 19.00 uur.
OTROBANDA:
Santa Ana: zat.: 19.30 uur; zon.: 08.00 en 19.00 uur.
Santa Famia: zon.: 06.00, 09.00, 11.00 (Engels) en 19.00 uur.
PIETERMAAI (kathedraal): zat.: 19.00 uur; zon.: 06.00, 09.00 en 19.00 uur.
SANTA MARIA: zat.: 18.30 uur; zon.: 07.00, 09.00 en 18.30 uur.
SANTA ROSA: zat.: 18.30 uur; zon.: 07.30, 09.00 en 18.30 uur.
SAN WILLIBRORDO: zat.: 19.00 uur; zon.: 10.00 uur.
SERU GRANDI (Fuik): zon.: 17.00 uur.
SOTO; zat.: 19.00 uur; zon.: 09.00 uur.
STEENRIJK (O.L. Vrouw van Altagracia): zat.: 07.00 en 19.00 uur; zon.: 08.00, 10.00 (chrismatica) en 18.00 uur.
SUFFISANT (O.L. Vrouw van Fatima): zat.: 18.00 uur; zon.: 09.00 en 18.00 uur.
TERA CORA: ZON.: 18.00 UUR.
WESTPUNT (H. Petrus): zat.: 19.00 uur; zon.: 08.30 uur.
WISHI (H. Teresita): zat.: 19.00 uur; zon.: 06.00 en 18.00 uur.
ZUID BONAM (H. Judas Thadeus): zat.: 18.30 uur; zon.: 08.30 en 17.30 uur.

*****

EVANGELISCHE BROEDERGEMEENTE
MORAVIAN CHURCH
(Goeroeboeroeweg, Mundo Nobo)
zaterdagavond 19.00 uur zangdienst.
zondagmorgen 09.30 uur preekdiesnt.
(Emmy Berthold kleuterschool, Suffisant)
zondagavond 18.00 uur Papiamentu dienst.

AMIGOE Fax: 674524 Tel: 672000

UITGEVERIJ AMIGOE N.V.
Scherpenheuvel z/n of P.O.B. 577
Curaçao N.A.
Giro 440.000
Bankrek. nr.: 11-07-313
Algemene Bank N.V.
Bankrek. nr.: 874.825.10
Maduro & Curiel's Bank N.V.

CURAÇAO
Centrale (alle afdelingen)
672000

Directie:
Ingrid de Maayer-Hollander
Leeward News Holding

Hoofdredactie:
Ard Hovers (hoofdredacteur)
Overige leden Redactie:

Toon van Dongen, Ana van Leeuwen, Joel Labadie, Sheila Rhodes (secretaresse), Izaan Moeniralam (sportredacteur), Chris van Grol (sportmedewerker), Solange Isselt (opmaak) en Ken Wong (fotograaf)

ADVERTENTIE-AFDELING
Acquisitie:
Viola Bernardus en Janny Naaldijk
Aanname advertenties:
Maandag t/m vrijdag van 07.30-16.00 uur
Alle advertenties voor de komende dag moeten 1 dag van tevoren vóór vier uur binnen zijn.

ZOEKERTJES verschijnen op dindag en vrijdag en kunnen iedere dag tussen 07.30-16.00 uur worden opgegeven, behalve op zaterdag.

Alleen zoekertjes die op maandag en donderdag vóór twaalf uur binnen zijn, kunnen de dag daarop (dus dinsdag en vrijdag) verschijnen.

UITGEVERIJ AMIGOE ARUBA
Nassaustraat 110
Tel: 24333 (drie lijnen)

Directeur-Hoofdredacteur:
Jos van der School
Redactie: Ramiro Tromp, Anna Tromp-Van der School, Djisbie Franken (fotograaf)
Advertentie-afdeling: Jos van der School en Eileen Landsmark

BONAIRE
Correspondent:
Hubert Linkels, Kaya Gobernador N. Debrot 154 tel: 8627

SINT MAARTEN
Correspondent:
Eddie Williams, P.O Box 386, tel: 22580 / 22764
Faxnummer: 25868

Abonnementen en advertenties:
The Chronicle, Grounddove Road, Pointe Blanche, tel: 23919.

SABA:
Correspondente:
Esther Mommers, tel. 2285

ST. EUSTATIUS:
Vertegenwoordigster / Correspondente:
Mevrouw Peggy van de Horde, Whitewallweg 1

HILVERSUM
correspondenten:
B. Jos de Roo en Victor Hafkamp: Radio Nederland Wereldomroep (tel: 035-16151, toestel 319)

Persagentschappen: ANP en AP
Samenwerkingsovereenkomst met The Miami Herald, De Haagsche Courant, De Brabantse Pers

DRUKKERIJ: Rotaprint N.V.

DISTRIBUTIE (abonnementen):
Curaçao: Districo N.V. Tel: 370503, 370504 en 370304

Voor klachten gelieve deze nummers op te bellen. Het abonnementsgeld kan ook betaald worden via Giro rek. nr: 208.000, Maduro Bank rek. nr: 266.330.08 en ABN rek. nr: 11.15.626
Aruba: Nassaustraat 110, tel: 24333
Bonaire (abonnementen en incasso): mv. A. Wong-Loi-Sing, Kaya Cacique 4

Losse nummers 60 cent:
Abonnementsprijs op alle eilanden van de Nederlandse Antillen vijftien gulden per maand

Buiten Antillen (Nederland):
NAf. 80,15 per maand (luchtpost) of NAf. 24,- per maand (zeepost); jaarlijks vooruit te betalen

Heer Bommel en het ontstoffen

door Marten Toonder

4303 — Uit het inwendige van de berg kwam nu een ventje nadergestapt. Het voerde een soort fietsstang met zich mee en dreef een betand wieltje voor zich uit. 'Dit is Oole, mijn zoon', zei het vrouwtje trots. 'Jij kunt de zelfbeweger van de heren wel even maken, hè Oolle?'

'Waar beweger?' vroeg het baasje, zoekend om zich heen kijkend.

'Hoor eens', sprak heer Bommel, 'het gaat hier om een kostbaar voertuig, dat slordig uitgeladen is en van het zeewater geleden heeft. Het repareren is geen kleuterwerk, mevrouw! Ik wens een vakkundige reparatie! Geld speelt geen rol, maar ik.....;

'Waar beweger?' onderbrak het ventje ongeduldig.

'Op het strand', zei Tom Poes. 'Bij de zee, je weet wel'.

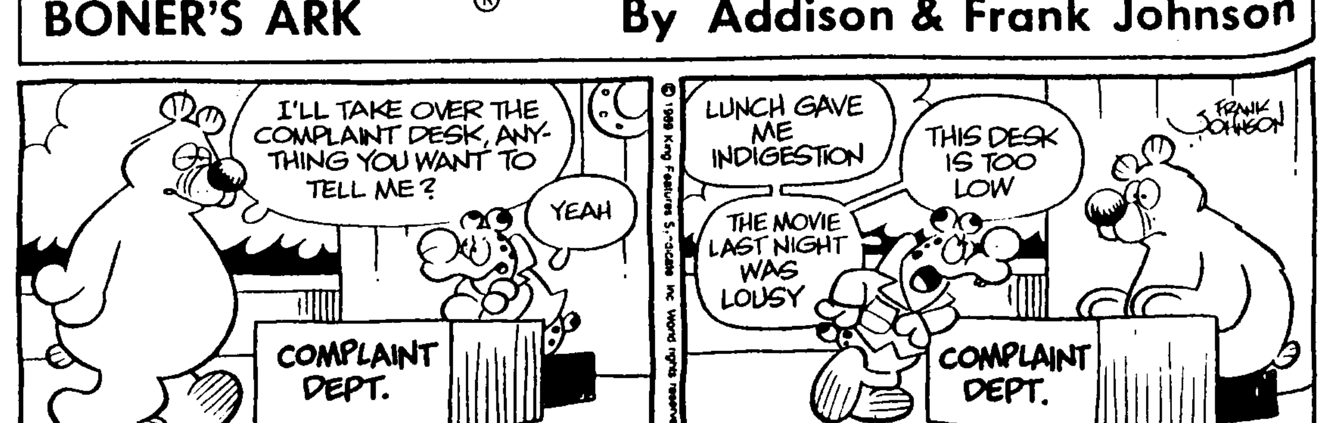
'Het is geen beweger', vervolgde heer Ollie met verheffing van zijn stem. 'Het is een automobiel. Oude Schicht genaamd. Persoonlijk heb ik altijd de motor onderhouden en daarom doet het me pijn, dat men de wagen zo ruw te water heeft gelaten. Ik ben bang, dat alleen een kundig vakman hier kan helpen, nietwaar jonge vriend?'

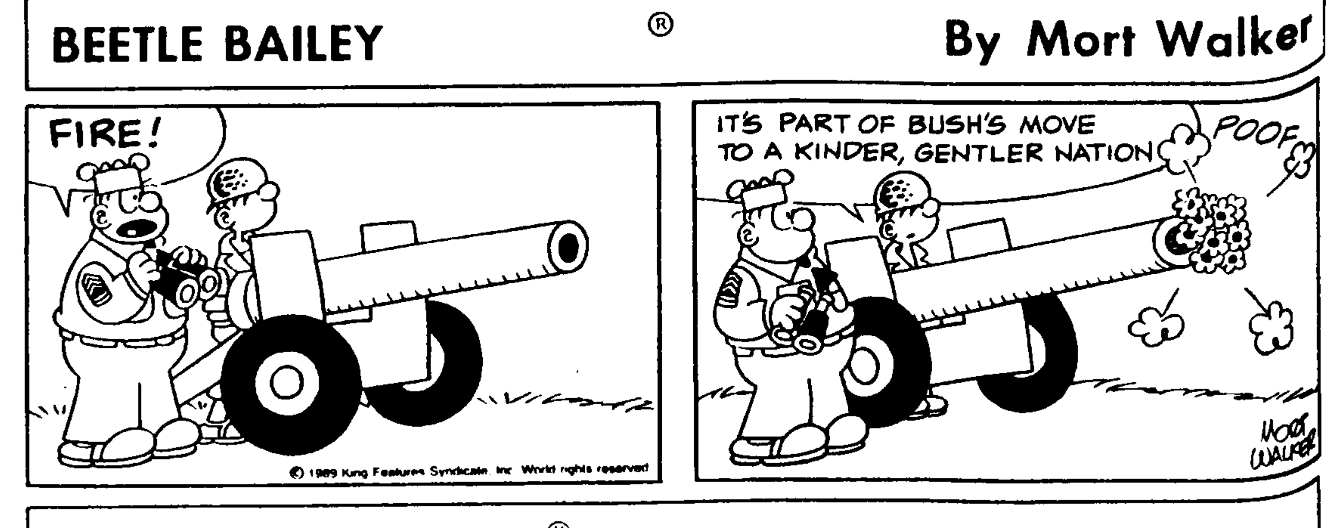
Er volgde geen antwoord en heer Ollie merkte tot zijn ontstemming, dat Tom Poes achter het manneke aan rende. Dat volgde het voortrollende tandwiel waar het behendig de fietsstang op schoof. Daarop nam het een sprong en nu reed het ventje snel op een soort éénwieler zeewaarts.

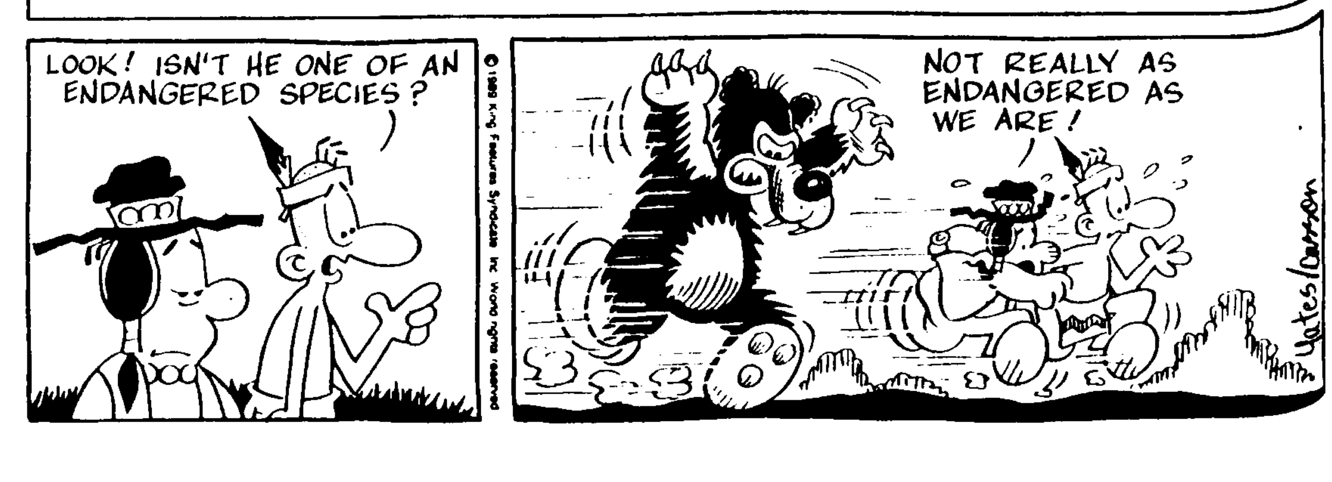
'Dat is sterk', zei Tom Poes, halt houdend. 'Hoe is het mogelijk, dat dat rare fietsje in elkaar blijft zitten?'

'Tja', mompelde heer Ollie, 'heel vreemd. Het is een handig ventje, als je begrijpt wat ik bedoel'.

AGENDA BONAIRE

POLITIE: 8000
BRANDWEER: 8222
TAXICENTRALE: 8845
HOSPITAAL: 8900

LANDFILL te Lagoen: maandag t/m vrijdag van 07.00-16.00 uur; zaterdag van 08.00-12.00 uur; zondag gesloten.

OPENBARE BIBLIOTHEEK
(openingstijden voor het publiek)
maandag en donderdag van 14.00-18.00 uur; dinsdag en vrijdag van 08.00-12.00/14.00-17.00 uur; zaterdag van 10.00-12.00 uur.
(openingstijden voor lezers)
woensdag van 14.00-19.00 uur.

POSTSLUITING: maandag t/m vrijdag aangetekende stukken om 15.45 uur; gewone stukken om 16.30 uur.

SERVICE CLUBS
Kiwanis: donderdagavond 19.30 uur -Hotel Bonaire.
Lions: informatie E. Felipa, tel.: 8546/8238.
Round Table: elke tweede maandag - Buurtcentrum Tera Cora.
Rotary: woensdag 12.00 uur - Restaurant Beefeater.

BESTUURSKANTOOR EN BEVOLKING: 08.00-12.00/14.00-15.30 uur loketten geopend.

MUZIEKBIBLIOTHEEK: voor bezichtiging hiervan gelieve contact op te nemen met de heer Rudy Bedacht, Noord Nikiboko 194.

POLITIECLUB (Weg naar Willemstoren): open op vrijdag van 20.00-24.00 uur; zaterdag van 12.00-24.00 uur.

SPREEKUUR GEZAGHEBBER: elke donderdag van 09.00-11.00 uur op het Bestuurskantoor, Kralendijk; laatste donderdag van de maand van 10.00-12.00 uur te Rincon.

LVV: **openingstijden Slachthuis** maandag t/m woensdag van 07.00-12.00/13.00-16.00 uur en donderdag en vrijdag van 06.00-11.00/11.30-14.30 uur.

(19 november)
ATLETIEK
(Comcabon)
06.30 uur start Bonaire International Triathlon bij Sunset Beach Hotel.

KERKDIENSTEN
Sint Bernarduskerk, Kralendijk:
maandag t/m zaterdag om 18.45 uur; zondag om 08.30 en 19.00 uur.
Coromotokerk, Antriol:
maandag t/m zaterdag om 19.30 uur; zondag om 09.00 en 18.00 uur.
Ludovicuskerk, Rincon:
maandag t/m zondag om 19.30 uur.

KLACHTENBEZORGING doorgeven aan mevr. A. Wong-Loi-Sing, Kaya Cacique 4.

Bonaire-geschenken voor Römer

■ *KRALENDIJK — Tijdens de afscheidsreceptie van gouverneur dr René Römer in de tuin van het Bestuurskantoor werd aan de scheidende gouverneur door gezaghebber mr George Soliana twee geschenken aangeboden.*
Allereerst kreeg gouverneur Römer en speciaal zijn echtgenote een prachtige sculpture van de hand van de Nederlandse kunstenares Rie Verhoef-De Pree, die al geruime tijd op Bonaire woont en vooral in Amerika bekendheid geniet daarnaast ontving hij een prachtige opname van het Gotomeer - één van de speciaal geliefde plekjes van natuurminnaar Römer die met name voor Bonaire een zwak heeft - gefotografeerd door de Voorlichtingsdienst.
Foto: mevrouw Römer, gouverneur Römer en gezaghebber Soliana bij de aanbieding van de ingelijste foto.

Kosten rond de 60.000 gulden

Hoppnerstichting wil tweede kindertehuis

KRALENDIJK — Nadat in juli van dit jaar het eerste kindertehuis te Rincon werd geopend, heeft nu de stichting Zuster Maria Höppner besloten om nog een tweede kindertehuis te openen.

Bij de opening van het eerste tehuis bleek dat de organisatie uitstekend verliep, maar de noodzaak jeugdigen onder te brengen is zo groot, dat bij nader inzien het reeds geopende tehuis zal moeten worden ontzien. Dat kan alleen maar, wanneer er een tweede tehuis beschikbaar zal komen en de stichting heeft, evenals de eerste maal, gekozen voor de bouw van een Browndale-systeem. Dat huis zal overigens niet in Rincon, maar in Kralendijk gebouwd worden en uitsluitend bestemd zijn voor de begeleiding van meisjes die hulp nodig hebben.

Volgens de voorzitter van de stichting, mr Michiel Bijkerk, zijn er twee manieren om het sociale probleem in de gemeenschap aan te pakken. Het systeem dat iedereen zo goed kent van de overheid, aldus Bijkerk, namelijk de put dempen als het kalf verdronken is. Maar dat is de manier waarop de zaken uit de hand lopen, terwijl de later genomen maatregelen met niet ontzien geweld juist het paard achter de wagen spannen.

Bijkerk: 'Dat is echter niet het systeem, dat wij voor ogen hebben. Wij willen namelijk eerst de gewonde hulp verlenen, zonder dat er van te voren geëist wordt te weten hoe de verwonding is ontstaan. Dat is de manier waarvoor de stichting Zuster Maria Höppner heeft gekozen. Als wij solidair zijn met de kinderen, dan kunnen wij voorkomen dat de verwondingen ernstiger worden'.

Met nadruk zegt Bijkerk dat de gehele gemeenschap verantwoordelijk is voor h[et] goed functioneren van de maatschappij. Hij meent dat de natuur teruggeeft hetgeen de bevolking verdient. 'Als wij een onrechtvaardigheid begaan, dan zullen wij zelf eveneens met onrechtvaardigheid geconfronteerd worden', aldus stichtingsvoorzitter Michiel Bijkerk.

Voor het tweede tehuis voor meisjes in Kralendijk heeft de stichting een bedrag nodig van rond zestigduizend gulden. Bijkerk ziet dat niet als een onmogelijkheid, want zo zegt hij: 'Solidariteit kan wonderen verrichten.

Inmiddels heeft de stichting een bankrekening geopend bij de ABN Bank, maar gevers kunnen ook terecht bij de leden van het stichtingsbestuur, met name bij mr Bijkerk zelf of Daisy Coffie.

Paboso wil wet op de onderstand

KRALENDIJK — Eén van de redenen waarom de Partido Boneriano Sosial (Paboso) in het geweer komt voor de realisatie van de wet op onderstand is om te voorkomen dat mensen hun hand moeten ophouden om een aalmoes in ontvangst te nemen.

Uiteraard is Paboso wel van mening dat de medemens geholpen moet worden, maar voorzitter Norwin Willem meent, dat er geen systeem ingevoerd moet worden, dat mensen geld krijgen zonder dat daarvoor enige arbeid moet worden verricht. In plaats van het uitdelen van aalmoezen zal naar de mening van de Paboso-leider de overheid moeten zorgen, dat het werk beter verdeeld wordt.

Daarom wil de vorige week opgerichte partij een wet op onderstand introduceren die er op gericht is, dat alle mensen van goede wil en die zonder werk zijn, een part-time werk aangeboden zullen krijgen van de overheid.

PART-TIME

Volgens voorzitter Willem is er een duidelijke reden waarom er een part-time functie wordt aangeboden.

Willem: 'Allereerst heeft de overheid geen geld om alle werklozen een volledige betrekking aan te bieden. Ten tweede mag het nimmer de bedoeling zijn van de overheid om het zelf-initiatief weg te nemen. Uiteraard zal het voor de part-timers aantrekkelijk moeten zijn om een volledige dagfunctie te kunnen vervullen. Al is het maar omdat daarvoor een salaris ontvangen wordt, dat dubbel zo groot is dan dat wat de overheid biedt'.

De part-time aangeboden werkzaamheden van de overheid zullen per week ongeveer twintig uur werk vragen. Op die basis wil de Paboso dan een minimumsalaris in categorie 1 uitbetalen en dat betekent een bedrag van 462,70 gulden per maand. Wie in de categorie van part-timers valt, zal door de Paboso, wanner zij het voor het zeggen krijgen, geen haarbreed in de weg gelegd worden als zij een andere verdienste willen zoeken in de uren naast de twintig verplichte als parttimer. Zij worden immers betaald naar hetgeen zij voor de overheid verrichten, aldus de nadere toelichting van voorzitter Willem.

Zoals bekend, is dit idee van de wet op onderstand niet nieuw. De secretaris van de Paboso, mr Michiel Bijkerk, attendeerde daar voor de eerste maal op in december van het vorige jaar tijdens zijn toespraak bij de uitreiking van het plakkaat als de Man van het Jaar op Bonaire.

WIELRENNEN, BERLIJN - De Duitse wielerformatie Stuttgart gaat alles in het werk stellen DDR-renner Olaf Ludwig te contracteren. Woordvoerder Holtmann zei 165.000 gulden per seizoen (zonder premies) over te hebben voor de verbintenis met de drievoudige winnaar van de Vredeskoers.

Stelling

DE ALGEMENE opvatting dat psychiatrische ziekten kunnen leiden tot crimineel gedrag is onjuist. "Er is geen aantoonbaar verband tussen psychotische stoornissen en criminaliteit, in welke vorm dan ook", beweert de Amsterdamse psychiater S. Tuinder op grond van een onderzoek dat hij onder psychiatrische patiënten heeft verricht.

DEPARTEMENT VAN HANDEL, INDUSTRIE EN WERKGELEGENHEID AFD. BONAIRE

Maximum prijzen voor het **eilandgebied BONAIRE** ingaande: **17 november 1989;**

KOFFIE	verpakking	kleinhandel	consument	
Max House reg.	24/13 oz.	f. 218.70	f. 10.11	−f. 0.04
Max House inst.	18/8 oz.	f. 173.90	f. 10.72	N
Max House inst.	12/12 oz.	f. 172.62	f. 15.97	N
Moconna				
Instant rood	6/50 gr.	f. 20.30	f. 3.76	+f. 0.06
Instant rood	6/200 gr.	f. 68.10	f. 12.60	+f. 0.20
Goud	6/50 gr.	f. 22.50	f. 4.16	+f. 0.06
Goud	3/200 gr.	f. 40.35	f. 14.93	+f. 0.23
Decaf	6/50 gr.	f. 21.90	f. 4.05	+f. 0.05
Decaf	3/200 gr.	f. 39.65	f. 14.66	+f. 0.21
Douwe Egbert				
Aroma Rood	24/250 gr.	f. 138.25	f. 6.39	+f. 0.09
Select Silver	24/250 gr.	f. 139.95	f. 6.47	+f. 0.07
Rosta	24/250 gr.	f. 130.05	f. 6.01	+f. 0.06
Excellent goud	12/250 gr.	f. 74.80	f. 6.92	+f. 0.07
Piazza Espresso	12/250 gr.	f. 74.95	f. 6.93	+f. 0.08
Mocca Royal	12/250 gr.	f. 72.75	f. 6.73	+f. 0.08
Decafe	12/250 gr.	f. 73.05	f. 6.76	+f. 0.06
THEE				
Pick Wick Ceylon	24/20x4 gr.	f. 39.00	f. 1.80	+f. 0.05
Ceylon	24/20x2 gr.	f. 29.40	f. 1.36	+f. 0.06
China Blossom	12/20x2 gr.	f. 15.80	f. 1.46	+f. 0.06
Tea for one	24/20x1¼ gr.	f. 25.45	f. 1.18	+f. 0.08
MAISMEEL				
PAN blanku	20/1 kg.	f. 20.50	f. 1.14	+f. 0.19
MARGARINE				
Albert Hein dieet	24/500 gr.	f. 81.15	f. 3.f5	+f. 1.00
	40/250 gr.	f. 33.20	f. 0.92	+f. 0.37
	40/250 gr.	f. 25.65	f. 0.71	+f. 0.01
SPIJSOLIE				
Iberia corn oil	6/96 oz.	f. 65.10	f. 11.72	+f. 3.88
corn oil	8/48 oz.	f. 57.80	f. 7.80	+f. 2.83
Mazola corn oil	24/1 pt.	f. 49.75	f. 2.24	+f. 0.11
corn oil	12/1 qt.	f. 41.50	f. 3.73	−f. 0.52
corn oil	8/1½ qt.	f. 44.70	f. 6.03	+f. 0.03
corn oil	6/1 gln.	f. 66.95	f. 12.05	+f. 0.40
MELK IN BLIK				
La Campiña	24/397 gr.	f. 34.16	f. 1.58	N
Camprolac	24/397 gr.	f. 34.16	f. 1.58	+f. 0.13

Voor informatie betreffende hoogst toelaatbare prijzen U gelieve telf. 8960 op te bellen.

De Minister van
Handel, Industrie en Werkgelegenheid.

KRALENDIJK — Tijdens een radioprogramma van de Bonaireaanse Arbeiderspartij, POB, heeft exgedeputeerde Carmo Cecilia gepleit om met het eenmaal begonnen programma van de drugsbestrijding door te gaan. Cecilia vreest, dat de nieuwe UPB/Goeloc-coalitie het beleid van het vorige BC niet wenst door te zetten.

De POB-leider merkte in zijn radiopraatje op, dat het drugsbestrijdingsprogramma het algemeen belang diende en niet de belangen van een kleine groep vrienden, waaraan het huidige Bestuurscollege zich volgens hem schuldig maakt. Cecilia wijst erop, dat tijdens zijn gedeputeerdeschap een preventiecommissie drugsgebruik is samengesteld.

Cecilia: 'Zij hebben een goed werk verricht en hebben bovendien een aantal leiders uit de gemeenschap bereid gevonden de strijd tegen het drugsgebruik te steunen. Er zijn vrschillende bijeenkomsten geweest, waar de jeugdleiders op de hoogte werden gesteld hoe deze zaak aangepakt moet worden'.

De ex-gedeputeerde van de POB herinnert er ook aan, dat daarna een groep is samengesteld die samen met Grupo Sagrada Kurason uit Rincon een informatie-avond voor ouders heeft georganiseerd. Daarvoor was ook kinderpsycholoog drs Nelson Coffie uitgenodigd die daar één van zijn op Curaçao gebruikelijke radiopraatjes hield.

Met nadruk zegt Cecilia, dat het naar zijn mening niet voldoende is wanneer UPB-gedeputeerde Rudi Ellis als oppositielid zegt de strijd tegen drugsgebruik te steunen, maar in het huidige BC weinig van de strijd laat merken.

Cecilia: 'Wat hen werkelijk interesseert, zijn de buitenlandse investeerders en de manier waarop zijn hun persoonlijke en partijbelangen kunnen behartigen'.

Tenslotte zegt Carmo Cecilia, dat hij de hoop niet heeft opgegeven en afwacht of het huidige BC het werk, dat een initiatief was van de POB, zal voortzetten.

Enige en algemene kennisgeving

Uw blijken van medeleven, in welke vorm dan ook, tijdens de ziekte en na het overlijden van mijn man en onze Papa

Theo van Schie

hebben ons zeer getroffen.

Wij hopen dat U kunt begrijpen dat het ons niet mogelijk is U allen persoonlijk te bedanken.

Fransje van Schie-Vaal
Sjoerd
Ilse
en overige familieleden.

November 1989.

Margrietlaan 1 Willemstad, Curaçao N.A.
Toekomstig adres:
Emmastraat 59, 2641 EB Pijnacker, Nederland.

TO DR. H. HEWITT
YOU HAVE OUR ETERNAL GRATITUDE FOR THE DEVOTED CARE GIVEN OUR MOTHER

PHILOMEN SAMANDER

DURING THE LAST FEW YEARS TILL HER LAST DAY OF HER RICH AND FULFILLED LIFE.
YOUR KINDNESS WILL BE LONG REMEMBERED.
FOR ALL CONCERNED, DR. A.J. SAMANDER.

Broertje Janga wenst notulen vergadering

KRALENDIJK — Wil het Eilandsraadslid Broertje Janga van de Bonaireaanse Arbeiderspartij, POB, zijn werk goed doen, dan moet hij beschikken over de notulen van de voorgaande vergaderingen. Vanmorgen is de raadsvergadering begonnen over de grondruil met Sabadeco nv, een zaak die door de PDB/POB-coalitie in eerste instantie is geëntameerd.

Toen behoorde ook het onafhankelijk raadslid Alipio Goeloe nog tot de PDB en uiteraard tot de coalitie. Er werden met het oog op deze grondruil afspraken gemaakt over de mogelijkheid van een weg via Barcadera naar Rincon te asfalteren. Afspraken, die zolas Janga liet doorschemeren, vrijwel definitief waren maar na de wisseling van het BC op losse schroeven zijn komen te staan.

De raadsvergadering, die vrijdagmorgen is begonnen, gaat over deze grondruil. Janga merkt op, dat het BC grotendeels tekort schiet in de verplichtingen die gesteld zijn in artikel 8 van de ERNA: 'van het verhandelde in elke openbare vergadering worden door de zorg van het Bestuurscollege notulen opgemaakt, welke in ontwerp aan de leden worden toegezonden'. Dat is - al geruime tijd - niet gebeurd en POB--leider Janga heeft derhalve schriftelijk op 14 november laten weten, dat hij deze notulen voor de vergadering vrijdagmorgen was begonnen, in zijn bezit wenste te hebben.

'Dan kan ik tenminste op een goede manier discussiëren over hetgeen naar voren gebracht wordt. Dat is in het belang van onze gemeenschap', aldus raadslid Janga.

Verder zegt hij, dat het voor hem, Janga, van belang is zwart op wit te hebben wat zijn raadscollege Alipio Goeloe heeft gezegd. Tot slot merkt Janga op, dat de weg naar Rincon, zoals de POB die voor ogen heeft, door zal moeten gaan, omdat Goeloe dat in de raad gezegd zou hebben. Hij voegde daar volgens Janga zelfs aan toe, dat niets hem zou kunnen bewegen deze beslissing te veranderen.

'Vroeger zeiden we een man een man, een woord een woord', aldus Janga, die er aan toevoegt dat het nu niet vreemd is als mensen 180 graden draaien aangezien het slechts het eigenbelang is wat telt.

» stockmarket « NEWS

AMSTERDAM NOVEMBER 17, 1989

AKZO	127,10	NAT.NEDERL.	65,80
AMRO BANK	79,40	PHILIPS GLOEIL.	48,80
BOLS LUCAS	172,50	ROBECO	106,50
GIST BROCADES	34,70	RODAMCO	81,40
HAGEMEYER	111,00	ROLINCO	106,90
HEINEKEN NV	119,60	RORENTO	60,10
KLM	45,60	ROYAL DUTCH	138,10
KON.NED.PAP.	48,20	UNILEVER	150,50

NEW YORK STOCK EXCHANGE NOVEMBER 17, 1989

ABBOTT LABS.	65 7/8	+ 1/2	HOMESTAKE MNG.	18	+ 1/4
ALCAN	21 3/4	+ 3/8	IBM	99 1/4	+ 2 1/8
AMER.BRANDS	68 1/4	- 1 1/4	ITT	58	- 1/8
AMERICAN EXP.	34 3/4	+ 1/8	JOHNSON & J.	55 1/2	+ 1/8
APACHE	14 3/4	- 1/8	KELLOGG	71	+ 1/4
AM.TEL.& TEL.	43 1/8	- 1/4	MERCK & CO	76 5/8	- 1/8
AMOCO	48	+ 1/4	MINNESOTA MNG.	75 1/4	+ 1 1/8
ANHEUSER B.	37 5/8	- 1/2	MOBIL CORP.	57 7/8	+ 1
BECTON DICK	57 5/8	+ 1/8	MONSANTO	115 3/4	+ 5/8
BORDEN	32 1/2	- 3/8	NCR CORP.	60 7/8	+ 5/8
CAMPBELL S.	49 1/8	- 1 5/8	NORF.SOUTH	37 7/8	UNCH
CHRYSLER	19 3/4	- 1/8	NORTHROP CORP.	18 7/8	UNCH
CITICORP	30 1/2	+ 1/4	PARAMOUNT COM.	56 5/8	UNCH
COCACOLA	75 5/8	+ 1/2	PLACER D.M.	18 3/8	+ 1/4
DIGITAL EQ.	87 3/4	+ 2	PFIZER	70 1/4	+ 1/2
DUPONT	114 5/8	+ 5/8	PHELPS DODGE	59 7/8	+ 1/2
EAST.KODAK	42	+ 1/8	PHILIP MORIS	41 5/8	+ 1/2
EXXON	46 1/8	+ 5/8	POLAROID	46 7/8	UNCH
FORD	44 7/8	+ 1/4	QUAKER	62	- 1/8
GENL.ELECTR.	59 1/2	+ 2	RALSTON P.	83 1/4	+ 1 1/2
GENL.MOTORS	43 1/4	+ 1/4	SARA LEE	60	+ 3/8
GILETTE	47 1/8	+ 7/8	SHELL TRP.TR.	41 3/8	+ 1/4
HEINZ	33	UNCH	UPJOHN	36 5/8	- 3/8
HILTON	95	- 1	UNOCAL	26 3/8	UNCH

DOW JONES
INDUSTRIALS 2652.04 + 16.39
TRANSPORTATION 1191.85 - 7.82

MARKET COMMENT NOVEMBER 17, 1989:
THE MARKET CLOSED UP 16 POINTS ON VOLUME OF 129 MLN SHARES. ADVANCES BEAT DECLINES BY A NARROW MARGIN.

WILLEMSTAD —Drs Frank Martinus Arion houdt op woensdag 22 november een lezing inzake de relatie Papiamentu en Portugees. Deze lezing wordt de laatste, dit jaar, in het kader van de Raul Römer Lezingencyclus, Kompapa en de Institu Raul Römer.

De lezing begint om half 9 's avonds en wordt gehouden in de aula van de UNA. Entree is vrij.

NAPA
AMIGOE
Weekend Bijlage
ZATERDAG 18 NOVEMBER 1989 PAGINA 1

MR.CHARLES ROSHEUVEL: levendige herinneringen aan een spannende oorlogsperiode.

Mr. Charles Rosheuvel haalt herinneringen op

Rode Kruis uit Curaçao aan front in Oost-Indië

WILLEMSTAD — Curaçao in de jaren '40. Tienduizend kilometer verwijderd van het door de nazi's bezette Nederland en het grootste deel van Europa. Nog verder weg van het door de Jappen overrompelde Nederlandsch Oost Indië, zodat men mag aannemen dat er nauwelijks enige betrokkenheid was bij het strijdgewoel van de Tweede Wereldoorlog. In de Nederlandse geschiedschrijving over deze oorlog wordt de naam Curaçao dan ook praktisch niet genoemd, ook niet in de door dr. Lou de Jong verzamelde en uitgebreid gepubliceerde documenten. En toch ging de oorlog niet ongemerkt aan de kleine Curaçaose gemeenschap voorbij. Er was op het eiland een groot contingent Amerikaanse troepen gelegerd, voornamelijk ter beveiliging van de lokale raffinaderij die de V.S.-oorlogsmachine van brandstof voorzag. Curaçaose en Bonaireaanse zeelui trotseerden het gevaar van Duitse U-boten die tot vlak onder onze kust opereerden en sneuvelden als matrozen aan boord van koopvaardijschepen die de grote oversteek waagden. Er was een actieve burgerwacht en een parate 'schutterij' voor het geval dat er ooit een landing mocht worden uitgevoerd. En vanaf 1939 was er ook een Rode Kruis Colonne voor hulpverlening aan de burgerbevolking. (Het Rode Kruis Curaçao was al opgericht in 1917,maar hield zich alleen maar bezig met tbc-bestrijding en zuigelingenzorg).

Een van de leden van deze colonne, mr. Charles A. Rosheuvel heeft deze periode meegemaakt en maakte deel uit van het detachement van het Rode Kruis dat in december 1944 met 27 man sterk naar Indië vertrok, om de Indische burgerbevolking die op het punt stond bevrijd te worden van de Japanse bezetting bij te staan.

Gelukkig voor het nageslacht heeft hij over deze interessante en spannende periode nauwkeurig aantekening gehouden in een dagboek. En onder de titel 'Van West naar Oost - de rol van de Curaçaose Rode Kruiscolonne in het voormalig Nederlands Oost-Indië, zijn deze notities thans in boekvorm verschenen.

Reden voor Charles Rosheuvel om na bijna dertig jaar terug te keren naar Curaçao om het boek persoonlijk aan te bieden aan de lokale autoriteiten en uiteraard, om te trachten zijn oude vrienden van het Rode Kruis op te sporen en gedurende een reunie te ontmoeten.

Op zijn logeeradres bij zijn nicht, vertelt Charles Rosheuvel nog enthousiast over zijn ervaringen, waarbij het lijkt alsof hij elke dag die avontuurlijke tijd opnieuw beleeft.

In 1942 was hij met zijn familie op Curaçao aangekomen, waar hij na zijn studie aan de middelbare school heeft gewerkt bij de Shell-raffinaderij, omdat verdere studie in Holland er vanwege de oorlog niet inzat. In 1944 kwam de voormalige chef medische dienst van Curaçao, dokter Bonne, die inmiddels benoemd tot chef-medische dienst Indië, terug om mensen te werven voor een Rode Kruiscolonne die naar de Oost zou moeten gaan om mee te werken aan de bevrijding en de wederopbouw van de medische dienst in dat land.

Uiteraard werd er lokaal eerst een uitgebreide cursus gegeven aan de Rode Kruismensen, die amper een EHBO-opleiding hadden maar nu moesten worden getraind om ingezet te worden voor hulp en opvang van oorlogsslachtoffers maar ook een militaire training moesten krijgen. Charles Rosheuvel vertelt dat de cursussen en oefeningen werden gehouden in de vrije uren 's avonds of in het weekend.

VECHTPARTIJEN

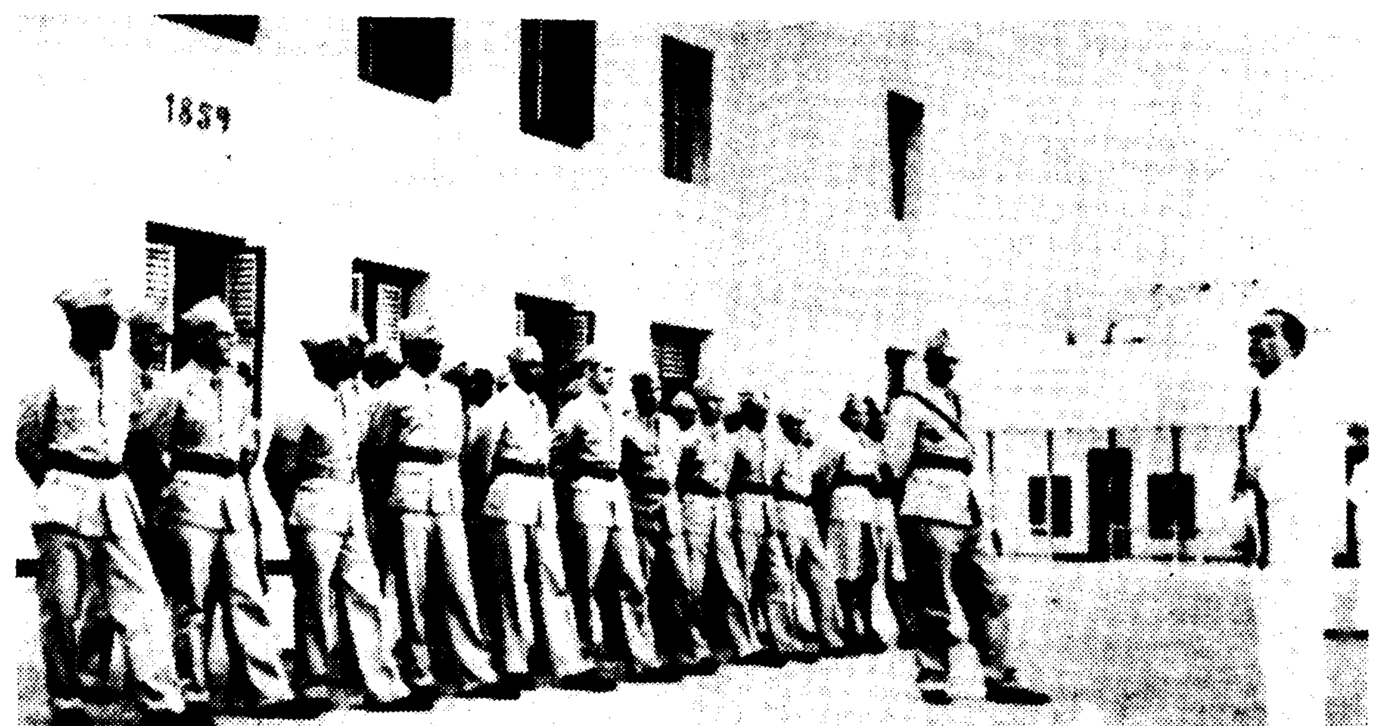
Alleen als er de hele nacht moest worden wacht gehouden in de centrale post van het Wilhelminaplein, waren er bedrijven die de Rode Kruismensen vrijaf gaven met behoud van loon. Gebeurde dit niet dan werden zij betaald uit de Rode Kruis pot die door de grote lokale bedrijven op peil werd gehouden.

Tijdens die nachtelijke uren viel er doorgaans niet veel te beleven. Of het moet zijn dat er in de straatjes van Punda vechtpartijen uitbraken tussen Amerikaanse militairen die na een bezoek aan de Dominicaanse hoertjes — ja, die waren er toen al — en een al te stevige borrel met elkaar slaags raakten.

Rosheuvel herinnert zich ook nog als de dag van vandaag, hoe hij op een nacht uit zijn bed was gehaald omdat er vlak voor de kust een Amerikaanse olietanker was getorpedeerd door de Duitsers. Met bootjes van de kustwacht en militaire vaartuigen werden de gewonden op de Handelskade aan land gebracht.

'Een vreselijk gezicht', weet hij nog. 'De meeste van hen waren overdekt met brandwonden en zagen zwart van de olie'. Terplaatse werd eerste hulp verleend, waarna de gewonden met klaarstaande ambulances naar het hospitaal werden gebracht.

Een andere keer, werd een bijeenkomst in het hoofdkwartier van het Rode Kruis dat toen gelegen was in het Quarantaine-gebouw op Mundo Nobo, onderbroken, toen een Nederlandse marineofficier kwam aanzetten met een groep schipbreukelingen van een andere tanker die was getorpedeerd.

Gouverneur dr.Piet Kasteel neemt afscheid van de Transportcolonne voor het vertrek naar het verre Indië.

In allerijl moest er ruimte worden gemaakt om de drenkelingen onder te brengen na ze van eerste hulp te hebben voorzien, omdat het zeemanshuis overbezet was. 'Even was er paniek onder de zeelui omdat de kapitein zoek was', weet Rosheuvel nog. Later bleek dat de man door de Amerikaanse autoriteiten was vastgehouden voor verhoor.

GROTE MOMENT

In december 1944 kwam dan het grote moment: een delegatie bestaande uit 21 heren en 6 dames van het Rode Kruis deel uitmakend van de z.g. Transportcolonne en afkomstig uit Curaçao en Aruba, ging aan boord van het K.N.S.M.-schip s.s 'Cottica' dat hun naar New York zou brengen, als eerste stop op de lange weg naar Indië. Maar voor het zover was, moest het detachement uiteraard eerst uitgebreid afscheid nemen van de Curaçaose gemeenschap.

Bij de post te Mundo Nobo moest de colonne, onder leiding van onderluitenant dokter Piet Rietkerk eerst aantreden voor de pers.

Daarna volgde een afscheidsmars door de stad, waarbij de dappere Rode Kruismensen luid werden toegejuicht door de bevolking.

Die avond was er nog een afscheidsfeest in de Centrale Post waarbij familieleden van de vertrekkende jongelui waren uitgenodigd. Eindelijk, op 10 december 1944, na eerst in het Waterfort te zijn toegesproken door gouverneur dr. Piet Kasteel, kon worden ingescheept, op weg naar het grote avontuur.

TROPENUNIFORM

Bij aankomst in New York woedde er een flinke sneeuwstorm, hetgeen een lid van het detachement niet belette stoer in tropenuniform op het dek te paraderen, wat hem prompt een flinke longontsteking opleverde. In New York werden een aantal militaire ziekenhuizen bezocht.

En daar werden de Curaçaose Rode Kruismensen voor het eerst geconfronteerd met de harde gevolgen van de oorlog: zwaargewonde en verminkte militairen die vanaf de fronten uit Europa en de Pacific waren aangevoerd.

Nadat op sobere wijze Kerst en Oud en Nieuw was gevierd, vertrok het detachement met de trein naar San Francisco, van waaruit met het troepentransportschip 'Monterey' de reis naar Australië zou worden ondernomen.

De 'Monterey' was een snel en enorm groot troepentransportschip dat menig Japanse duikaanval had afgeslagen, hetgeen met tekentjes was aangegeven op de romp van het schip. De Amerikanen achtten het dan ook niet nodig het schip op de grote en gevaarlijke oversteek over de Stille Oceaan, in een konvooi te laten varen en gelukkig werd de Australische havenstad Brisbane zonder kleerscheuren bereikt.

KAMP

In Australië werd het detachement ondergebracht in Camp Columbia, een groot kamp bestaande uit houten barakken onder de palmbomen, dat in 1942 door de Australische regering was gebouwd t.b.v. de staf van het Amerikaanse Zesde leger. Na een paar weken ging het per vliegtuig naar Hollandia in Nieuw Guinea, dat een jaar daarvoor door de Amerikaanse troepen was bevrijd. 'Helaas werd onze groep daar gesplitst in tweeën', vertelt Rosheuvel.

Elf mannen en de zes vrouwen bleven achter voor hospitaalwerk en medische bevoorrading: de overige tien mannen, onder wie ook Rosheuvel, vlogen via Biak door naar het ei-land Morotai, dat als enige eiland in de Molukken kort tevoren was bevrijd door de Amerikanen. Op de eilanden in de buurt krioelden het nog van de Jappen en er werden dan ook geregeld bombardementen door de Amerikanen uitgevoerd. Zeer onder de indruk was de jonge Rosheuvel van de bedrijvigheid en de organisatie van het Amerikaanse leger dat een grote troepenmacht en enorme voorraden overbracht naar de vooruitgeschoven post Morotai.

Van daaruit immers werd de Amerikaanse oorlogsmachine op weg naar de Philippijnen en Japan gevoerd.

Gedurende vier maanden kregen de Curaçaose Rode Kruismensen op het Molukse eilandje een speciale opleiding voor hospitaalwerk aan het front, let wel bedoeld voor de burgerbevolking; het leger had immers een eigen medische staf. Toen was het zover! Het bericht kwam van het Amerikaanse hoofdkwartier dat de groep zou worden ingezet bij landingen. Waar en wanneer was nog niet bekend en het gonsde van de geruchten.

Uiteraard was het voor de mensen uit Curaçao die nog nooit een oorlog van dichtbij hadden meegemaakt een spannende tijd, en Charles Rosheuvel bekent dan ook grif dat hij angstige momenten heeft doorgemaakt.

LANDING

Intussen was ook bekend geworden dat de befaamde generaal Douglas MacArthur zich niet meer mocht bezig houden met de bevrijding van Indië, maar zich volledig moest gaan richten op de verovering van Japan. Terecht redeneerden de Amerikaanse bevelvoerders in Washington dat indien Japan capituleerde, de Japanners in de bezette gebieden zich vanzelf zouden overgeven.

De bevrijding van Indië zou worden overgelaten aan het Australische leger. MacArthur kreeg nog toestemming om deel te nemen aan de landing op Balikpapan, want dat werd het uiteindelijke doel waarbij het Curaçaose detachement zou worden ingeschakeld, maar dan zou het ook afgelopen zijn met zijn rol in Oost-Indië.

Rosheuvel toont met trots een foto waarop men de Amerikaanse generaal uit een landingsvaartuig ziet stappen bij de verovering van Balikpapan op 1 juli 1945 door een contingent van zo'n 7000 à 5000 Australische en Amerikaanse militairen.

Met de Japanse tegenstand viel het nogal mee, want weken vóór de landing hadden Amerikaanse vliegtuigen het eilandje en de stad Balikpapan zowas plat gebombardeerd. Op het strand van 'Red Beach' moest het Rode Kruis detachement een tijdje achterblijven onder bescherming van een klein legertje, terwijl het Australische Zevende Legerkorps dat uit Afrika was vrijgemaakt na de nederlaag van de Duitse veldmaarschalk Rommel, de Japanse bezetters 'opruimden'.

In tenten werden door het Rode Kruis noodhospitalen opgericht, maar omdat het hoofd van het Nederlands Indische Rode Kruis, dokter Harmsen, het niet veilig genoeg vond, had hij een stukje platgeschoten bos uitgezocht voor het oprichten van een hospitaal.

GELUK

Kolonel De Rooy, de allerhoogste Rode Kruis-baas verzette zich daar echter tegen en zei dat men beter bij de Australische troepen op het strand kon blijven. Rosheuvel nog zuchtend: 'Dat is ons geluk geweest, anders had ik nu niet hier gezeten om dit verhaal te vertellen, want in dezelfde nacht voerden de Japanners een luchtaanval uit op het bos dat letterlijk met de grond werd gelijkgemaakt'.

De eerste dagen was het op het strand verschrikkelijk. Het regende aan een stuk door zodat het een grote modderpoel werd en men kampte met een enorm tekort aan voorraden en medicamentnen omdat die nog niet gelost waren uit de schepen.

'En het was vooral angstig voor ons als jongens van 19 en 20 die voor het eerst de verschrikkingen van een oorlog persoonlijk meemaakten', herinnert Rosheuvel zich.

Intussen meldden er zich zo'n honderd patiënten per dag die te woord werden gestaan in het Maleis, een taal die de Rode Kruismensen bij een cursus op Curaçao vóór hun vertrek hadden geleerd van een militair uit Indië.

Op 12 juli kon men eindelijk de stad Balikpapan binnentrekken, waarbij bleek dat de meeste medische voorraden die in Morotai waren ingepakt veilig aan wal waren gekomen. Maar goed ook, want er heerste meteen een enorme drukte van patiënten die uit heel Balikpapan naar het Rode Kruis noodziekenhuis werden gebracht. Rosheuvel zelf moest menigmaal in de operatiekamer assisteren, soms tot diep in de nacht.

ZWARE KLUS

Nadat twee Amerikaanse atoombommen een eind gemaakt hadden aan de oorlog met Japan, kreeg Charles Rosheuvel de instructie om zich per vliegtuig te begeven naar Morotai, om daar de medische voorraden van de Amerikanen en Australiërs te registreren en gereed te maken voor distributie naar diverse Molukse steden. Een eervolle taak, maar een bijzonder zware, weet Rosheuvel zich te herinneren.

☞ Vervolg op Pag. 8

Stuk Curaçaose historie onthult in nieuw boek

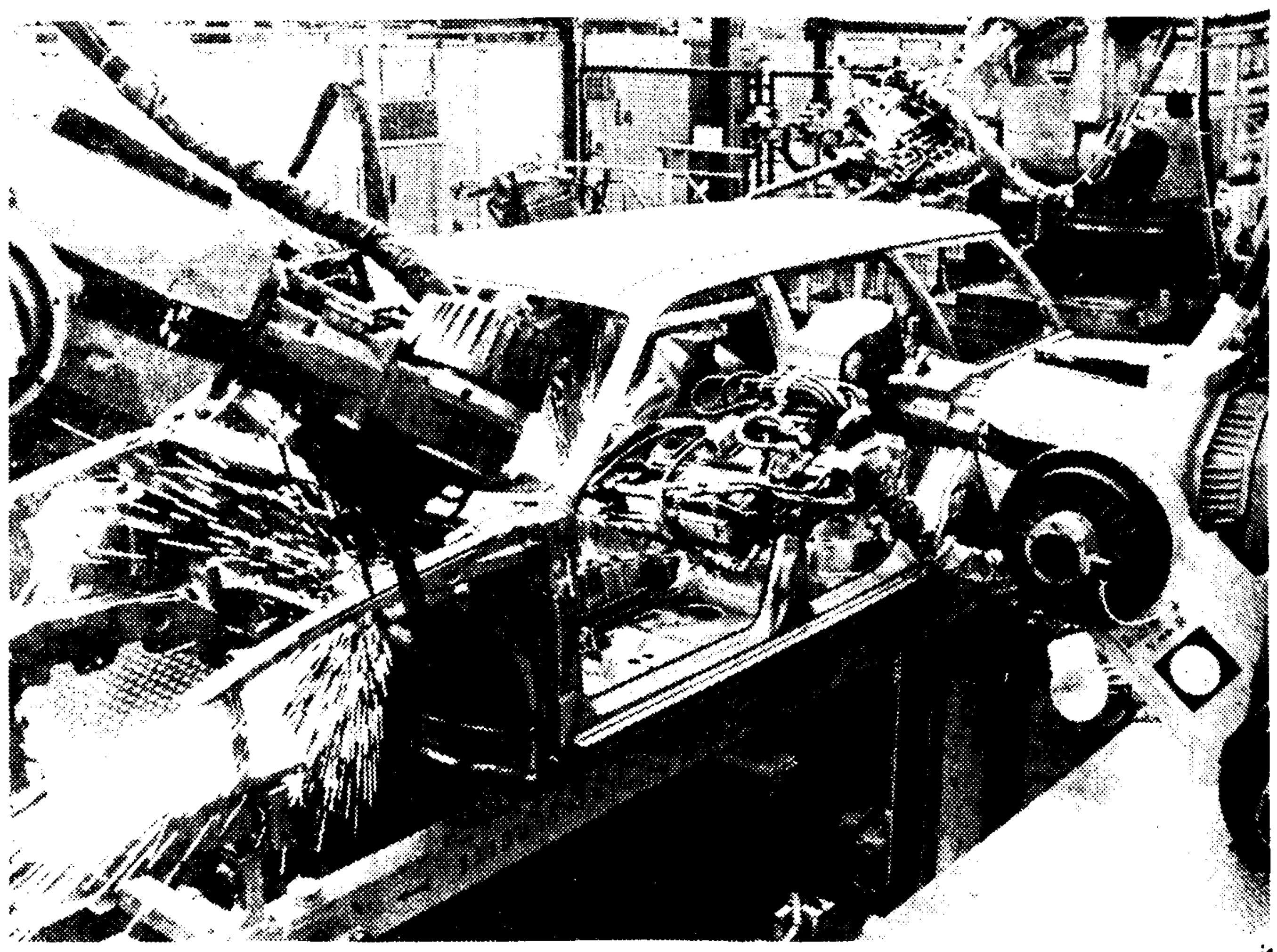
IN DIT NUMMER van Napa :

NAPA wordt wekelijks gratis bezorgd aan Amigoe-abonnees en is in de losse verkoop verkrijgbaar met de zaterdagkrant voor het totaalbedrag van één gulden.

EINDREDACTIE : Norbert Hendrikse
LAYOUT : Jan Linschoten

Bundesbank looft beleid regering

Westduitse economie is nu gezonder dan ooit

De Westduitse auto-industrie draait op volle toeren en de laatste jaren hebben robots hun intrede gedaan om de efficiency zo mogelijk nog meer te verhogen zoals te zien is in deze Volkswagenfabriek in de stad Emden.

BONN.- De Westduitse economie maakt momenteel een hausse door die vergeleken kan worden met de beste jaren na de Tweede Wereldoorlog. De Bundesbank (Centrale Bank), ziet signalen die wijzen in de richting van een voortdurende sterke economische groei. De Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OECD) waarvan de meeste Westeuropese landen lid zijn, voorspelt dat na zeven jaar economische groei in West Duitsland, er nog minstens twee jaren van groei voor de boeg liggen, terwijl het Internationaal Monetair Fonds (IMF), vol lof was over het financieel-economische beleid van de regering van bondskanselier Helmut Kohl. Zegt minister van Financiën Theo Waigel: 'Wij krijgen niets dan lof en erkenning voor ons financieel-economisch en fiscaal beleid'.

Minister van Economische Zaken, Helmut Haussmann merkt met voldoening op dat ondanks de reëele groei van 4,5 procent in de eerste helft van dit jaar gelijk aan het cijfer van Japan- de Westduitse economie nog geen sporen vertoont van oververhitting.

Tegelijkertijd met de gunstige groeicijfers is het werkloosheidscijfer in West Duitsland gedaald beneden de 1,9 miljoen. Er is een constante toename van orders bij fabrieken en van de verkopen in de detailhandel, terwijl de exportstijging heeft gezorgd voor een handelsoverschot van 73.6 miljard dollar in 1989.

MOTOR

'Onze industrie draait in vele opzichten op de rand van zijn capaciteit en er is een groeiende achterstand om aan de vraag te kunnen voldoen', meldde de Bundesbank in haar laatste overzicht. In het afgelopen kwartaal waren de orders voor kapitaalgoederen met tien procent gestegen vergeleken met dezelfde periode in 1988, terwijl de consumentenvraag met acht procent was toegenomen. Het grootste gedeelte van de vraag is afkomstig uit het buitenland, volgens de Bundesbank de motor van de Duitse economie. In de eerste acht maanden van dit jaar, exporteerde West Duits-land voor een totaal aan 423 miljard mark aan goederen, 17 procent meer dan in dezelfde periode vorig jaar, terwijl de import toenam met 18 procent tot 331 miljard mark. Het vooraanstaande instituut voor economisch onderzoek HWWA in Hamburg verwacht dat het Westduitse handelsoverschot aan het eind van dit jaar 140 miljard mark bereikt en het overschot op de betalingsbalans 100 miljard mark. Intussen is de economische groei goed merkbaar op de arbeidsmarkt.

EMIGRANTEN

Het werkloosheidscijfer is gedaald tot het laagste niveau sinds zes jaar, ofschoon maandelijks tienduizenden emigranten, velen van hun afkomstig uit Oost-Duitsland en andere Oosteuropese landen, zich in West Duitsland komt vestigen en werk zoekt. De industrie en de dienstensector klagen over een tekort aan gekwalificeerde krachten. Het Instituut voor Wereldeconomie in Kiel liet weten dat velen van hen die nog een baan zoeken, slachtoffers zijn van de vooruitgang van de techniek. 'Er is een tekort aan werkgelegenheid voor eenvoudige handenarbeid en voor mensen die niet de juiste kwalificaties hebben', volgens het instituut. Intussen is de inflatie gestegen met 3,1 procent ,voor het eerst in drie jaar dat de prijzen met meer dan 3 procent omhoog gingen. Minister Haussmann ziet dit echter niet als een reden om zich ongerust te maken, omdat dit voor hem nog geen duidelijk signaal is van oververhitting van de economie. Maar de Bundesbank denkt er anders over en besloot vorige maand het disconto te verhogen naar zes procent teneinde de groei van de economie enigszins af te remmen. Haussmann probeert al enige tijd de Bundesbank ertoe te bewegen de Duitse Mark te revalueren, aangezien deze relatief zwak is gebleven vergeleken bij andere Westeuropese valuta.

REVALUATIE

Een re valuatie zou volgens de minister van Economische Zaken ertoe bijdragen om de **export te beperken en zo het** gevaar van inflatie tegen te gaan. De gezaghebbende krant Frankfurter Algemeine schreef onlangs in een commentaar dat het gevaar van oververhitting en inflatie voornamelijk schuilt in de export. Niettemin heeft de regering-Kohl zich voorgenomen niet af te wijken van het huidige financieel-economische beleid. De nadruk daarbij zal liggen op een verdere terugtrekking van de overheidsbemoeienissen in het bedrijfsleven, verlaging van de subsidies en verlaging van de bedrijfsbelasting. In 1990 wordt de laatste fase van de belastingherziening verwacht, die naar verluidt 24 miljard Mark meer in de Westduitse economie zal pompen en zo de koopkracht zal doen toenemen. Volgens de Bundesbank was in de eerste helft van 1989 de vraag op de lokale markt vrij tam vergeleken bij de economische groei over de hele linie. Maar in de laatste maanden meldt de kleinhandel een reëele groei van vier procent in de omzet.

La Pasionaria: socialiste tot aan haar dood ....

Spaanse "passiebloem" vocht ongelijke strijd tegen Franco

DEN HAAG. - "La Pasionaria", de vurige Spaanse die deze week in Madrid overleed, was de belichaming van het communistische verzet tegen de Spaanse dictator Francisco Franco Bahamonde. Dolores Ibarruri, zoals haar echte naam luidde, ontleende haar bijnaam aan haar opzwepende redenaarskunst tijdens de Burgeroorlog van 1936-39. Zij raakte beroemd door de uitspraak "no pasaran" (ze komen er niet door) bij de verdediging van madrid tegen de troepen van generaal Franco. Tot haar dood bleef zij voorzitster van de Spaanse communistische partij (PCE). Maar door haar ouderdom bemoeide zich de afgelopen jaren niet meer met de besluitvorming van de intern zeer verdeelde partij, die amper meer een rol speelt in de Cortes, de Spaanse Tweede Kamer. De frêle, onveranderlijk in het zwart geklede Pasionaria, was altijd omringd door een toegewijde kring van volgelingen. Tot op hoge leeftijd wist zij op communistische toogdagen nog altijd de handen op elkaar te krijgen. Met haar droge humor, vertrouwelijke handgreep en stem had zij duizenden ertoe gebracht zich in de Burgeroorlog achter de republikeinse zaak te scharen.

LEGENDE

In een vraagggesprek met het Britse persbureau Reuter haalde La Pasionaria eens haar schouders op toen zij als "legende" werd bestempeld. "Ik weet niet waar men al die drukte over maakt", zei ze. "Ik ben een vrouw als alle anderen". Ze vertelde dat ze als jong meisje er van droomde onderwijzeres te worden. Maar dit was geen haalbare kaart voor de mijnwerkersdochter, die al op 14-jarige leeftijd de school verliet omdat er brood op de plank moest komen. Achtereenvolgens werkte ze bij een kledingmaker en was ze bediende in een café terwijl ze ook nog de kost verdiende met de verkoop van sardines, die ze in een mand op haar hoofd vervoerde. Als jong meisje was ze streng rooms-katholiek, maar kort na haar huwelijk in 1916 met Julian Ruiz omarmde zij het socialisme.

Dit huwelijk strandde toen ze in 1931 vanuit haar geboortestreek Asturië naar Madrid vertrok en in de hoofdstad de politiek als beroep koos. Haar eerste politieke opstellen ondertekende zij met "La Pasionaria" omdat ze die schreef in de week vóór Pasen, in het Spaans de week van "la pasion". Een andere verklaring voor haar bijnaam vormt de passiebloem (Pasionaria), die op grote schaal in Baskenland groeit. Dolores Ibarruri schonk het leven aan zes kinderen, van wie er vier stierven voordat ze volwassen waren.

ZWART

Van de overige twee stierf zoon Ruben als soldaat in het Rode leger voor Stalingrad, terwijl haar enige dochter in Moskou achterbleef. Ze ging in het zwart gekleed sinds haar oma overleed terwijl zij in de 20 was. "Ik ben rouwkleding gaan dragen en daar nooit mee opgehouden", zei ze in een vraaggesprek. "Hoe zou ik trouwens als vrouw van een mijnwerker uit kunnen gaan in de rode kleding van de aristocratie?" 'La Pasionaria werd beroemd om de wijze waarop zij tijdens de Spaanse Burgeroorlog van 1936 tot 1939 voor ging in de strijd van de Republikeinen tegen de nationalisten onder leiding van generaal Francisco Franco.

NO PASARAN

Met haar strijdkreet "no pasaran" (zij komen er niet door) wist zij duizenden mensen te winnen voor de republikeinse zaak. Zij werd het symbool van het verzet tegen Franco, ook later als leider van de communistische partij in ballingschap. Ibarruri bleef tot haar dood een overtuigd communiste. Na de nederlaag van de Republikeinen leefde zij 38 jaar lang als balling in Moskou. Toen in 1977, twee jaar na Franco's dood, het verbod op de communistische partij (PCE) werd opgeheven, werd zij bij terugkeer in Spanje als een heldin ingehaald. Hoewel La Pasionaria zich op het eind van haar leven niet meer actief met de politiek bemoeide, bleef zij ere-voorzitter van de PCE. Na haar terugkeer uit ballingschap in de Sovjet Unie werd La Pasionaria in 1977 weer in de Cortes gekozen, maar in 1982 trok ze zich uit de nationale politiek terug. De partijleiding drong er bij verslaggevers op aan de bejaarde vrouw niet te verontrusten door melding te maken van de interne onenigheid in de partij over haar Eurocommunistische koers, weg van moskou, en de verwijdering uit de partijleiding begin 1985 van Santiago Carillo, mede-veteraan uit de Burgeroorlog en net als zijzelf oud-secretaris-generaal van de PCE.

La Pasionaria, hier aan het hoofd van een groep demonstrerende vrouwen in de rumoerige dagen vlak voor het uitbreken van de Spaanse Burgeroorlog.

De uitstoting van Carrillo uit het centraal comité was het gevolg van een ruzie met zijn opvolger Gerardo Iglesias. Een jaar tevoren hadden tientallen kopstukken de PCE verlaten om een rivaliserende pro-Russische partij op te richten. Liever dan over het heden praatte Ibarruri over haar politieke bewustwording als jonge vrouw in een arm dorp in Asturië die van school afging om werk aan te nemen als kookster en naaister. "Omdat ik uit een mijnwerkersdorp kwam wist ik wat armoede was en het stond me niet aan", zei ze.

OVERTUIGD

"Ik las communistische kranten en die vertelden hoe het was, in tegenstelling tot de andere. Ik was in elk geval meteen overtuigd". Haar huwelijk met een militante communistische mijnwerker bracht politiek engagement tot stand dat tot meer dan een gevangenisstraf, een zetel in het parlement en de reputatie als vurig en gevreesd spreker leidde. Ibarruri verbleef 38 jaar als balling in de Sovjet Unie, waarheen ze was gevlucht kort voor Franco's overwinning om zich aan het hoofd te plaatsen van de verboden CP-in-ballingschap. In Moskou werd La Pasionaria behandeld als een heldin.

Ze kreeg de orde van Lenin en de Lenin-vredesprijs en ze werd een vertrouwde figuur op internationale en Russische congressen. Ook kreeg ze tijdens haar ballingschap hoge Roemeense, Bulgaarse en Joegoslavische onderscheidingen. "In de Sovjet Unie werd mijn geloof in het socialistische systeem bevestigd", zei ze. "Ze hielden van mij, ik kon doen en laten wat ik wilde. Ik kon vrij schrijven en organiseren, wat ik niet kon in Spanje. Het waren heel gelukkige jaren". Niettemin haalde ze verlicht adem toen ze in 1977, twee jaar na Franco's dood en de legalisering van de PCE. naar Spanje kon terugkeren. Een opgetogen menigte stond haar aan de vliegtuigtrap op te wachten.

STERK GEVOEL

"Ik had geen eerste indruk, alleen maar een sterk gevoel dat ik Spaanse was en dit mijn tehuis, waar mijn echte taak en publiek waren. Het was net of ik nooit was weg geweest". Zij was van mening dat de socialisten, die in 1982 de eerste linkse regering in Spanje sinds de burgeroorlog vormden, een verwaterde politiek voeren. "Het is een kleinburgerlijke partij die niet echt socialistisch is zoals de onze. Zij gaan niet ver genoeg". Ondanks het afglijden van haar partij naar gematigder Eurocommunisme en haar kritiek op de Russische inval in Tsjechoslowakije in 1968, verloor Ibarruri haar enthousiasme voor Moskou niet.

"Het feit dat er meer socialistische staten zijn dan voorheen, zegt wel wat. Ik was altijd een gelovige en ik houd vol dat het socialisme het enige antwoord is op de maatschappelijke nood in de wereld", zo zei ze drie jaar geleden.

Socialistische brigades vochten een ongelijke strijd tegen de veel beter bewapende fascistische militairen onder generaal Fransisco Franco en moesten tenslotte capituleren ondanks hun heldhaftig verzet zoals hier in de loopgraven van Toledo in 1936.

Bewegingen op de Nederlandse bladenmarkt

O - een gok van 3,8 miljoen

- door Joël Labadie -

WILLEMSTAD — De slechtste, de beste en de gevaarlijkste advertentie van het jaar prijkte op 26 oktober op de achterpagina van de Amigoe. De slechtste omdat niet meteen duidelijk werd om welk produkt of welke dienst het ging. De beste omdat een advertentie zo moet zijn: groot, origineel, goed van vormgeging en nieuwsgierigmakend. De gevaarlijkste omdat de reclameslogan griezelig dubbelzinnig is.

Geheimzinnige reclame voor een blad waar Curaçao nog nooit van gehoord had. 'O' heet het. Nummer 1 ligt in de winkel te koop. Zij het slechts in een oplage van driehonderd nummers in totaal. Of wat daar nog van over is. Half publicerend Nederland viel over Maurice Keizer, toen deze jonge uitgever en zijn compagnon Jan Dirk Paarlberg het blad op de markt brachten. NRC-columnist Ron Kaal boorde het blad vakkundig de grond in, maar de ironie wil dat dezelfde man zich nu bereid heeft verklaard voor een volgend nummer van 'O' te schrijven. Het gedurfde concept: verschrikkelijk lange verhalen in kleine lettertjes over de meest onlogische onderwerpen voor een blad in een bij jonge urbane professionelen gewilde opmaakstijl. Voor Keizer is 'O' op de Antillen bijzaak. Hoofdzaak is 'Beeldkrant'. Het AVNET-reclame-en-informatiebord in de hal van de luchthaven van Aruba.

Maurice Keizer ziet er in zijn vrijetijdskleding niet zo uit maar hij heeft wel degelijk miljoenen guldens verdiend met Beeldkrant, een Japanse gepatenteerde vinding waar hij de rechten voor heeft gekregen. Deze reclame in ongeveer twintig landen heeft onwaarschijnlijk grote bedragen in de kassa van de gedreven uitgever doen stromen. De beeldkrant is een betrekkelijk eenvoudig systeem van duizende plaatjes in blauw, groen, rood en wit die kunnen omklappen. Via de computer kan met de kleuren een pointilistisch beeld gemaakt worden. Wie zich er wat bij wil voorstellen moet denken aan de Olympische Spelen waar het publiek bordjes in verschillende kleuren op commando omhoog steekt zodat er voor de overstaande tribune een afbeelding ontstaat. Wie Hoog Catharijne kent in Nederland, zal zich het tableau in het hart van het winkelcentrum herinneren met reclameboodschappen en de soms meer dan pittige cartoons. Het Tros Aktua-decor op de Nederlandse televisie dat ook als beurskoersenbord in het World Trade Center van Amsterdam gebruikt wordt, is een ander voorbeeld.

Hoeveel Keizer met deze communicatieborden verdient, weet hij niet. Dat is geen valse bescheidenheid zegt hij. Een aantal borden is namelijk overgedragen in franchise aan grote mediagroepen. Een bericht aan de pers vlak voor de ingebruikname van de vijftien vierkante meter op Aruba, sprak van meer dan 35 AVNET-beeldkranten in hoofdzakelijk Europa en Israël. Keizer noemt 150 miljoen gulden als omzetbedrag voor de exploitanten. Zijn bedrijf AVNET krijgt 1,5 tot 15 procent van de reclame-inkomsten, afhankelijk van het contract. Avnet zelf heeft ongeveer vijftig mensen in dienst. Keizer weet het niet zo precies. Hij heeft veel van het werk gedelegeerd en afgestoten. De uitgeverij draait. De 34-jarige zoon van een fabrikant van electronica bekent een onrustige aard te hebben. Met het kapitaal dat hem ten deel viel toen hij het middelgrote bedrijf van zijn overleden vader van de hand deed, begon het media-avontuur. Door stom toeval - Keizer was net bezig een reclamebureau op te kopen - kwam hij in contact met de Japanse bedenker van het beeldkrant-principe die met de handen in het haar zat wegens de vraag hoe hij zijn produkt op de markt moest brengen. Keizer studeerde eerder in Chigago en in Parijs journalistiek, kwam over de vloer bij NRC, Accent, het muziekblad Oor en Hitkrant en was vastbesloten de uitgeverswereld open te breken.

Toen AVNET eenmaal liep - het eerste jaar (1983) goed, drie jaar slecht en daarna uitstekend - kocht Keizer het blad Electric Word, een computerblad met een verkochte oplage van 18.000 waarvan de helf in Nederland en de andere helft in de VS gemaakt wordt. Daarna volgde de spraakmakende overname van de Franse uitgeverij ZOA die naast strips, luxebladen en fotoboeken het internationale fototijdschrift ZOOM uitgaf. Twaalf miljoen gulden overnamekosten en daarbovenop een flinke investering. Avnet kon het zich veroorloven. Voor Nederlandse maatstaven is het "peanuts", aldus Keizer.

INPAKKEN

ZOA was al jaren te koop. Maar steeds als het bedrijf met overnemers voor het altaar stond om het huwelijk in te zegenen, besloot de noodlijdende uitgeverij toch maar zelfstandig verder te gaan. Waarom het bedrijf voor het volhardende aanzoek van juist Keizer zwichtte, is vele afgunstigen een raadsel. Kennelijk zagen de werknemers in Keizers uitgeverij een charmante vrijer met drang om iets van het leven te maken. Dat Keizer met de werknemers van hoog tot laag heeft gepraat om duidelijk te maken dat hij geloofde in een toekomst voor ZOA is door de Telegraaf verkeerd opgepakt. Een interviewer, Telegraaf-man Jaap Deltenre die het waagde zonder pen en papier of cassetterecorder de ondernemer te ondervragen, maakte van de opmerking dat Keizer zelfs gelobbyed heeft bij de vrouw en de dochter van de ZOA-baas een zinsnede over het "inpakken" van de dames, de suggestie achterlatend dat het contract via intieme contacten verkregen werd.

HOESTBUI

Het interview met de Telegraaf is Keizer in het verkeerde keelgat geschoten. Maar de hoestbui die hij kreeg is deels zijn eigen schuld. De vóórpublicatie aan hem ter inzage gegeven tekst die vol feitelijke onjuistheden zat, bevatte daar bovenop nog eens verkeerde interpretaties en conclusies van de interviewer die Keizer geen goed hebben gedaan. Díe onjuistheden heeft hij laten zitten, wellicht moe van de vele interviews van de afgelopen tijd na het debuut van 'O'. Hij heeft er spijt van. De krant portretteerde hem als een snobistische arrogante yuppie. En dat is juist waar hij niet voor gehouden wil worden. Een gewone jongen, zo ziet hij zichzelf, iemand die ontzettend hard werkt, altijd bezig is, in een gewoon huis woont en een normale auto heeft.

Geen interviews meer, was zijn vast besluit. Een directrice van een dagbladuitgeverij op Curaçao zag kans hem op andere gedachten te brengen. De verklaring voor de contacten tussen die twee is dat de Antilliaanse uitgeverij belangen heeft in de Beeldkrant en het dagblad nieuws moet verstrekken voor publicatie via de Beeldkrant. Informatie die interessant is voor toeristen. Want dat is de hoofddoelgroep. In tweede instantie is het medium bedoeld voor de Arubanen zelf. De adverteerders zullen gezocht moeten worden onder de lokale bedrijven en ook onder de voor Amerika herkenbare bedrijven als McDonalds, autoverhuurders, creditcard-maatschappijen en dergelijke.

Keizer gelooft in een lokaal gebruik van het medium. Het lokale aspect op Aruba wordt dat men een foto van een bekende die over enkele uren arriveert op het eiland door de computer kan laten 'vertalen' voor de Beeldkrant. Met plaatsing van een boodschap als Bon Bini. Voor 25 dollar. Op Sint Maarten kunnen het de 'love messages' worden, stelt Keizer zich voor. Ook geschikt voor toeristen. 'Ik zag je in je rode badpak met je haren in een vlecht, bel 672000 als je vanavond met me uit wilt'. Bijvoorbeeld dan.

MISLUKKING

Een paar jaar geleden flopte een identiek project op Curaçao. Toen was de licensie gegund aan Tibor Luckman en Steven van der Velde. De beeldkrant was gemonteerd aan de gevel van de winkel La Plaza een gebouw op de (Sha) Caprileskade, tegenover La Confianza aan het begin van de Columbusstraat. Het bord werd op de verkeerde manier gebruikt: alleen advertenties, geen pakkend nieuws. Het project raakte in verwaarloosde staat. Gebrek aan een vaardig marketingmanagement, een verkeerde locatiekeuze, een tekort aan geloof in de macht van het medium en een doelgroep die niet goed raad wist met dit eigenaardig fenomeen, zouden aan de basis van de mislukking van het project hebben gelegen. Na een jaar was het exploitatiebedrijf al over de kop.

Op Aruba heeft het Avnet-idee meer kans van slagen, meent Keizer. 500.000 gulden pompte hij in het project. Een puur commercieel project zegt hij. Lilian Eilers is 'in charge'. Voordeel van Aruba is de locatie op het vliegveld. Daar komt iedereen. Althans de doelgroep komt er. Voor wat betreft Curaçao is er volgens Keizer niet één plek te noemen waar iedereen langskomt. Het vliegveld dan? Keizer gelooft niet in Hato. Hoewel de laatste tijd de inrichting van de luchthaven positieve veranderingen heeft ondergaan. Met Beeldkrant zijn net als in de makelarij drie dingen belangrijk: de locatie, de locatie en de locatie. Juist daarom is Keizer blij met de mogelijkheid volgend jaar in het centrum van Wathey-eiland te zitten: in de Frontstreet.

MENTALITEIT

Het project op Curaçao kwam niet van de grond. De verkeersstroom rond het bord veranderde om de haverklap. De mentaliteit was een tweede probleem. Keizer bekent gevaarlijk "outspoken" te spreken. De mentaliteit op Curaçao bleek die van een afwachtende te zijn. Effe kijke of 't lukt, daarna kom ik wel met mijn advertenties. Iedereen was aanvankelijk wel positief over de komst van Beeldkrant, maar de kunst van het adverteren is hier nog niet zo ver gevorderd als in Europa bijvoorbeeld. Het idee van sponsoren van beurs- of baseballuitslagen sloeg niet aan. Adverteren voor een bedrijf of een produkt met elke dag een andere frisse boodschap evenmin.

Terug naar O. Het eerste nummer van het derde blad van Keizers uitgeverij. Gedrukt in een oplage van 75.000. Hijzelf verwacht dat een afzet zich bij voortzetting van het tijdschrift zal stabiliseren rond de 35.000. Nederland is een land dat vergeven is van de bladen. Een echt marktonderzoek heeft Keizer niet gedaan. Waar andere zweren bij hun geloof in onderzoek is Keizer een geloofsafvallige. De anomalie in de theorie was Nieuwsnet. Tijdschriftengigant VNU bracht ongeveer tien jaar geleden het blad à la Times, met veel wereldnieuws, op de markt nadat een onderzoek had geconcludeerd dat er een aanzienlijk lezerspotentieel was. Het gat in de markt bleek een valkuil waar het blad over de kop in dook. Na drie nummers en 30 miljoen gulden investeringen was het sprookje uit.

PORNO

Keizer kent nog een voorbeeld. De enquête in Amsterdam wees uit dat iedereen kabeltelevisie wilde vanwege de interessante films. Slechts 5 procent van de ondervraagden gaf eerlijk toe de kabel om de porno te nemen. De rest reageerde met 'Goh, zenden ze dat ook uit?'. De praktijk is dat de kabel voor een groot deel geliefd is vanwege de sexfilms.

ZWAAR GEVECHT

Keizer beseft goed dat zijn blad een zwaar gevecht wacht op de uitgeversmarkt. O heeft een kleine kans van overleven. Volgens de geesteijke vader een nog kleinere kans dan hij in zijn bangste dromen gedacht had. Men wil bloot zien, weet hij. En korte verhalen. Door dat laatste overleeft USA Today. Hapklare leesbrokken die met het cornflakesontbijt naar binnen gaan.

Media Nederland BV, want zo heet de uitgeversmaatschappij volgens de colofon, heeft daarom een gevaarlijke advertentiecampagne voor O bedacht omdat zij als slogan bedacht: "Eindelijk 'n blad dat nergens op lijkt". Hetgeen ook gelezen kan worden als een mededeling dat je voor zeven gulden en vijftig cent eigenlijk een hoop rommel koopt.

Nagenoeg alle Nederlandse commentaren gingen ervan uit dat het gaat om een yuppieblad want er staan mooie platen in en een intelligente inhoud. Keizer meent echter dat de yup het blad niet leest, vanwege zijn oppervlakkigheid. Van de yup wel te verstaan.

ESQUIRE

O als nep-Esquire was een tweede lijn in de kritiek.

Hij geeft toe dat de presentatie van O hier te eilande, een grapje is. Hij nam zich gewoon voor het te presenteren. Punt uit.

RIJK

Maurice Keizer is rijk. Ha! Hij lacht om de als stelling naar voren gebrachte vraag. Rijk is hij, maar dat hangt er vanaf hoe je het bekijkt. Wat binnenstroomde is met net zo grote bedragen geïnvesteerd.

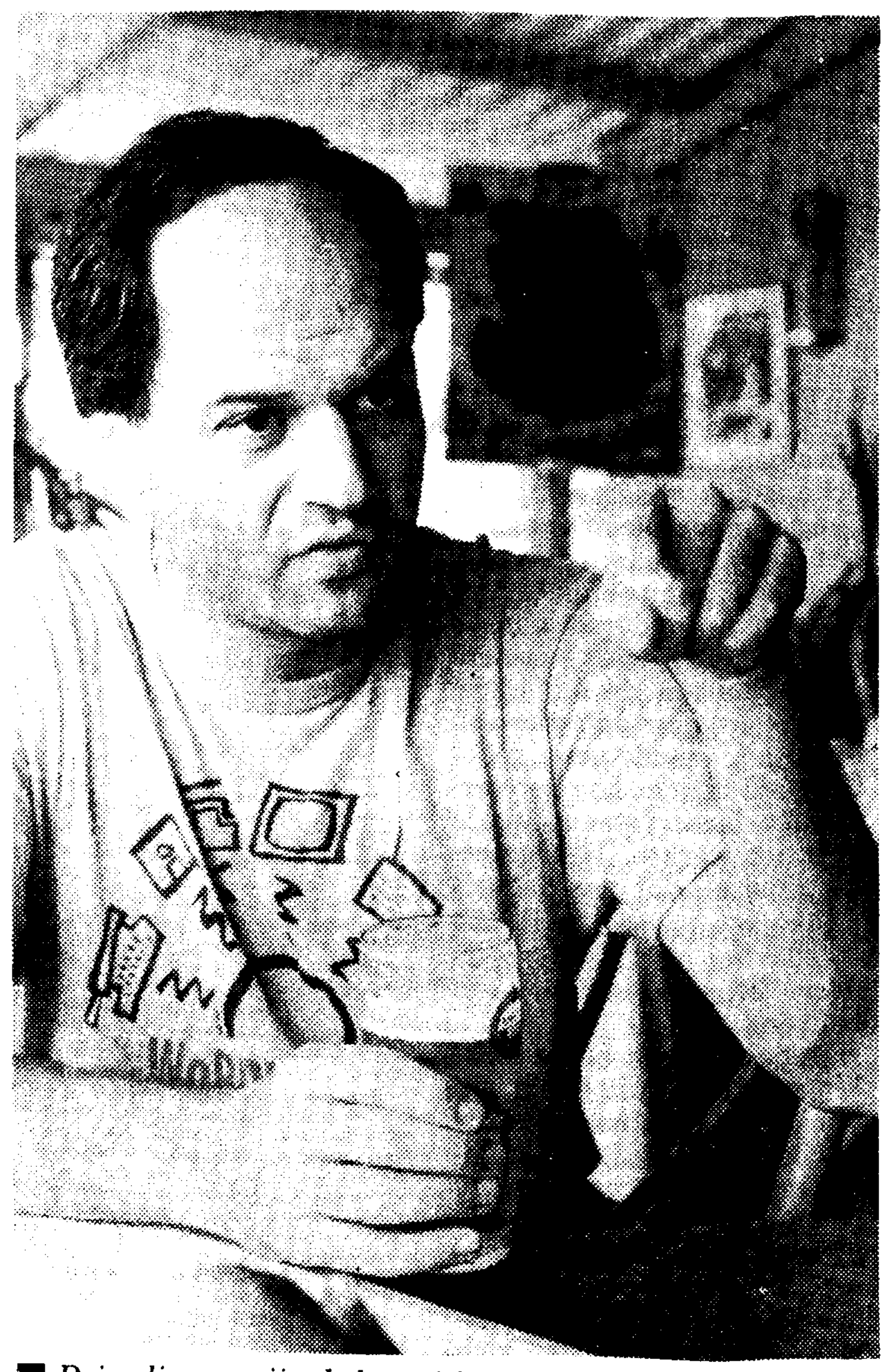
Als Keizer weet wat investeren is, vindt hij Curaçao dan niet een aardig investeringsgebied? Toerisme of zo? Nee is het antwoord.

Hoewel, op zijn eigen gebied, de media?

Dat sluit hij nooit uit.

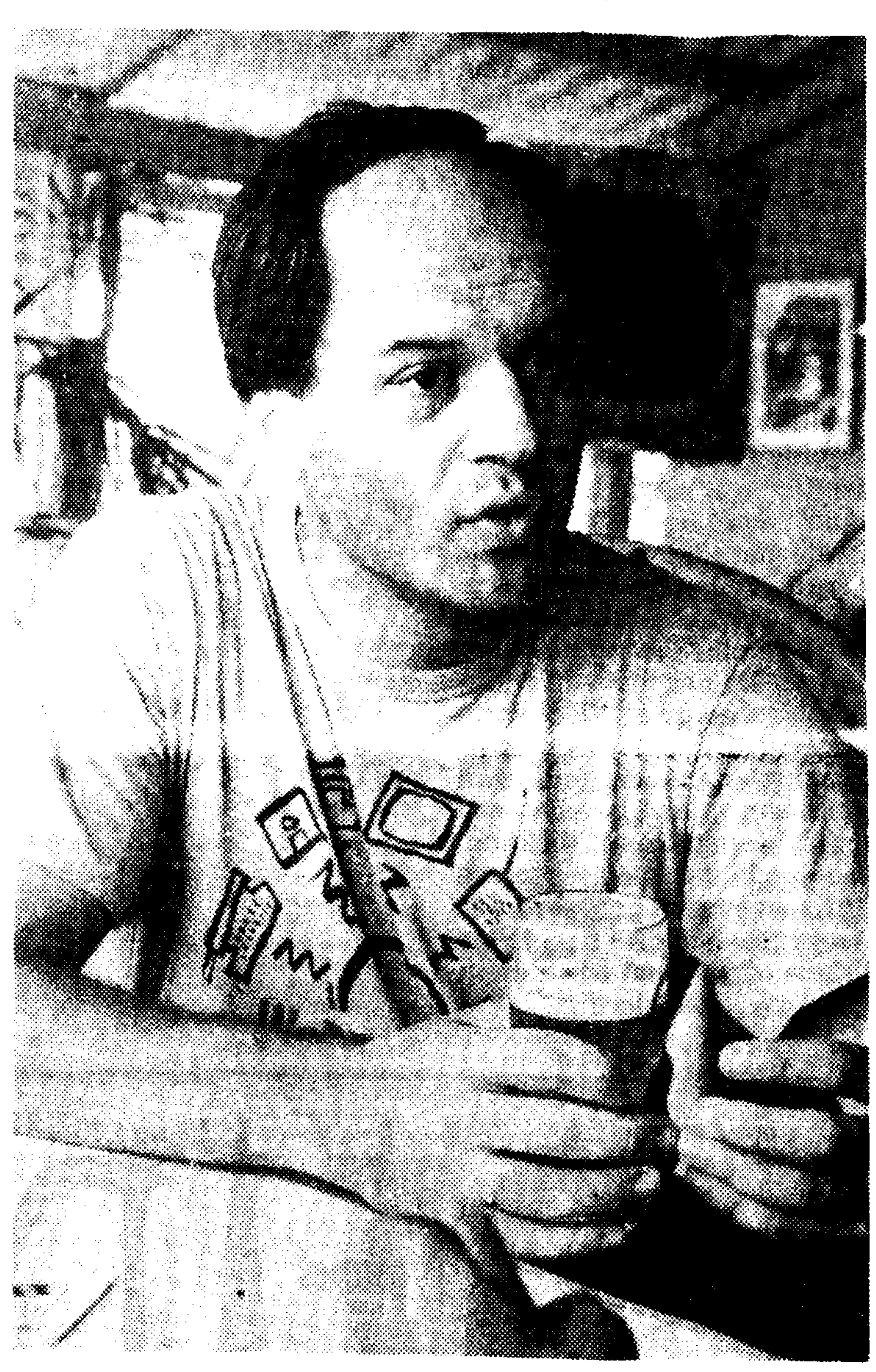
Een krantje opkopen?

Keizer lacht en zegt: "Je stelt een vraag die ik niet kan beantwoorden."

■ *Drie dingen zijn belangrijk: locatie, locatie en locatie*

■ *Geen hapklare brokken bij het ontbijt.*

Een regenachtige zaterdagmiddag. Rumoer in Rumours. De muziek staat op het volume van een vervroegd happy hour. Eigenlijk iets te hard voor een normaal gesprek. Achter een biertje en een fruitpunch een interview met Maurice Keizer. Bouwjaar 1955. Vader van Carina van zes en Laura van drie die het gesprek tussen uitgever en journalist te lang vinden duren en hun pa opeisen. 3,8 miljoen gulden investeerde Keizer in O, een blad dat nergens op lijkt. 500.000 gulden in de Beeldkrant op Aruba stoppen is daarbij een schijntje. Keizer kent de Antillen. Zijn kinderen hebben voor een deel Antilliaans bloed door de aderen stromen. De uitgever van O heeft, zo lijkt het, veel gemazzeld in het leven. Rijkdom door erfenis en door hard werken verworven, gebruikte hij om een wig te drijven in de aaneengesloten linies van Nederlandse uitgevers. Een Franse escapade leverde hem de liefde van Zoom op.

Drie manieren zijn er om een plaats onder de uitgevers af te dwingen: het Ruppert Murdoch patroon van koudweg blad na blad opkopen; het in licency uitgeven van een buitenlands blad zoals het geval is met de Nederlandse Playboy; of - en dat kost durf - zelf een blad beginnen. Keizer: "Ik ben romanticus voor een deel, daar koos ik met 'O' voor de laatste mogelijkheid. Het is moeilijk. Een overlevingskans van één op tien."

De zelfkennis: "Ik weet goed wat ik niet moet doen: ergens blijven hangen. Ik ben er te onrustig voor." Vandaar dat Keizer het beheer over Beeldkrant, de kip met gouden eieren, gedelegeerd heeft, terwijl hij operatie 'O' begon. Een voordeel van 'O' is dat het blad volledig op desktop-computerapparatuur gemaakt wordt. Van schrijven, via vormgeving tot zetten. De overheadkosten zijn gering zo heet dat. Zeker als meer bladen met het zelfde computersysteem gemaakt worden. GEO, een prestige-uitgave van de Duitse tijdschriftenreus Gruner + Jahr wordt binnenkort als volgende blad in licensie op de Nederlnadse markt gebracht.

Keizer zit inmiddels alweer in Nederland. Waarom hij de kleine markt Aruba uitkoos? Om de commerciële mogelijkheden, geeft hij aan in een gesprek. Aruba en de Antillen lagen toch al op zijn route. Familiebanden trekken hem eens in de maand naar Curaçao. Bovendien heeft zijn uitgeverij al geruime tijd geleden een off shore nv'tje op Curaçao neergezet.

TEN GELEIDE

WANNEER JE zo'n zestig jaar geleden in Nederland opgroeide, kan het niet anders dan dat je volslagen Euro-centrisch leerde denken. Kwam je dan ook nog uit streng katholieke omgeving, dan werd je bovendien, binnen dat enge Europa, nog eens extra Rooms-centrisch verder samengeperst, zoiets als een zachte pit gekluisterd in een dikke bolster. Een lieflijker, maar tevens ook enger leefwereldje dan het vroegere Rijke Roomse leven in Nederland is dan ook nauwelijks voor te stellen of je zou met Alice in Wonderland het sub-atomaire moeten induiken.

Met het opgroeien verruimt zich dan je ervaringswereld, vooral door de plotselinge overgang naar de Nieuwe Wereld, eerst Suriname, daarna Curaçao. Om te beginnen ontdek je het begrip 'ruimte'; zelfs dat kleine eiland Curaçao lijkt te zweven in een oneindig wijde en blauwe zee. Waar je verder in dat grote Noord- en Zuid Amerika rondkijkt, steeds weer ontdek je dat — ondanks al zijn lieflijkheid — dat Rooms-Eurocentrische wereldje in Nederland toch wel heel klein was en een vreselijk vertekend beeld van de echte wereld gaf.

Wie zou nu nog willen geloven dat de aarde een platte schijf is en het centrum van het Heelal; midden op de schijf ligt dan Nederland en daar weer midden in, in Utrecht, zetelt op een hoge troon: Popie Jopie!? Wij moesten dat toen geloven, alhoewel, eerlijk is eerlijk, wij hadden reeds onze twijfels, toen al.

Na alle voorafgaande, verbazingswekkende ontdekkingen in Noord- en Zuid Amerika, ontdekkingen die dat Euro-centrisme van vroeger al danig in elkaar timmerden, komen warempel nu de Canadezen vertellen, en zij maken het waar ook, dat de echte geschiedenis helemaal niet bij de oude Egyptenaren begon en daarna via het Midden-Oosten, Griekenland en Rome naar Europa trok. Niets daarvan, lang voordat de eerste Egyptenaar ontdekte dat de Nijlmodder een vruchtbaar kostgrondje verschafte en daarmee de grondslag legde voor een bloeiende en verfijnde landbouwcultuur, ontstond er in Noord Amerika een ruwe, maar zeer gedegen cultuur gebaseerd op de bison jacht.

Het verhaal van de Canadezen over deze accentverschuiving in de geschiedenis is zó ongelooflijk boeiend dat ik voor mijzelf uitriep: 'Dit móét iedereen weten'. Vandaar deze vertaling en bewerking van het artikel van Heather Pringle.

BART BREDERO

door H
Ba

HET RAADSEL VA

AAN DE VOET van een richel grijze zandsteen, ergens in de Porcupine Hills in het Zuid-Westelijk deel van de provincie Alberta-Canada, stroopten in de zomer van 1965 een kleine, enthousiaste groep archeologen de mouwen op, om een aanvang te maken met het wegpellen van een laag vaal gekleurde turf waarin hun voeten half wegzakten. Vanaf de smalle verhoging waarop zij de laag turf aantroffen [illegible] reusachtige vlakte uitgedroogde prairie, komvormig, dat ver naar het Oosten toe langzaam opglooide om onder de majestueuse en wijde Canadese prairielucht, vol prachtige wolkpartijen met veel licht en wisselende tinten, aan de verre horizont in een vage nevel te verdwijnen.

Heel voorzichtig legden de archeologen, uitgezonden door de Glenbow Foundation te Calgary-Alberta, onder de turfafzetting een laag zandsteenpuin bloot, de overgebleven resten van een zandsteen-groeve uit het begin van deze eeuw. Vol verwachting ontdekten zij tussen de kapotte stenen tevens de eerste tekenen van een vreemde schat; een oranje/rode lap van verrotte bisonhuid met daarin dozijnen pijlpunten.

Naar verder zou blijken, en waar dit verhaal over gaat, bevond zich onder hun handen en voeten een gigantisch knekelhof van duizenden doodgeslagen bisons, de stille getuigen van een, alleen nog uit sagen bekende, legendarische buffelval die, vanuit vroeger tijden, de toepasselijke naam: 'Ingeslagen Kop' had meegekregen.

BISONVAL

Reeds vóór 1965 had de ontdekking van enkele verspreide en fijngeslepen pijlpunten in de omgeving van de zandsteenrichel de aandacht van wetenschapsmensen getrokken, waaruit men afleidde dat er ergens in de nabijheid zich een bisonval moest bevinden, waarvan er reeds zovele in de vlakten van Noord Amerika bekend zijn; maar tot dan toe had nog niemand er aan gedacht of de gelegenheid gevonden naar het bottenbed zelf in de bodem eronder te zoeken.

Onder de algemene leiding van de minzame en zachtgevooisde geleerde Richard Forbis en onder het dagelijks toezicht van de jeugdige en felle Brian Reeves, beiden verbonden aan de universiteit van Calgary, drong met het vorderen van de zomer de groep gravers dieper door in de vochtige en klamme moordkuil. De houdbaarheid van de gevonden resten bleek beangstigend goed te zijn. In één van de afgezette lagen werden de geraamtes van zevenhonderd jaar oude bisons [illegible] met nog duidelijk te onderscheiden horens, haar, huid, ingewanden en zelfs de uitwerpselen.

Op een diepte van drie maal een manshoogte, verkleinde Reeves de reeds uitgegraven brede kuil tot een smalle verticale schacht, een constructie die men eerder verwacht bij de opgravingen in de oude, volgebouwde steden van het Midden-Oosten dan bij de uitgestrekte open kampplaatsen in Noord-Amerika. Boven de schachtopening verrees een geïmproviseerde hijskraan om emmers vol grond en resten naar boven te hijsen. In de schroeiende zomerhitte van Zuid-Alberta en ingesloten tussen de oprijzende wanden van wegrottende bisonkarkassen werden de gravers ziek en kotsten zich leeg als gevolg van één of andere geheimzinnige virus ontsteking.

Toch groeven de archeologen en de studenten verder en tenslotte, op een diepte van nog eens negen meter in de schacht en nog steeds geslachte bisonbotten blootleggend — die in ouderdom al teruggingen tot het vierde duizendtal vóór Christus (d.w.z. 2500 jaar vóór Mozes de Israëlieten uit Egypte leidde en 3000 jaar vóór Homerus de 'Odysee' schreef!) — sloegen zij zich in de onderliggende harde rotsgrond vast.

BOTTENBED

Het leek de definitieve rotsbodem te zijn en Reeves met zijn mensen besloten in te pakken, blij van de vochtige, benauwde put af te zijn. Echter, een jaar later, toen een medewerker van de Geologische Dienst van Canada met een graafmachine kwam, om dit keer de geologie van 'Ingeslagen Kop' te onderzoeken, stuitte hij op de aanwezigheid van een nog dieper gelegen bottenbed.

In grond, weggespoeld van onder een massief brok zandsteen, dat meer dan 5700 jaar geleden van de richel daarboven afbrak, vonden de toegesnelde Reeves en de geoloog opnieuw stukken afgeslachte bison en ook enkele ruwe schrapers. Reeves was met stomheid geslagen; waar was hij mee begonnen en waar zou dit onderzoek uiteindelijk toe leidden? Reeves had alle reden om zich te verbazen, want het juiste antwoord op deze vraag is zelfs nú, ruim twintig jaar later, nog niet volledig bekend. Vandaag de dag is er niemand die ook maar bij benadering kan vertellen, hoe diep en oud de bottenbedden van 'Ingeslagen Kop' werkelijk zijn.

Deze onbekendheid is slechts één van de vele geheimen van deze landstreek, die de archeologen van nu voor zulke raadsels stelt. En dit ondanks de aanwijzing door Unesco in 1981 van 'Ingeslagen Kop' tot een 'Wereld Erfgoed [illegible].

Sinds die aanwijzing is de met mos bedekte zandsteen klip, honderdzestig kilometer ten Zuiden van Calgary, onderwerp van intensief wetenschappelijk onderzoek met nog steeds verbluffende resultaten.

Als de meest uitgebreide en best bewaarde van de meer dan honderd bekende bisonvallen, verspreid over de vlakten van Noord-Amerika, blijkt 'Ingeslagen Kop' één door de prehistorische mens slimst uitgekiende vallen te zijn, toegerust met de vernuftigste kneepjes voor de jacht op groot wild.

Reeves, nu een wat meer bedaarde professor in de Archeologie en nog steeds verbonden aan de universiteit van Calgary, durft thans, zonder enige zweem van overdrijving te verklaren: 'Ingeslagen Kop' is een monument van en voor de oude, inheemse bevolking van deze streken. Het is tevens een overweldigende en niet te ontkennen getuigenis van de hoge ontwikkeling die een bepaalde leefwijze kan bereiken. Als zodanig is 'Ingeslagen Kop' een ongeëvenaarde vondst uit de prehistorie'.

RAADSEL

Inmiddels zijn in het onderzoek van 'Ingeslagen Kop' ontelbare uren van wetenschappelijk onderzoek gedurende meer seizoenen in het veld gestoken dan zijn toegekend aan enig ander terrein van onderzoek in de Prairie Provincies. Desondanks hebben de onderzoekers weliswaar een globaal, maar nog steeds geen gedetailleerd inzicht hoe het vernuftige jachtsysteem in de praktijk werkte. Het grootste raadsel, dat pas gedeeltelijk is opgelost, blijft nog steeds hoe de bisons werden bijeengebracht en beheerst.

Europese jagers en ontdekkingsreizigers uit het begin van de negentiende eeuw hebben ooggetuige verslagen geschreven van andere bisonvallen op de Noordelijke vlakten, maar zij richtten hun aandacht hoofdzakelijk op de bloedige slotfase waarin de bison zich over en vanaf de hoog uitstekende klippen naar beneden stort.

Bovendien beschrijven zij allen groepen ruiters te paard! Maar de indianenstammen van Noord-Amerika werden pas ruiters nadat de Spanjaarden in de zestiende eeuw paarden naar de Nieuwe Wereld brachten. De vraag is dus nog steeds: hoe konden jagers te voet bisons in de wijde graslandnen ten Westen van 'Ingeslagen Kop' met uiterste nauwkeurigheid naar vooraf vastgestelde punten samendrijven?

Om voor ogen te krijgen wat met deze vraag bedoeld wordt, is het goed te bedenken dat rennende bisons met snelheden van vijftig kilometer per uur zijn waargenomen en dat [illegible]. Ook is de onverwachte behendigheid van de bison in een gevecht van 'man tegen man' bekend. Zoals de prairie-archeoloog en vroegere bisonboer George Frison het eens heel droogjes duidelijk maakte: 'Dat slordige beest lijkt op het eerste gezicht zich onhandig te bewegen en maar langzaam te denken, doch enkele minuten met een bison samen in één koraal brengt je al spoedig tot heel andere gedachten'.

'DIEPVRIES'

Naast de juiste toedracht van de jacht zelf, is er nog een tweede groot raadsel waaromtrent wij nog minder weten dan van de jacht. In een tijdperk lang voordat 'koel bewaren' en 'diepvries' bestond, wat gebeurde er met de grote hoeveelheden vlees die zich bij 'Ingeslagen Kop' opstapelden? In één enkele drijfjacht stuurden de vroegere jagers soms tweehonderdvijftig beesten tegelijk de dood in en bouwden daarmee in één klap een voorraad van zo'n vijfenzestig ton vlees.

Slechts een klein gedeelte van deze hoeveelheid kon vers gegeten worden eer het begon te rotten. Als er geen middelen waren om dat overweldigende overschot te bewaren, dan zou heel veel werk en veel van de omvangrijke organisatie rond de val tevergeefs geweest zijn en dat is niet goed voor te stellen.

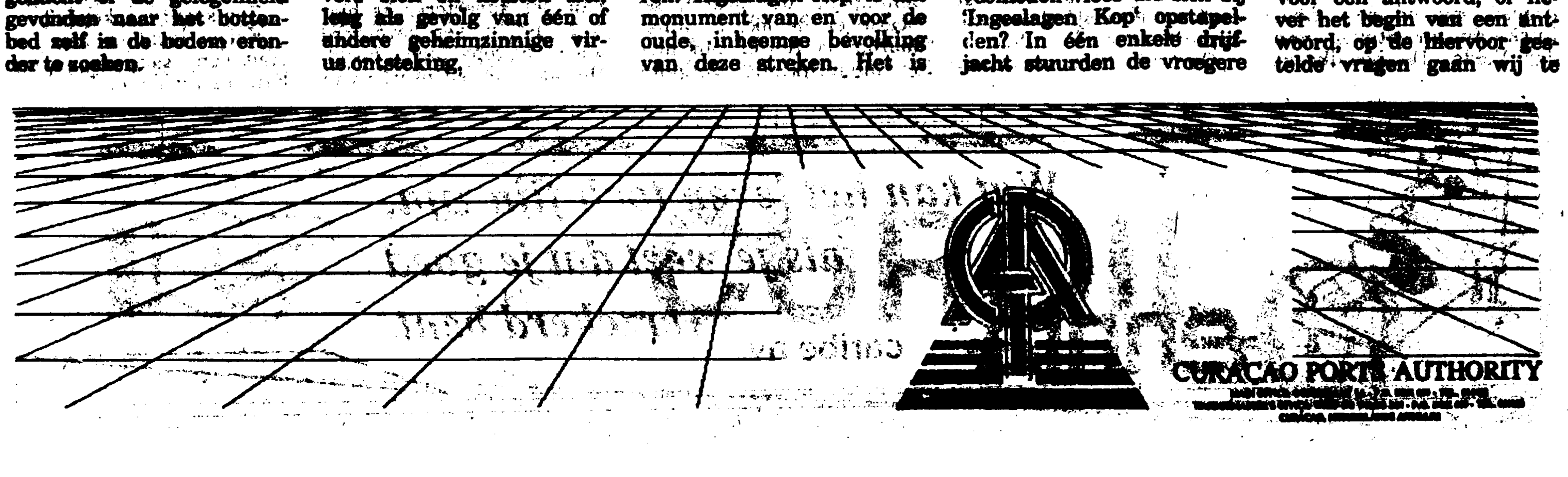
Voor een antwoord, of liever het begin van een antwoord, op de hiervoor gestelde vragen gaan wij te rade bij Jack Brink. Jack Brink is het Hoofd van de Archeologische Dienst van de Provincie Alberta. Gedurende de zes jaar sinds de Overheid van Alberta de aanzet gaf tot de bouw van het $10.000.000,-- kostende informatie- en onderzoekcentrum nabij 'Ingeslagen Kop' staat Jack Brink tevens aan het hoofd van het gehele wetenschappelijke onderzoek voor dit project. In deze laatste functie geeft hij ook leiding aan het uitgebreide veldwerk en puzzelt hij nog steeds, vrijwel dagelijks, over de blootgelegde en gevonden restanten.

In tegenstelling tot vroegere onderzoekers, die zich aangetrokken voelden tot het rechtstreekse onderzoek van het dikke bed van botten, heeft Brink (afgestudeerd aan de universiteiten van Minnesota en Alberta) zijn tijd besteed aan het zoeken op andere plaatsen naar mogelijke verklaringen voor het verleden van de val.

'Hoe meer ik er over nadacht, des te meer ging ik mij afvragen hoe die oude jagers dat jacht[illegible] voor elkaar kondnen [illegible] gen', zegt Brink bij de [illegible] nismaking in het ce[illegible] en vervolgt: 'Ingeslagen [illegible] is voor mij sindsdien [illegible] grote verbazingwek[illegible] getuigenis geworden [illegible] een bijna niet voor te[illegible] len mate van vindi[illegible] heid, vernuft en kennis [illegible] over onze voorouders be[illegible] ten'.

ONGEVAL

Na deze verwachting[illegible] kennismaking neemt [illegible] mij de volgende dag [illegible] naar de opgravingen [illegible] onder 'Ingeslagen Kop' [illegible] naam 'Ingeslagen [illegible] blijkt door de Peigan [illegible] nen te zijn gegeven, [illegible] een ongeval uit het [illegible] vergde van een nieu[illegible] rige jongen, die zich [illegible] de klip verborgen hield [illegible] het vallen van de [illegible] van onderop te zien. [illegible] fluiten marmotten [illegible] uit hun hooggelegen [illegible] in de [illegible] zandsteenklippen [illegible] nesten, rond als [illegible]

De gegevens en gedeeltelijk ook de opzet van dit artikel zijn ontleend aan: 'Equinox' — The Magazine of Canadian Discovery, Maart/ [illegible] 'Heather Pringle, Boneyard Enigma', pag. 87.

DE KNEKELHOEVE.

[illegible], klitten tegen de [illegible] rotspunten. Nergens [illegible] ook maar iets te bespeuren van de vroegere bedrijvigheid rond dit enorme [illegible].
[illegible] zijn uiterlijk is Jack Brink een lange, tanige en magere man met sluik [illegible] achter in de dertig. [illegible] wetenschappelijke [illegible] voor hem geen belemmering om nog steeds [illegible] ... [illegible] eerste uitleg over enkele bijzonderheden van de opgravingen en de [illegible] Brink [illegible] met de verklaring [illegible]

delen van het jachtplan [illegible]. De sleutel tot het gehele complex van 'Ingeslagen Kop' ligt daarom, volgens mij, niet [illegible] de klip [illegible] gezocht worden.
[illegible]
[illegible] Point in de Zuidelijke uitlopers van de Porcupine Hills [illegible] naar het Noorden af te buigen naar de golvende, maar tevens diep doorsneden graslanden van het Olsen Creek basin. De diepe en brede [illegible]

verder doortrokken met vele smalle en langgerekte [illegible] en kloven. Desondanks vormen de graslanden van Olsen Creek basin een droomland voor veeboeren. Zelfs heden ten dage wordt het land nog graag gebruikt om vee te laten grazen. Als Brink en ik uit de auto stappen en te voet een glooiende veldrug [illegible], worden wij [illegible] aangestaard door [illegible] goedgevoederde en [illegible] koeien.
Boven op de veldrug houdt Brink halt en wijst naar een kleine, nauwelijks opvallende rotskegel, opgestapeld uit zeven of acht willekeurig gevormde stenen. Als stippen op de wijzerplaat van een klok staan er elke vier of vijf stappen verderop gelijke kegels en samen vormen zij een eindeloos doorgaande stippellijn langs de kam van de veldrug.
Brink liet toe dat de kegels op twee evenwijdig lopende veldruggen een dieper gelegen bedding insluiten, die door zijn holle vorm een voortreffelijke natuurlijke weg vormt om bisons vanuit het Zuid-Westen naar de val in het Oosten te drijven. Meer van dergelijke wallen met kegels erop en holle drijfgangen er tussen zijn ook bij andere vallen in de Noordelijke vlakten waargenomen, maar tot voor kort besteedden weinig onderzoekers serieuze aandacht aan deze gangen.

KEGELS

'Iedereen vertelt keurig of zij wel of niet deze kleine rotskegels in de richting van de val aantroffen, maar — voor zover ik heb kunnen nagaan — tracht geen van hen uit te zoeken waartoe die kegels precies dienden', vertelt Brink verder. 'De meeste onderzoekers volstaan met slechts de veronderstelling dat de kegels er waren voor de drijvers om er zich achter te verstoppen en, indien nodig, plotseling op te springnen om de kudde te doen opschrikken en verder naar de val te jagen. Een dergelijke gang van zaken is echter voor 'Ingeslagen Kop' nauwelijks voorstelbaar, want 'Ingeslagen Kop' beschikt voor deze manier van opjagen over een veel eenvoudiger en doeltreffender alternatief.
Overal in deze prairie, vooral langs de glooiingen van de drijfgangen zit het vol met kale stukken van lage rotsblokken. 'Kijk maar om je heen', zegt Brink en gebaart wijd met zijn arm. Inderdaad, beneden aan de voet van de glooiing en ook aan de overzijde zie ik op [illegible] plaatsen, maar toch niet te ver uiteen, rotsblokken of bulten uit het gras opduiken.
'Al die bulten', vervolgt Brink, 'zijn in feite groepjes of groepen van afzonderlijke lage rotsblokken, waarvan de meeste geheel plat en van boven zo glad als een pannekoek zijn. Welnu, in de spleten tussen die rotsblokken kan een drijver zich veel doeltreffender en met veel minder moeite verbergen dan achter zo'n steenkegel boven op de kam. Bovendien is hij in die spleten veel dichter bij de kudde.
Dat een opgeschrikte bison hem zal aanvallen, hoeft hij niet te vrezen, want tussen die rotsblokken is hij voor een bison onbereikbaar. Dus waarom al die moeite om die kegels op te richten en ook te moeten onderhouden als er van die handige rotsnesten zijn? Zo gemakkelijk als al die halve onderzoekers dat menen, geeft de geschiedenis heus haar geheimen niet prijs'.

RAADSEL

Verder broedend over het vraagstuk van de kegels ontdekte Brink nog een tweede leemte in de gebruikelijke, simplistische opvatting van schuilplaats voor drijvers. In de verre oudheid zwierven over de vlakten van het Noord-Westen slechts kleine en wijd verspreide groepen mensen. Voor grotere groepen waren de bestaans middelen niet toereikend en de mogelijkheden om het leven in te richten te beperkt. Het zou dus al heel onwaarschijnlijk zijn als er meer dan driehonderd man voor één drijfjacht bijeen gebracht kon worden, waarvan voorts slechts een deel als drijver kon fungeren, aangezien er een flink aantal, en tevens de besten, als jager bij de val zelf aanwezig dienden te zijn.
'Walnu', vervolgt Brink weer en zijn gezicht drukt één en al verbazing uit, 'van de verschillende drijfgangen die naar 'Ingeslagen Kop' leiden, is er al één meer dan zes kilometer lang, slingerend als een rivier door het golvende grasland en met langs elk boord meer dan twaalfhonderd kegels, samen meer dan tweeduizendvijfhonderd! Stel je voor, er konden nooit drijvers genoeg zijn om achter al die kegels op te stellen. Rennen van kegel tot kegel was er natuurlijk ook niet bij, daarvoor verplaatste de kudde zich te snel. Probeer maar eens te voet een stoomtrein met een snelheid van veertig tot vijftig kilometer per uur bij te houden'.

DOEL

'Het lijkt mij dan ook niet anders denkbaar', zegt Brink, nadat hij mij de tijd heeft gegund zijn gedachtengang te verwerken, 'dat die dingnen', en hij zet zijn voet op de kegel recht voor hem, 'op één of andere manier [illegible] voor een meer onmiddellijk en rechtstreeks doel om bisons op te jagen; een taak die zij zelfstandig en alleen konden doen, zonder dat er drijvers achter verborgen lagen. Maar hoe kunnen half verborgen kegels in hun eentje een kudde opjagen?', Brink stelt deze vraag retherisch.
In een poging theorie en werkelijkheid meer in overeenstemming te brengen, vroeg Brink zich allereerst af of die kegels ooit niet groter konden zijn geweest en sindsdien waren stuk getrapt door grazend vee of ondergestoven door aangewaaide prairiegrond? Opgravingen in 1984 brachten die vernieling of dat onderstuiven niet aan het licht.
Bij het vervolgens verder snuffelen in vroege ooggetuige verslagen over de vallen vond Brink, nu hij er nauwkeurig op lette, veelvuldige verwijzingen naar kunstmatige struiken met zwiepende takken langs de drijfgangen. Enkele van die eerste ontdekkers noemden die struiken zelfs 'dode mannen', maar nergens verklaarden zij waar die naam vandaan kwam.
Op de terugweg naar het informatiecentrum, achter het stuur van de oude sedan en met zijn baseball pet nog steeds achterstevoren op het hoofd zegt Brink: 'De grootste fout die een archeoloog kan maken, is zich laten meeslepen door zijn eigen theorieën. Ondanks deze waarschuwing is het mijn overtuiging dat die eerste ontdekkers het in zoverre bij het rechte eind hebben, dat die struiken door mensen werden gemaakt om mensen te vervangnen en daarom 'dode mannen' werden genoemd.
Die vroegere jagers zochten iets om de bison op te jagen, dat in staat was zelf te bewegen. Als je dat klaar krijgt, kun je al je mensen concentreren bij het einde van de val, daar waar zij het hardste nodig zijn.
Daarom neem ik nu aan dat er heel eenvoudig een stuk struik door het midden van zo'n kegel gestoken werd, een veel lichtere opgave dan het boren van een gat in de hardgebakken prairiegrond. In feite is dat werk zó eenvoudig, dat vrouwen en kinderen er bij konden helpen, als er geen bison in de buurt was. Met verder nog lange repen huid aan de takken gebonden en het geheel door de wind in beweging gebracht en je hebt kant en klaar een beweeglijke vogelverschrikker om de bison, als hij langs komt, schrik aan te jagen.
Als de kudde dan door de drijfgang tussen twee van die, tegen de heldere lucht, duidelijk zichtbare en bewegende lijnen trok, dan zou zij die beweging aan de hoge zijkant zeker opmerken en argwanend in de diepte blijven. Een dergelijke list, die heel slim het beperkte [illegible] van de prooi [illegible], zou de jagers in staat stellen hun beperkte krachten veel beter te benutten'.
Met deze scherpzinnige en indruk makende toelichting over de betekenis en het nut van de kegels besloot Jack Brink onze kennismaking en eerste gezamelijke excursie naar 'Ingeslagen Kop'. Onderweg stopten wij enkele ogenblikken bij één van de opgravingen waar studenten het werk van vorige seizoenen voortzetten. Alhoewel de archeologie veel laboratorium onderzoek kent met ook verfijnde en kostbare apparatuur, ligt de klemtoon nog steeds op het werk in de opgraving.
Het veldwerk begint met de aloude houweel en spade, maar gaat na het voorbereidende werk al gauw over op het gebruik van troffel, kwast, zeef, maatlat en opschrijfboek. Met deze gereedschappen pellen studenten uren, dagen en seizoenen lang heel geduldig, maar uiterst nauwkeurig laagje voor laagje van de verborgen aanwijzingnen uit het verleden. Als je hen zo in de brandende zon op de stoffige en winderige prairie bezig ziet, is het een bijzondere ervaring te bedenken dat mensen als Reeves en Brink uit die enorme hoeveelheid van willekeurige vondsten dat grote historische panorama kunnen opbouwen, dat zich nu ook in mijn gedachten begint te vormen.
Maar dat panorama is nog verre van volledig, want met de verklaring over het geheim van de kegels vielen Brink en de zijnen in een nog groter raadsel. Al piekerend over het doel van de kegels kwam Brink al tot de bevinding dat hij over een nauwkeurige kaart van alle drijflijnen diende te beschikken. Een poging om het verloop van de half verborgen kegels vanuit de lucht te karteren, mislukte. Daarom nam Brink in de zomer van 1985 de Universiteit van Galgary opnieuw in de arm en vroeg hij Reeves terug te komen en de drijflijnen zo goed mogelijk door middel van veldwerk in kaart te brengen.
De resultaten van Reeves' onderzoek overrompelden en verbluften iedereen. Gedurende zijn systematische wandeltochten legde de nauwkeurig waarnemende Reeves en zijn ploeg een onverwacht ingewikkeld net bloot van meer dan dertig elkaar kruisende drijflijnen met bij elkaar iets van tegen de twintigduizend kegels!
Een dergelijk uitgebreid systeem van drijfgangen was nergens ooit eerder blootgelegd. De andere onderzochte vallen volstaan met één enkel paar drijflijnen, die de kudden als in een trechter naar de val leiden. Bij 'Ingeslagen Kop' niets van deze eenvoud. 'Ingeslagen Kop' blijkt over een groot 'emplacement' van drijfgangen te beschikken zoals de spoorwegen hun emplacemennten hebben om wagons in vele richtingen te kunnen sorteren en formeren.
Wat Reeves en Brink dan ook het meeste aan het denken zette, was de vreemde ligging en het verloop van veel van die drijfgangen. Enkele voerden juist weg van 'Ingeslagen Kop' naar hoger gelegen bulten, andere leken samen te komen bij kleine klippen aan de Noordzijde van het basin.
'Het gehele onderzoek werd door de kartering volkomen omgekeerd en moest anders gaan verlopen dan wij oorspronkelijk gedacht hadden', vertelde Reeves mij later, nog opgewonden van deze ontdekking. 'Er blijken vele plaatsen te zijn waar die oude jagers de bisons naar toe konden sturen; 'Ingeslagen Kop' was maar één van die plaatsen'.
Reeves vatte de gedane ontdekkingen als volgt samen: 'De jagers konden het samengestelde netwerk van gangen vanuit alle kanten gebruiken en — afhankelijk van de plaats waar zij zich bevonden en de richting van de wind — de bisons drijven naar één of meer uit een hele reeks van vallen; zowel naar het Noorden, het Oosten of het Zuiden. Natuurlijk niet naar het Westen, want daar komt de wind meestal vandaan en zijn ook geen klippen.
Er zijn zeker wel zes of zeven andere bisonvallen langs de Noordzijde van het basin. 'Ingeslagen Kop' was ongetwijfeld een veel gezochte keuze, het centrum van het systeem. Echter een reeks van vallen vergroot natuurlijk de kans op succes aanmerkelijk. Misschien moeten wij nu reeds zeggen, dat wij hier in Alberta de oudste vorm van een 'meat packing industry' hebben blootgelegd; Chicago anno 1900 na Christus maar dan teruggeplaatst naar 5000 jaar vóór Christus', voegde Reeves er glimlachend aan toe.
Het is nog te vroeg deze conclusie nu al volledig te bevestigen, maar inmiddels is wel duidelijk dat de nu zo vreedzame, zongebleekte graslanden van het Olsen Creek basin ooit het aanzien moeten hebben gehad van één groot prehistorisch slachthuis.

(WORDT VERVOLGD)

Feest in Kabouterdorp

HET WAS een drukte van belang in Kabouterdorp en nog nooit hadden de kaboutertjes zo hard gewerkt. De tuinkabouters versierden het plein voor het paleis van de koning. Ze harkten het plein zo lang, tot er geen blaadje meer lag. Ze sjouwden met grote bakken vol planten en bloemen en zongen er een vrolijk liedje bij. De kaboutervrouwtjes liepen er ook al ijverig heen en weer met slingers en kleurige lampionnetjes. Die hingen ze tussen de planten en intussen zongen ze al net zo vrolijk als de tuinkabouters.

De koning, die kwam kijken of iedereen wel flink zijn best deed, klapte tevreden in zijn handen. 'Prachtig', zei hij, 'Heel mooi. Het lijkt wel een sprookjestuin. Maar vergeet niet een grote plek open te laten voor de tafels. Alle kaboutertjes van het dorp mogen vanavond mee komen smullen'.
En daar kwamen de kabouter-timmerlui al aan. Met lange tafels en kleine kabouterstoeltjes op hun schouders. Ze zetten ze in lange rijen tussen de bloemen. En de kaboutervrouwtjes dekten de tafels met grote tafellakens, borden, messen en vorken en vaasjes met bloemen in het midden.
Al die drukte was voor Poetsje en Pinkie, stel je voor! 'Omdat ze van zo ver gekomen zijn, gaan we een groot feest houden', had de koning tegen zijn ministers gezegd, 'Met veel lekker eten en een kaboutertje, dat grappig doet, zodat we allemaal kunnen lachen. En met muziek en dansen'.

Verscholen in het bos oefende Paljas, de grappigste kabouter van het dorp, zijn grapjes en buitelingen. De bakkers waren druk in de grote paleiskeuken. Ze sneden eikeltjes, nootjes en kastanjes klein, maakten paddestoelen schoon, schilden aardappels en maakten grote schalen deeg voor de feesttaarten.
'Kom mee, dan gaan we vast alles bekijken', zeiden de prinsjes Duimduim en Doemdoem tegen Pinkie. En ze trokken hem mee naar het versierde plein. Pinkie keek zijn ogen uit naar al die bloemen en lampionnetjes. Zoiets had hij nog nooit gezien. Maar het leukst vond hij het in de paleiskeuken. Mmmm, wat rook het daar lekker en wat zag alles er heerlijk uit.
'Kijk eens', fluisterde Duimduim, 'Hier staat het beslag voor de rozijntaart. Ik zou best een rozijntje lusten. En jij?' Samen bogen ze zich over de rand van de reuzenschaal om er eentje uit te vissen. En net op dat ogenblik riep een van de bakkers: 'Daar zijn de koning en zijn ministers!' 'Oei!' schrok Duimduim en maakte samen met Doemdoem, dat hij weg kwam. 'Aiaiai!', schrok Pinkie en..... viel pardoes in de schaal met deeg. 'Blubblub, help!' schreeuwde hij. 'Oh, mijn deeg!' riep de hoofdbakker en trok hem aan zijn kraag eruit.

Daar stond toen de arme Pinkie voor de koning, vol deeg en rozijnen van het puntje van zijn gele puntmuts tot de tenen van zijn groene kabouterschoenen. 'Schande, schande!' zei de koning boos, 'Ik zal je leren, kwajongen. Naar je bed, dadelijk! En blijf daar tot het feest is afgelopen!'
Snikkend sloop Pinkie naar zijn kamer, snikkend waste hij het deeg van zich af en snikkend kroop hij in zijn bed. Had hij maar niet van de rozijntjes gesnoept! En zo gebeurde het, dat die avond iedereen op het mooi versierde plein was, behalve Pinkie. Taarten en schalen vol heerlijkheden stonden op de feestelijk gedekte tafels. De kaboutertjes zaten op hun stoeltjes en lachten om de grappige buitelingen van Paljas.
Poetsje zat op haar versierde feeststoel naast de koning en de koningin. En aan de andere kant stond het lege stoeltje van Pinkie. 'Waar blijft hij toch?' zuchtte Poetsje. 'Als hij komt, kan het feest beginnen', zei de koning. Maar hoe ze ook wachten, het stoeltje van Pinkie was leeg en bleef leeg. 'Er zal toch niets gebeurd zijn?' zei Poetsje ongerust.
En opeens herinnerde de koning zich het kabouterjongetje, dat hij die morgen naar bed gestuurd had. Dat was toch niet.... dat kon toch niet... Door al dat deeg had hij niet gezien, wie het was. Vlug stuurde hij een lakei naar het paleis.
En toen duurde het niet lang of Pinkie zat op zijn mooi versierde stoeltje te smullen van een groot stuk rozijnentaart. Samen met de andere kaboutertjes vierde hij feest tot diep in de nacht. En dat het een feest was om nooit te vergeten, dát hoef ik jullie niet te vertellen, he?

NEL BASILIO

Konkurso di Pintura i Poesia

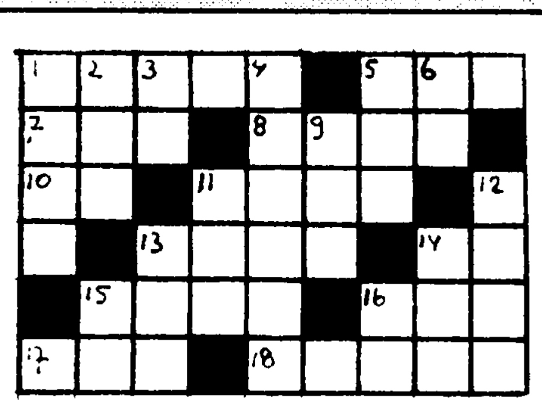
HEB JE OOK meegedaan aan het Konkurso di Pintura i Poesia van de Servisio Asuntunan di Hubentut?
Ik wist niet, dat jullie zo goed gedichtjes konden maken! In deze en de volgende kinderkranten zal ik telkens het gedichtje van een van de winnaars plaatsen. En heel stiekem hoop ik, dat jullie me nog meer gedichtjes of verhaaltjes willen sturen.
Hier zijn de winnaars:
GEDICHTJES: 6-8 jaar: 1e prijs: Ronald Junior Statia; 9-11 jaar: 1e prijs: Lizaan Winklaar; 2e prijs: Valeska Lambert; 12-14 jaar: 1e prijs: Jeanet Virginia; 2e prijs: Niata Augusta.

TEKENINGEN: 6-8 jaar: 1e prijs: Meryn Pruis; 2e prijs: Rolien Pruis; 9-11 jaar: 1e prijs: Soriën Isidora; 2e prijs: Chanatelly Rozalina: 12-14 jaar: 1e prijs: Calviany Eleonora; 2e prijs: Richenel Koko; 15 jaar en ouder: 1e prijs: Angelique Dinzey.
Allemaal van harte gefeliciteerd!

* * * * *

Gedichtje van Ronald Junior Statia, 6 jaar, die de eerste prijs voor de kinderen van 6 tot 8 jaar heeft gewonnen:
Truck a koré mal jena,
Basha piedra den lamá
Spanta tur e hendenan,
Foei, foei, shafur di truck
No hasi koi barika jen.

Puzzel van de week

HORIZONTAAL: 1. Stuk; 5. Bot in je borstkas; 7. Dier dat het meest op een mens lijkt; 8. Zeg je, als je klaar bent met bidden; 10. Blijft over na vuur; 11. Deel van een brood; 13. Met kleding is er telkens iets anders in de...; 14. Middelbaar Onderwijs (afkorting); 15. Vrouw; 16. Zeedier; 17. Muzieknoot; 18. Aan de kant van.

VERTIKAAL: 1. Zonder haar; 2. Heb je nodig om te vissen; 3. Per persoon (afkorting); 4. Deel van een mond; 5. Hert; 6. Binnen; 9. Mede; 11. Krijg je in de tekenles; 12. Vind je in de brievenbus; 13. Dwaas; 14. Fout; 15. Muzieknoot; 16. Pa.

OPLOSSING VORIGE KEER

HORIZONTAAL: 2. Rails; 6. Hol; 8. Adv.; 9. Open; 11. Dak; 12. Kapen; 15. Ev.; 16. Vel; 17. Ma; 18. Lenen; 20. Aal; 21. Noor; 23. Sla; 25. Pot; 26. Stoel.

VERTIKAAL: 1. Pop; 3. Al; 4. Laan; 5. SDK; 6. Hotel; 7. Lek; 10. Navel; 11. Delen; 13. Pen; 14. Kaart; 18. Laat; 19. Nop; 20. Als; 22. Oom; 24. De.

ZIE VOOR oplossing en de winnaar de Kinderkrant over twee weken. Stuur je oplossing vóór 27 november 1989 naar de Amigoe (Scherpenheuvel z/n of P.O.Box 577; Aruba -Nassaustraat 110; Bonaire - de heer Linkels, P.O.Box 122) en zet op de enveloppe: KINDERPUZZEL.
Winnaar van de week is:

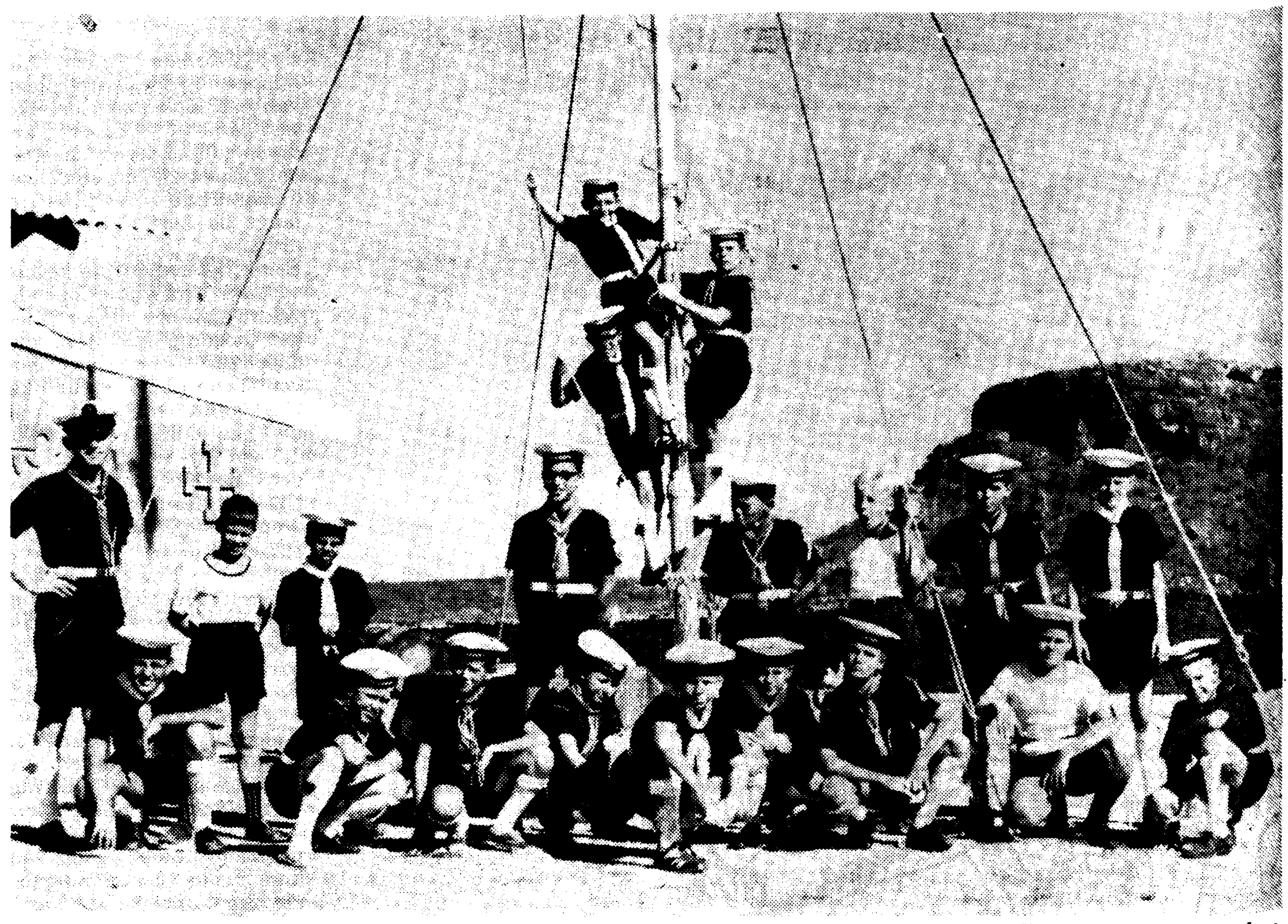
M. Ignacio
Koral Partir 121
Curaçao

Hij ontvangt een waardebon van f.15,- van Augustinus Boekhandel.

Oplossing vorige keer:

* * * * *

Rechter: U hebt een aanklacht ingediend tegen uw buurman, omdat hij u voor nijlpaard heeft uitgescholden. Maar dat is vorig jaar al gebeurd. Waarom komt u er nu pas mee?
Aanklager: Omdat ik pas vorige week voor het eerst in een dierentuin ben geweest.

...*Een groepje zeeverkenners uit 1965*...

40 jaar Zeeverkennerij

EEN PAAR jaar geleden had ik een hond, die een beetje dom was. Ik had een mooie grote verhuiskist in de tuin gezet, waarin hij kon schuilen als het regende. Maar dat begreep hij niet erg. Wat deed ik dus? Ik ging samen met hem in de kist zitten om het hem te leren. Het eind van het liedje was, dat ik in die kist zat en de hond in de regen liep! 40 Jaar geleden zou ik een goede zeeverkenner geweest zijn.
Ja, 40 jaar geleden besloot de heer Mario Marchena, toen nog een jongeman van ongeveer 17 jaar, de zeeverkennerij op te richten. Een paar broeder en fraters wilden wel helpen. Maar geld om een clubhuis te bouwen was er niet. Dus... gebruikten ze een grote verhuiskist!
Sindsdien is er natuurlijk een heleboel veranderd. Ik ben er vorige week eens een kijkje gaan nemen. In een hoek is een keukentje. En langs de wanden zijn de 'bakken'. Dat zijn een soort open kamertjes, één voor elke groep zeeverkenners of aspiranten (Bij de gewone padvinders zijn dat de welpen). Ze dragen allemaal de naam van hun groep: Bulado's, Baracuda's enz. Zo'n groep verkenners, bestaande uit zes personen, wordt trouwens ook een 'bak' genoemd.
Tjonge nog aan toe! Ik vond het voor het eerst van mijn leven jammer, dat ik een meisje ben. Maar misschien, als we meneer Ackermans eens lief aan kijken, komen er ook nog wel eens zeeverkensters. Meneer Ackermans is al 22 jaar lang de leider van de zeeverkenners. Oh nee, ik mag geen 'leider' zeggen. Bij de zeeverkenners heet dat Schipper.
Elke zaterdagmiddag van half drie tot half zes komen hij, zijn bootsmannen (helpers), kwartiermeesters, zeeverkenners en aspiranten bij elkaar. Ze zwemmen, zeilen en roeien, ze houden verkenningstochten en... leren een heleboel dingen. Hoe je met een kompas of een kaart de weg terug kunt vinden of hoe je een drenkeling kunt redden. Om maar een paar dingen te noemen.

In het begin sta je met je oren te klapperen, als je de anderen hoort praten over vorksjorring, gareelsteek, oogsplits en schiemanswerk. Maar als je eenmaal verkenner bent, dan vind je dat net zulke gewone woorden als ik 'tafel' en 'stoel'. Morgen, 19 november, hebben de Schipper en zijn zeeverkenners feest, want dan bestaan ze dus 40 jaar. 's Morgens is er een officiële bijeenkomst met vlaghijsen, toespraken en demonstraties. Misschien een mooie gelegenheid eens een kijkje op Brakkeput Ariba te nemen en alles met eigen ogen te zien. Alle zeeverkenners van harte gefeliciteerd!

Uit de schoolkrant

ALLE SCHOOLKRANTEN, die meegedaan hebben met de wedstrijd van de Dierenbescherming liggen hier voor me op tafel. Ik wil er een verhaaltje uithalen om in onze kinderkrant te zetten. Maar welke! Het is heel moeilijk om te kiezen, hoor. Vandaag gaan we lezen over het parkietje van Naïla.

MIJN PARKIETJE

Met mijn verjaardag kreeg ik een parkietje. Hij was zo wit als sneeuw. Hij had een gele snavel en zijn ogen waren rood. Ik wist niet, of hij een vrouwtje of een mannetje was, maar ik noemde hem gewoon Pietje. Pietje had een mooie witte kooi. Hij kon erg mooi fluiten. Hij kon zo hard fluiten, dat ik hem, wanneer ik naar school ging, van uit de verte kon horen.
Maar één ding hadden ze mij gezegd, en het was, dat vogels altijd met z'n tweetjes moeten zijn. Dus ik had een andere erbij moeten kopen. Dat had ik niet gedaan. Op een keer gingen wij op vakantie. Mijn moeder en ik. Toen bleef Pietje alleen met oma thuis. De vierde dag dat wij weg waren, vond oma hem dood in zijn kooi. Toen woonden wij op Tademastraat 29 Hengelosche Ess in Hengelo. Daar in onze tuin werd mijn Pietje begraven.

NAILA JHANJAN 9 jaar
Klas 4a, Fr. Gualbert College

Wist je dat ??

HERINNER je je het Bestiarium nog? Het dierenboek, dat meer dan 500 jaar geleden geschreven werd. Volgens dit boek werden berenbabies als een klompje vlees geboren. Dus zonder kop, oren, ogen, poten en bek. Moederbeer moest haar kleintjes dan met haar tong in de juiste vorm likken. En daar komt dan de uitdrukking 'een ongelikte beer' vandaan. Een ongelikte beer is iemand, die zich zeer onbeleefd gedraagt: Hij heeft niet voldoende opvoeding van zijn moeder mee gekregen.

* * * * *

Elke paar seconden worden er over de hele wereld meer dan 300 McDonalds hamburgers klaar gemaakt. Of wel 12 miljoen per dag! In 1955 werd de eerste McDonald in Chicago, Amerika, geopend. En sindsdien zijn er zo'n 80 miljard hamburgers door jou en mij en al die anderen over de hele wereld opgepeuzeld in meer dan 10.000 McDonalds-zaken.
Of je komt eten!

* * * * *

Wel eens gehoord over het Salomons-oordeel?
Koning Salomon was de zoon van koning David uit de Bijbel. Hij leefde 9 eeuwen voordat Jezus geboren werd en was beroemd om zijn wijsheid. Zijn meest bekende 'Salomons-oordeel is het volgende:
Op een dag kwamen er twee vrouwen met een kind bij hem. Ze beweerden allebei, dat zij de moeder van het kind waren. 'Wel', zei koning Salomon, 'Als jullie allebei het kind opeisen, dan hakken we het kind in tweeën en krijgen jullie ieder de helft'.
De ene vrouw vond het een goed idee. Maar de andere begon te huilen en riep: 'Nee, astublieft, geef het dan maar aan die ander!' Toen zei Salomon: 'Dat is de echte moeder. Geef het kind aan haar'.

Mopjes

Meneer Fransen is erg zuinig op zijn auto. Zijn vrouw mag er alleen in rijden, als dat echt nodig is. Ook nu had ze de wagen geleend. Tegen tien uur belt ze haar man op het werk en zegt: 'Jan, zou je iemand van de garage kunnen sturen, want ik geloof, dat er water in de carburateur zit'.
Jan: 'Oké schat, ik zal ervoor zorgen. Waar ben je met de auto?'
Zijn vrouw: 'Recht tegenover het postkantoor, in het Waaigat'.

* * * * *

Bij een kruispunt zegt Frits tegen zijn vriend Emiel: 'Hier is gisteren een ongeluk gebeurd'.
Emiel: 'Was het erg?'
Frits: 'De politie stond erbij te huilen'.
Emiel: 'Dat geloof ik niet!'
Frits: 'Echt waar. Er was een vrachtwagen met uien omgevallen'.

STICUSA -door Nel Casimiri-

WILLEMSTAD.- Deze week was de heer Henk P.J. van Bueren op bezoek op Curacao om persoonlijk afscheid te nemen van al zijn vrienden en bekenden, nu zijn taak bij de STICUSA is beeindigd. Van Bueren is 28 jaar lang eerst adjunct-directeur en later directeur geweest van de STICUSA, de Stichting voor Culturele Samenwerking van Nederland met de Nederlandse Antillen, Aruba en Suriname.In die 28 jaar is hij vele malen op Curacao geweest om allerlei zaken voor de Sticusa te regelen en heeft hij veel vrienden gemaakt. Sinds 1 januari van dit jaar is de STICUSA opgeheven en zijn haar taken overgenomen door andere organisaties zoals OKSNA en KABNA. Het zag er geruime tijd naar uit dat Van Bueren, samen met twee andere medewerkers een aantal werkzaamheden zou blijven vervullen, zij het nu in dienst van KABNA. Dit heeft echter niet zo mogen zijn. Henk van Bueren is met wachtgeld gegaan en is bezig afscheid te nemen van de STICUSA en van alles wat daarmee samenhing. In het kader van dat afscheid bezoekt hij de vijf eilanden van de Nederlandse Antillen en Aruba. In een gesprek met de Amigoe vermelde hij het een en ander over zijn tijd bij de STICUSA.

Drs. Henk van Bueren: "het is nog wennen"

Overheidsinvloed leidde tot liquidatie Sticusa

De STICUSA is lange tijd een deel van uw leven geweest. Valt er niet veel weg als u opeens weggaat ?

'Ik ben nog minstens een keer in de week bij de Sticusa, d.w.z. in het gebouw aan de J.J.Viottastraat. Er zijn nog meer mensen ontslagen of met wachtgeld, die komen ook nog allemaal wel een keer in de week. De heer Maat is liquidateur. Hij is alszodanig benoemd voor een jaar door KABNA. Hij heeft daar dus een vaste taak. De rest niet, die komt langs om nog wat lopende zaken af te handelen.'

Begin juni heeft er in de Amigoe een interview gestaan met de heer Maat. Hij vertelde daarin dat de beslissingen in verband met de liquidatie genomen moesten worden door een Gemengde Commissie. Is die commissie al bij elkaar geweest en wie hebben er precies zitting in?

'Die commissie komt een keer per jaar bijeen, ik geloof in januari. Voor Nederland zit daar een vertegenwoordiger in van KABNA, een van het Ministerie van WVC en een van het Ministerie van O&W, dan zijn er ook drie leden van Aruba, onder wie b.v. Alice van Romondt en voor de Nederlandse Antillen zijn dat Angel Salsbach en Ifna Isenia van de OKSNA en Rudy Naaldijk van Onderwijs. Het zijn dus allemaal vertegenwoordigers van de overheid, ambtenaren. Ook de STICUSA kende een Adviesraad. Daarin zaten ook drie vertegenwoordigers op verschillend gebied, maar dat waren afgevaardigden van particuliere instellingen, van de Culturele Centra. Er is dus een duidelijke beweging geweest naar een grotere invloed van de overheid. In een tijd van privatisering is dat heel vreemd. In Nederland zijn de laatste jaren allerlei grote overheidsinstellingen geprivatiseerd. Tijdens die beweging gebeurde het met de Adviesraad en de STICUSA net andersom.'

OPGEHEVEN

Waarom moest de STICUSA worden opgeheven?

'We hebben er tegen gevochten. Maar het werk van de culturele samenwerking moest en zou ondergebracht worden bij een vakdepartement. Daar zou het werk veel beter kunnen gebeuren. Er was alleen nog onenigheid of het om het Departement van WVC of om O&W zou gaan. Daar is men niet uitgekomen. Geen van beiden wilde het aan de ander overlaten. Er was verschil van mening over wie het in welke vorm zou overnemen en uiteindelijk heeft KABNA gezegd: 'Dan doen we het zelf wel!'. De STICUSA is dus toch opgeheven, maar niet terechtgekomen bij een vakdepartement. En de STICUSA kreeg haar subsidie altijd al via de KABNA. Er is dus heel merkwaardig gemanoeuvreerd. En er zijn dingen fout gelopen'.

Waarom vond men dat de STICUSA beter bij een vakdepartement ondergebracht kon worden?

'Zowel het Departement van WVC als dat van O&W heeft contacten met andere landen op het gebied van culturele uitwisseling. Ze hebben de landen van de wereld zo'n beetje verdeeld'.

Maar dat betekent dat de Antillen en Aruba gelijkgeschakeld zouden worden met al het andere 'buitenland' van Nederland?

'Ja, dat zou een eind maken aan de unieke, exclusieve positie van Aruba en de Antillen'. De tien dagen die Van Bueren heeft op Curacao moeten erg precies geregeld worden, want hij wil veel kennissen bezoeken. Hij heeft met velen te maken gehad. Practisch het hele culturele kader van Curacao heeft contact gehad met de STICUSA en dus met hem. Velen van hen al in hun studietijd, waarna hij ze hier in verschillende functies terugzag. Automatisch komen dan oude herinneringen bovendrijven, ook aan de begintijd van de STICUSA, een tijd die Van Bueren weliswaar niet zelf heeft meegemaakt, maar die hij uit de gesprekken met anderen en uit de geschriften toch goed kent.

VERSCHIL

'De stichting werd opgericht in 1948. Er was al meteen verschil van mening over de beleidsvisie. Een gedeelte wilde werken met filialen. Dus overal een filiaalbureau dat gefinancierd zou worden vanuit Amsterdam en waar vertegenwoordigers van Amsterdam werkten. De andere groep wilde ter plaatse culturele centra stichten die een autonoom beleid zouden voeren en met die culturele centra zou Amsterdam dan samenwerken. Men heeft toen uiteindelijk een verdeling voorgesteld. In Indonesië, toen het belangrijkste STICUSA-deel, zou men werken volgens de eerste methode, in 'De West' paste men de tweede methode toe, die zou daar waarschijnlijk beter aanslaan. Achteraf heeft de tweede methode inderdaad veel beter gewerkt dan de eerste.

Men heeft samengewerkt met de Culturele Centra die als vertegenwoordigers van een bepaalde gemeenschap optraden en die dingen tot stand brachten die voor die gemeenschap van belang waren. We hebben geprobeerd in de breedte te werken, d.w.z. allerlei soorten culturele uitingen te steunen. Dat kan natuurlijk nooit zo breed zijn als bij de sport. Cultuur blijft toch enigszins elitair. Kijk, volgens het eerste model stuurden wij Nederlandse boeken naar Indonesië. Volgens het tweede model hielpen wij met het schrijven van Papiamentse boeken door bepaalde auteurs; gaven een mogelijkheid die te lezen. Ook kon er bijvoorbeeld Papiamentstalig toneel op de planken komen onder een Nederlandse regisseur.'

"Sticusa was in staat zaken snel te regelen"

Hoe ging dat met de taal?

'Ik herinner me een stuk dat Henk van Ulsen hier geregisseerd heeft. Hij verstond de taal niet. Maar het is een heel goede en erg ervaren regisseur en hij had de feeling om te zeggen dat iets anders moest, dat je een bepaalde exclamatie of emotie beter zo kon overbrengen'.

Wat vond u zelf de belangrijkste taak van de STICUSA?

'Ik vond zelf bijvoorbeeld belangrijk dat we veel aandacht besteedden aan studiebeurzen en stages. Ook aan het uitzenden van mensen. We hebben bijvoorbeeld jaren muziekleraren uitgezonden. Maar het was belangrijk mensen van hier een opleiding te laten volgen in de regio, de USA of in Nederland en daarna te zorgen dat ze teruggingen om hun kennis over te dragen en te vertalen naar hun eigen gemeenschap.

KADER

Door studiebeurzen te verlenen konden we een bepaald kader vormen. Zo zijn honderden beurzen toegekend, voor jeugdleiders, sportleiders, voor muziek, toneel en dans, journalist, t.v.-reporter, wat niet al. Onze vraag daarbij was: 'Jullie moeten zeggen welke vakmensen er over een paar jaar nodig zijn'. Welke expertise is over vier jaar nodig op welk terrein? Daar moeten we nu mensen voor laten gaan studeren. De persoonlijke begeleiding van de STICUSA-bursalen is jarenlang vezorgd door mevrouw Endt, in Nederland en op afstand in andere landen. Zo'n begeleiding is nodig, zodat je geen mensen verliest die er onderdoor gaan of die niet meer terugwillen. Ik spreek hier vaak mensen die ik nog ken van 'toen'.'

U hebt zelf 28 jaar bij de STICUSA gewerkt. Hoe bent u daar terechtgekomen?

'Ik heb economie gestudeerd in Rotterdam, de Staatkundige-economische studierichting, je kunt dat vergelijken met de tegenwoordige opleiding Politicologie. Ik wilde graag bij de overheid werken op het culturele vlak. Mijn belangstelling lag bij de cultuur en bij het buitenland. Het is de STICUSA geworden. Dat had van alle drie wat. Ik begon als adjunct-directeur. Directeur was Tino Thijs. Die was al directeur bij de oude STICUSA. Na zijn overlijden, kort voor zijn pensioen in 1986, ben ik hem als directeur opgevolgd.'

Wat is het verschil tussen de oude en de nieuwe STICUSA?

'Die nieuwe begint in 1955 en is dus ook niet zo nieuw. De oude STICUSA was van 1948, daar hoorde Indonesië nog bij. De nieuwe begon in 1955, zonder Indonesië, alleen met Suriname en de Nederlandse Antillen. Men heeft toen echter de hele opzet bijgesteld. Daarom heeft men een nieuwe stichting in het leven geroepen en de oude opgeheven. Zo waren veranderingen mogelijk'.

Toen u bij de STICUSA kwam , kende u de Antillen en Suriname al?

'Nee, ik ben voor het eerst hier gekomen in 1967. Daarna vrij regelmatig en de laatste jaren elk jaar'.

Is er veel veranderd door de jaren heen?

'Natuurlijk, ook binnen het beleid van de STICUSA. We hebben herhaalde malen ons beleid bijgesteld, ons op andere dingen gericht, zeker gezien de periode van vier maal tien jaar. In die tijd zijn er allerlei ontwikkelingen geweest die van invloed waren op ons werk. We hebben geprobeerd in de pas te lopen. Dingen die we in 1988 deden, daar konden we in 1948 nog niet van dromen. En andersom, dingen die we in 1950 deden, hoefden we in 1980 nooit meer te doen. We moesten proberen de ontwikkelingen te volgen, althans niet te ver achter te raken.'

VOORBEELDEN

Kunt u daar een aantal voorbeelden van geven?

'We hebben bijvoorbeeld vrij recent een Papiaments toneelstuk opgevoerd in theater 'De Brakke Grond' in Amsterdam. In 1948 stuurde je Nederlands toneel met Ko van Dijk, Henk van Ulsen en Mary Dresselhuis naar Curacao en Suriname. Zo was de stijl toen. Meer het exposeren van Nederlandse cultuur in het buitenland. Wat ook goed was. Ik zeg er geen kwaad woord van. Men liet zien: 'Zo spelen we toneel in Nederland'. Maar de tegenhanger was toen nog ondenkbaar.'

En een voorbeeld andersom?

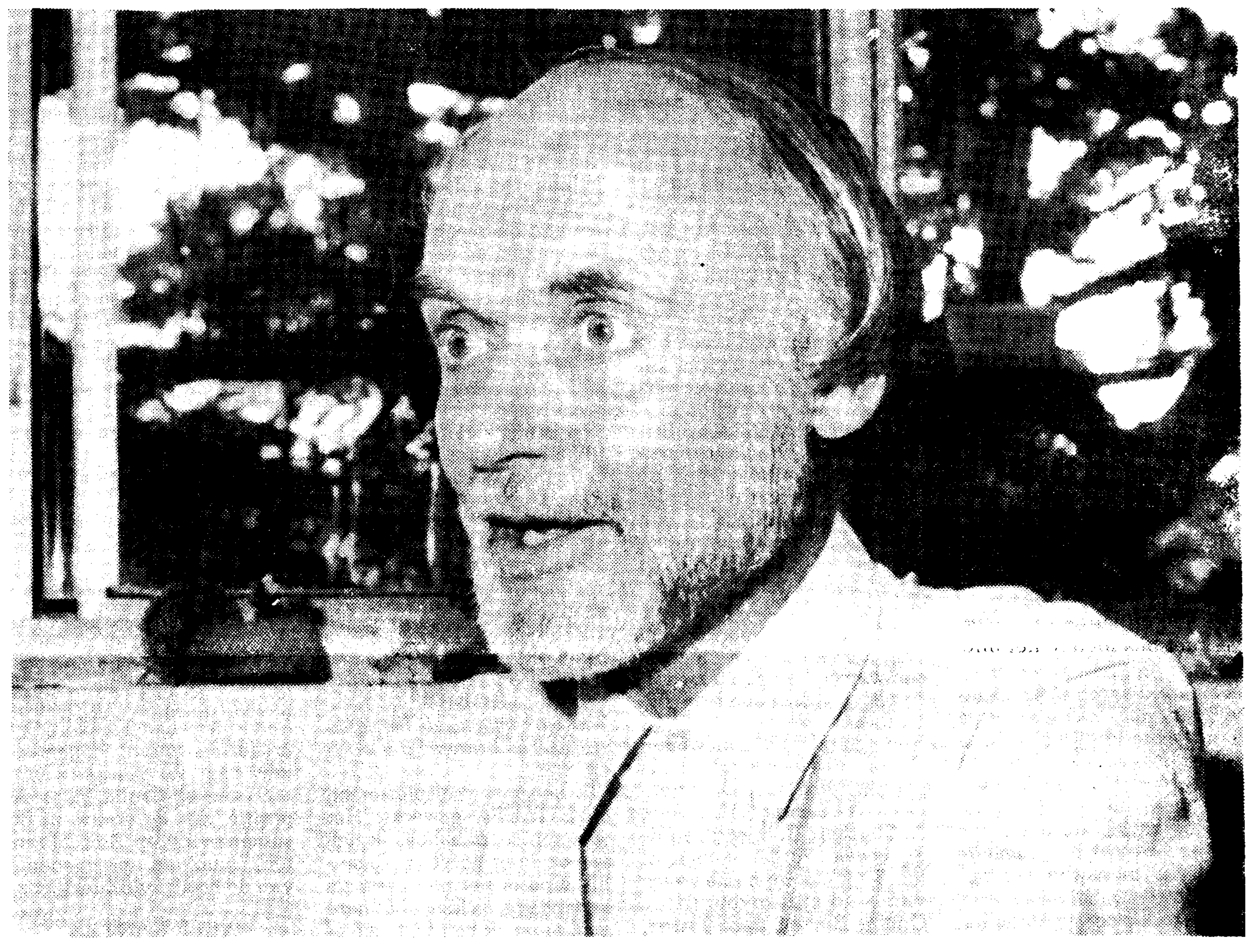
'Daar moet ik goed over nadenken. Literatuur...toneel... Misschien is dit een voorbeeld: Eind jaren vijftig zijn er twee voorlichtingsfilms gemaakt over de Nederlandse Antillen, één van de Bovenwinden (Blue Peter) en een van de Benedenwindse eilanden. Er is toen een groep Nederlanders gekomen om die films te maken, geluidsmensen, cameramensen, cutters, alles. Overigens geeft die film een goed beeld van toen. In 1985/86 is er weer een tweetal films gemaakt over de Nederlandse Antillen en Aruba. Er is toen een regisseur uit Nederland gekomen die vaker voorlichtingsfilms voor het onderwijs had gemaakt, maar nu alleen. Hij heeft hier zijn hele ploeg bij elkaar gezocht. Gezamenlijk met de mensen hier en de vaktechnici hier heeft hij de films gemaakt. Het werd nu een gezamenlijk produkt. Er is in de loop der jaren een beweging geweest om meer samen te doen.'

De STICUSA is vaak een koloniaal instituut genoemd. Was die beschuldiging terecht?

'Er is ons vaak eenrichtingsverkeer verweten. Men zei dat we uitsluitend Nederlandse cultuur naar Suriname en de Nederlandse Antillen brachten. Toch kun je met de jaarverslagen in de hand zien dat het van het begin af aan ook andersom gedaan is. Helman en Debrot hielden lezingen in Nederland, al in de allereerste tijd van de STICUSA. Wel was er een overwegende stroom van Nederland hier naartoe. Later kwam er een keerpunt en werd het duidelijk tweerichtingsverkeer. En de laatste jaren was het soms zelfs andersom. In 1986 hebben we in een jaar zes belangrijke en veelal grote Antilliaanse groepen naar Nederland gehaald, w.o. Zjozjoli en 'Tibonacha' (Kibra Hacha gecombineerd met Tipico Bonairiano). Dat was een demonstratie van Antilliaanse cultuur in Nederland. Zij hebben allen een toernee gemaakt en met veel succes. Tibonacha deed b.v. mee op folkloristische dansfestivals in Oost-Nederland, waaraan ook Russische, Franse, en andere buitenlandse groepen deelnamen. Dat zijn voorbeelden van tweerichtingsverkeer die in 1948 niet denkbaar waren. Toen moest het hier nog op gang komen. Er was niet een dergelijke dansgroep. En als er een dansgroep was, kwam men niet op het idee naar Nederland te gaan. En ook in Nederland was er toen voor zo iets geen publiek. Het is bij de STICUSA nooit echt eenrichtingsverkeer geweest, maar er lagen wel accenten. Debrot was er en Helman en ook al heel vroeg Pierre Lauffer met zijn Papiamentse poezie. Dat was eind jaren 50. Hij trad op in het STICUSA-gebouw voor Antilliaanse studenten en wat mensen daaromheen. Het STICUSA gebouw moet vol gezeten hebben. Hij heeft een paar avonden opgetreden'.

En hoe zat het met het beleid van de beeldende kunst?

'Vanaf het begin hebben we allerlei beeldende kunst aangekocht, maar later hebben werd het aankoopbeleid heel gericht. Er was later een budget waarmee Roubos bewust aankocht en dat heeft geresulteerd in een verzameling van honderden werken van Antilliaanse en Arubaanse kunstenaars. De bedoeling was daarmee voorlichting te geven over Antilliaanse kunst, maar ook om een beeld te geven van de Antillen en Aruba in het algemeen. We hingen bijvoorbeeld een schilderij van de Emmabrug of van een landhuis op naast een foto daarvan. Zo functioneerden die schilderijen ook als voorlichting in informatieve zin. Ze werden heel frequent gebruikt. Ze werden ook uitgeleend. Als bijvoorbeeld een Antilliaanse organisatie een tentoonstellingorganisserde, kon ze er uit kiezen. Die verzameling hoort bij elkaar en als STICUSA hebben we gezegd: Hou het bij elkaar'. Die verzameling geeft een bepaald overzicht, een totaalbeeld. Nu wil men de verzameling toch opsplitsen en naar elk eiland zijn deel 'terugsturen'. Dan maakt men een lelijke denkfout. Hoe kun je iets terugsturen? Het is nooit daar geweest. We hebben het niet gestolen. We hebben al het werk zelf aangekocht, of daar of in Nederland. Als je het gaat opsplitsen krijg je zes units, die samen minder waard zijn dan het totaal.

DRS.HENK VAN BUEREN: werk bij Sticusa was ook een hobby....

Maar met name Aruba wil dit toch door laten gaan en de andere eilanden zeggen: 'Als Aruba zijn deel krijgt, willen wij ook ons stukje'. Bij wie komt het dan terecht?

'Ik weet het niet. Je zou het op Curacao als eenheid kunnen uitbrengen of het in Nederland kunnen laten en uitlenen. Het is niet gemakkelijk oplosbaar. Opsplitsen ook niet. Er is een stapel schilderijen waar men nu geen weg mee weet. Wat als een Arubaanse schilder Curacao geschilderd heeft? Of een Nederlander een divi-diviboom?

BIBLIOTHEEK

De bibliotheek opsplitsen was totaal ondenkbaar. 95% van de boeken slaat op alle zes de eilanden. De boeken zijn ook al op de eilanden zelf. Alleen door zijn samenstelling is de bibliotheek van belang. De boeken op zich zijn hier al. We hebben ervoor gepleit de bibliotheek onder te brengen bij de Openbare Leeszaal en in de Bibliotheek in Den Haag. De bedoeling is dat een ruimte beschikbaar gesteld blijft om de collectie afzonderlijk te voeren en te

Vervolg op Pag. 8

Angstige momenten op Balikpapan

Vervolg van Pag. 1

Generaal Douglas MacArthur bij de landing op Balikpapan: een van de laatste oorlogsakties van de Amerikaanse generaal in Indië, voor hij zich volledig ging richten op de verovering van Japan.

Het ging immers om meer dan 700 ton aan medicijnen en medische goederen die moesten worden geïnventariseerd en klaargemaakt voor verzending. Hij kon in ieder geval rekenen op volledige medewerking van de Amerikanen, want die wilden zo snel mogelijk terug naar huis en mochten pas weg als ze de zaak netjes hadden overgedragen.
Dit leidde ertoe dat zij ervoor zorgden dat Rosheuvel zelfs de beschikking kreeg over een aantal Japanse krijgsgevangenen, iets wat niet gauw gebeurde. Toen de klus geklaard was moest Rosheuvel zich melden op Makassar, waar hij belast werd met de buitendienst en het beheer over zeven magazijnen met medische voorraden. In december 1947 was voor hem de oorlog eindelijk voorbij, toen door de adjudant-generaal te Batavia gunstig werd beschikt over zijn verzoek om naar Curaçao te kunnen terugkeren waar hij na aankomst werd gedemobiliseerd.

In de jaren vijftig was hij werkzaam als griffier van de Eilandsraad, nadat hij eerst zijn kandidaatsexamen rechten had behaald in Leiden. In 1958 vertrok hij uit Curaçao om eerst zijn rechtenstudie af te maken en zich vervolgens definitief te vestigen in Nederland.

Charles Rosheuvel is zelf blij met zijn boek, waarvoor hij alle medewerking heeft verkregen van de Antilliaanse regering, de OKSNA, Sticusa en het Prins Bernhardfonds. Blij, omdat met de publicatie ervan een waardevol stukje geschiedenis van Curaçao bewaard is gebleven, en voor degenen die het nog niet wisten bekend is geworden dat er ook in de moeilijke oorlogsjaren, een aantal jonge Curaçaose idealisten waren, bereid om zich in te zetten voor lijdende medemensen.
Een aantal van hen wonen thans in Nederland, zoals Norma Felix-Hart, Oela Heerens- De Lannoy, H. Evers, A. Chatlein, R. Rijsdijk en H. Susebeek. Verder komen in het boek o.a. de namen voor van oud-statenvoorzitter Onofre Bikker, Jose Torres, Manrique Monte, Norma Heyer en Ida Christiaan. Zij zullen bij het lezen van Rosheuvels' boek ongetwijfeld met weemoed terugdenken aan die periode, nu meer dan vijftig jaar geleden, toen zij naar het verre Indië vertrokken om de beste jaren van hun leven te wijden aan het helpen van mensen in nood.

'Van West naar Oost' van mr. Ch. A. Rosheuvel, uitgegeven door De Walburg Pers ISBN 906011.674.7, binnenkort verkrijgbaar bij de locale boekhandels.

Vervolg van Pag. 7

Sticusa

registreren. Men is voornemens de bibliotheek te continueren. De directeur van die O.L.B., de heer W.M.Renes was bestuurslid van de STICUSA. We hebben hem aangetrokken als bibliotheekdeskundige om advies te geven bij de bouw en stichting van de nieuwe bibliotheken, zowel op de Bovenwindse als op de Benedenwindse eilanden. De documentatie die we hebben over de Antillen en de auteurs gaat mee naar Den Haag'.

En de documentatie over de beeldende kunst?'Als de collectie wordt opgesplitst zal deze documentatie ook wel centraal naar Den Haag gaan?'
'Er moet een traditie ontstaan: voor informatie over de Antillen moet je naar de bibliotheek in Den Haag. Er zijn ook plannen geweest het STICUSA-archief te splitsen. Men wilde alles vastleggen op micro-fiche en dan op elk eiland die fiches neerleggen. Maar dat is niet te doen. Het is honderd meter archief. Toch is het materiaal van belang. Dit zal wel naar het Rijksarchief moeten en als iemand daar een studie van wil maken, moet hij het daar zoeken. Maar ik heb hierover niets te beslissen. Wij hebben voorgesteld:'Laat het intact'. Dat was onze mening.
Is het nu zeker wat er gaat gebeuren?
'Het is nog niet geheel duidelijk. Ik geloof niet dat er al definitieve be-sluiten zijn genomen. De gemengde commissie komt een keer per jaar bij elkaar. Men heeft voor deze structuur gekozen, maar het verhoogt de snelheid van de besluitvorming niet. De tijd dat STICUSA per dag kon beslissen is voorbij'.

HOBBY

Wat was voor uzelf het leukste werk binnen de STICUSA?
'Ik heb met veel plezier bij de STICUSA gewerkt. Het was een soort hobby. Ik heb er ook lang gezeten. Eigenlijk vind ik het niet goed als iemand ergens lang blijft hangen, maar ik ben toch gebleven. De sfeer was leuk. Het werk met Antillianen en Surinamers was leuk. Ik heb me er altijd happy gevoeld. Natuurlijk waren er ook problemen en narigheden, dat hoort erbij, maar ondanks dat overheerste het plezier. Ik heb nooit gezocht met het werk te stoppen. Zeker niet op deze manier. Maar zoals de zaken nu liggen, moet ik met wachtgeld. Wat goed was bij de STICUSA, was de mogelijkheid die we hadden om bepaalde zaken snel te regelen, we konden op zaken inspringen, alert zijn. Dat werkt. Ik ben een Weegschaal, denk lang na voor ik iets besluit. Maar als ik een besluit neem, denk ik: 'Ik heb het goed overwogen', en wil ik het snel uitvoeren. Dat heeft me altijd bekoord. De weg van de ambtelijkheid ligt me niet. Wat ik de laatste jaren heb meegemaakt van de tot standkoming van departementale besluiten, daar zou ik me erg ongelukkig bij voelen. Die andere werkwijze, waar ik zoveel jaren mee gewerkt heb, die bekoorde me erg.'

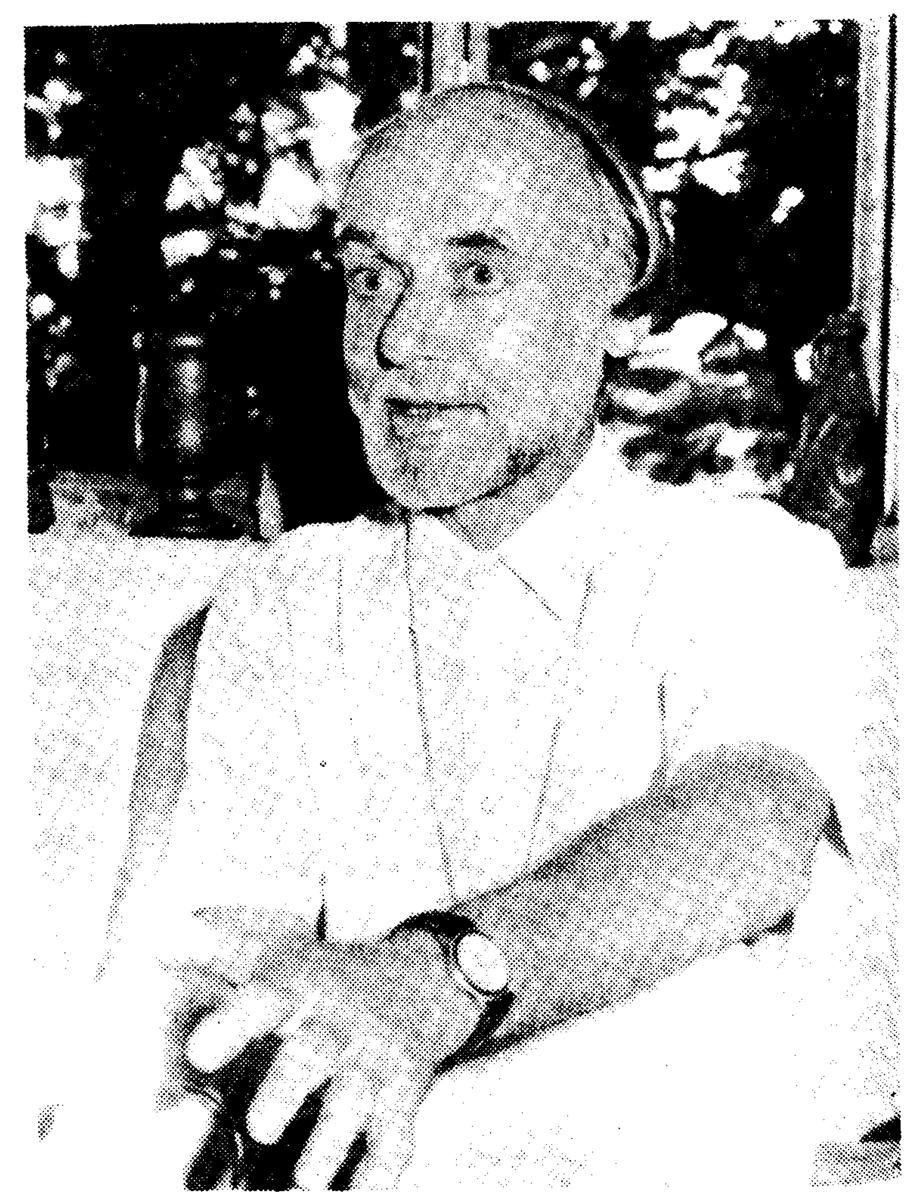
Wat was daarbij uw speciale terrein?
'Het personeel van de STICUSA bestond eerst, toen ook Suriname nog tot het werkterrein behoorde, uit zo'n dertig man. Later werd dat ingekrompen naar twaalf. Ik heb toen het cultureel-wetenschappelijk werk onder mijn hoede gekregen. Het wetenschappelijk werk, dat vond ik erg leuk. Ik moest uitzoeken wat voor wetenschappelijk onderzoek er nodig was, anderen begeleiden bij hun wetenschappelijk werk en ook de rapportage regelen. Dat wetenschappelijk werk lag op allerlei terrein. We maakten ook veel stages mogelijk. Dat kostte ons alleen het ticket en de kosten van rapportage. Natuurlijk verdwijnen er veel van zulke rapporten in een la, maar het was toch van belang. Door die kleinere bedragen kun je veel mensen uitzenden en veel onderzoek laten verrichten, wat ooit weer uit zo'n la te voorschijn komt.
Ook op wetenschappelijk terrein hebben we veel onderzoeken laten verrichten, de ontwikkelingen gaan zo snel, die moet je vastleggen, registreren, gewoon voor later. Er zijn bijvoorbeeld heel veel onderzoeken gedaan naar het Curacaose hert (meer onderzoeken dan er herten waren), onderzoeken naar de vestiging van toerisme op Aruba, naar de positie van de vrouw in de samenleving op Sint Maarten, naar de geschiedenis van de hoedenvlechterij,enz.

ALLE KANTEN

Veel studenten zijn op een bepaalde kostenbasis uitgezonden. Daarbij hoorde ook de begeleiding van de hooglerar en later de rapportage. Ik dacht: 'Laat de Antillen van heel veel kanten beschrijven en bestuderen. Daar zal men later veel plezier van hebben'. Andere voorbeelden van studies die gedaan zijn, zijn het vastleggen van oude spreekwoorden en een onderzoek naar het waarom van het onafhankelijkheidsstreven op Aruba. Het is van belang onderzoek te doen en enquetes te houden waarbij men ter plaatse om een visie vraagt en die vastlegt. Dat is de laatste tien jaar naast andere dingen mijn afdeling geweest en ik heb het leuk gevonden'.

U noemde een inkrimping van het personeel van de STICUSA. Waarom was dat?
'In 1984 is besloten om de begroting van de STICUSA te splitsen in een sector Culturele Ontwikkelinghulp en een sector Culturele Samenwerking. Wij vonden dat dat over en weer samenhing en niet te splitsen was. Een musicus die op toernee gaat, geeft in diezelfde tijd bijvoorbeeld ook gastlessen.
Dat ging samen, je gebruikte het een voor het ander. Maar de Adviesraad en de regering besloten toch te splitsen. De gelden voor Ontwikkelingshulp, ongeveer 80% van de begroting werden in een tijdsbestek van vijf jaar, gefaseerd, overgeheveld naar OKSNA. DE 20% voor Culturele Samenwerking bleven bij de STICUSA. OKSNA kreeg het geld rechtstreeks van KABNA. Daarbij werd er op gewezen dat het geld bestemd was voor bepaalde welomschreven activiteiten. Daar hebben ze zich ook wel ongeveer aan gehouden, maar niet precies. Ze laten die activiteiten niet droogvallen, zetten het niet op nul. Ze leggen alleen de accenten anders. Dat is de overgang, de verschuiving in het budget enerzijds en de programmering van het takenpakket anderzijds.
Wij wilden de voorlichting in Nederland blijven doen en de samenwerking met de culturele centra hier. Toen Nederland besloot de STICUSA helemaal op te heffen, wilden ze de taken onder brengen bij WVC of O&W. Dat is op niets uitgelopen en nu zijn de taken toch ondergebracht bij KABNA.'

De culturele samenwerking is nu dus van particuliere handen overgegaan naar de overheid?
'Er zijn twee belangrijke bewegingen werkzaam geweest in de geschiedenis van de STICUSA. De eerste beweging was het Antillianiseringsproces. Dat hebben wij van harte toegejuicht en gesteund. Het resultaat daarvan was de SOCURNA, de Sociaal Culturele Raad Nederlandse Antillen. Het was een combinatie van de Culturele Centra en de bedoeling was dat ook de overheid daarin zou participeren. De tweede beweging was de toename van de overheidsinvloed, dus van overheidsbemoeienis. Dat resulteerde in de opheffing van de SOCURNA en de oprichting van de OKSNA.
Ook dat was een mogelijkheid. Met de OKSNA konden we uitstekend samenwerken.

VAN BUEREN: veel kleine dingen met weinig geld....

Maar ook in Nederland kwam toen de toename van de overheidsinvloed naar voren. Men wilde niet meer een STICUSA, maar wilde het Departement van WVC of O&W samen laten werken met de OKSNA. Dat betekende de STICUSA opheffen. Via een vakdepartement wordt de invloed van de overheid natuurlijk veel groter. Het beleid van de gemengde commissie wordt nu op de Antillen uitgevoerd door de OKSNA, op Aruba door de UNOKA en in Nederland door de KABNA. Dat is dat'.
Waarom is er geen personeel van de STICUSA naar KABNA gegaan?

'Men heeft nog gepoogd drie mensen van de STICUSA onder te brengen bij de KABNA. Dat waren A.W.Roubos, T.Derksen en ik. Uiteindelijk is dat niet gebeurd om redenen waar ik nu liever niet op wil ingaan. Maar het betekent wel dat alle know how, we zaten alledrie al minimaal zo'n vijftien tot twintig jaar in het werk van de STICUSA, weg is. Wij drieën zouden naar KABNA gaan, waren ook stellig van plan om te gaan, en nu zitten we thuis. Ik vind dat heel spijtig.
De stichting heeft veertig jaar gefunctioneerd. Er is in die tijd veel veranderd, dat punt neem ik mee, maar als een stichting veertig jaar kan blijven werken kan er niet iets structureel fout zitten. De STICUSA had best verder kunnen functioneren, eventueel in een bijgestelde, hernieuwde opzet.

MINDER BELANGRIJK

Voor KABNA is cultuur minder belangrijk. Zeker de cultuur volgens onze ideeën met de directe contacten die wij al die jaren hebben onderhouden. Dat gedetailleerde werk kennen zij niet en zoeken zij ook niet. Een haven vergt ook grotere bedragen dan een blokfluit. KABNA moet het werk nu doen en doet het heel anders. Jan Verheyen is bij KABNA de culturele man.
Hij heeft naast het werk dat hij al deed deze portefeuille erbij gekregen. Men heeft voor de afwikkelingen wel wat nieuw personeel aangetrokken bij KABNA, maar men streeft ernaar zo weinig mogelijk mensen met dit werk van de culturele samenwerking te belasten Zij zitten op een ander spoor, een ander niveau. Wij wilden ons overal goed in verdiepen, veel contacten onderhouden, bijblijven, op de goede golflengte blijven zitten. Ons idee was: 'Doe veel kleine dingen die weinig kosten'.
Hun idee is: 'Doe een of twee grote dingen, volg de grote lijnen, die veel kosten, maar minder werk zijn.' Van Bueren heeft het moeilijk met dit afscheid. Zijn hart ligt nog bij de STICUSA. Hij heeft miniatuur huisjes meegebracht, replica's van het kantoor, de villa in de J.J.Viottastraat. Zijn bezoek wordt geregeld door het Cultureel Centrum en hij is te vinden bij de culturele evenementen die deze week plaatsvinden. De STICUSA is niet meer en voor een financiering van culturele projecten moet de nieuwe weg gezocht worden. Het is nog wennen, velen kennen die weg nog niet. De J.J.Viottastraat is verkocht en wordt langzaam, zeer langzaam, want waar moet alles naar toe, leeggeruimd. De deur is dicht. Een andere deur staat open, nog maar op een kier, het is aan ons te duwen.

Studenten in de Verenigde Staten

North Carolina behoort bij beste 25

— door P. Casimiri —

MET EEN TOTAAL van 21.760 studenten behoort Chapel Hill tot de groep van de grootste universiteiten in de Verenigde Staten. Het aantal buitenlandse studenten hiervan bedroeg in 1988 636. Niet zonder trots vermeldt een folder van deze Universiteit dat 'vergeleken met 1987 er een toename is geweest van buitenlandse studenten met 5.5%'. In dat jaar waren er 603 buitenlandse studenten ingeschreven. Vermeldenswaard is dat van het aantal van 636 buitenlandse studenten er 538 graduates en 97 undergraduates waren. Nog geen 100 buitenlandse studenten, verdeeld over de eerste vier leerjaren en over 69 verschillende nationaliteiten. De grootste groep buitenlanders komt uit Azië, gevolgd door Europa. Zuid en Middenamerika leveren er samen 12, van de 636.

Degenen voor wie de hoge TOEFL-score van 600 en de SAT-score van 1200-1300 niet te hoog zijn, hebben de hoofdprijs gewonnen. Chapel Hill geldt als één van de beste universiteiten in de Verenigde Staten. Bij zulke hoge toelatingseisen is dat natuurlijk ook niet zo verwonderlijk.
Buitenlandse studenten zijn verplicht om ieder semester minimaal 12 credits te verwerven (voor Amerikaanse studenten zijn dat er 15). Voldoet men niet aan die eis, loopt men de kans problemen te krijgen met de inschrijving, wat inhoudt dat men problemen krijgt met de Amerikaanse immigratiedienst.
In U.S. News, wordt deze universiteit in het jaarlijkse overzicht van de 25 beste, grootste universiteiten als 18e genoemd. Andere bekende namen zijn Yale University, Brown, Princeton, Harvard, Rice en Cornell. Waarschijnlijk om haar goede naam te behouden, verhoogt Chapel Hill, net als andere Amerikaanse Universiteiten jaarlijks haar toelatingseisen. Gedurende de eerste twee jaren zijn studenten, ongeacht de studierichting die ze volgen, verplicht een aantal colleges vreemde talen en kunst te volgen.

PROGRAMMA'S

Chapel Hill biedt ongeveer 60 undergraduate programma's, waarvan de beste zijn sociologie, Engels, geschiedenis, statistiek en politicologie. Journalistiek, accounting en kunstgeschiedenis scoren ook hoog. Dat laatste kan niet gezegd worden van pedagogiek, wiskunde en computerscience. Techniek en architectuur komen niet voor op het programma. Voor creatieve mensen stelt de afdeling Kunsten teleur.
85% van de eerstejaars is afkomstig van de Staat North Carolina. De resterende 15% is afkomstig van andere Amerikaanse staten of het buitenland. De informatie aan buitenlandse studenten over het wonen en gezondheidszorg is uitgebreid en overzichtelijk.
Studenten kunnen zich verzekeren tegen ziektekosten en kosten van medicijnen. Aan de universiteit is een gezondheidscentrum verbonden. Vrouwelijke studenten die in verwachting zijn kunnen gratis consult krijgen. Er worden veel cursussen Engelse taal gegeven, speciaal bedoeld voor buitenlanders. De lessen worden gegeven door bevoegde docenten en student-vrijwilligers.
De campus biedt een groot aantal kamers. De meeste kamers zijn bedoeld voor twee personen, een klein deel voor gebruik door drie of vier mensen. Sommige kamers zijn ruim en zijn uitgerust met een kitchenette, bad- en wasgelegenheid, en soms een aparte zitkamer.

ETEN

Het eten op de campus is goed, hoewel de meerderheid van de studenten er de voorkeur aan geeft zelf te koken of buiten te eten. Daarvoor biedt Chapel Hill een keuze uit 4 Mexicaanse, 1 Grieks en 4 Chinese restaurants; verder drie bakkerijen en 5 ijssalons.
De stad wordt door studenten omschreven als prettig en aantrekkelijk. Volgens velen roept het de sfeer op van 'Gejaagd door de Wind'. Op loopafstand van de campus bevinden zich discotheken, bars en filmtheaters. Voor de sportievelingen biedt Noord Carolina, op enige uren rijden, prachtige stranden en ski-pistes.
Alle kamers zijn gemeubileerd en gestoffeerd. Men moet wel voor een eigen matras, kussen en linnengoed zorgen. Alle studentenflats zijn tevens voorzien van een studeerruimte en een ruimte waar men bezoek kan ontvangen. Vaak zijn er nog aparte recreatiekamers waar men kan tafeltennissen, televisie kijken, enz.
Men garandeert alleen woonruimte aan nieuwkomers. Tweede- en ouderejaars moeten soms zelf op zoek naar woonruimte buiten de campus. De stad biedt weinig mogelijkheden wat wonen betreft. De schaarse woonruimte is bovendien erg duur. Vervoer van en naar de stad is echter weer goed geregeld. Een deel van de campus bestaat uit oude, comfortabele studentenhuizen. Het nieuwe gedeelte bestaat uit meerdere verdiepingen. De meeste kamers hier zijn vier-persoonskamers. Deze kamers liggen verder van de collegezalen af. De meeste eerstejaars zullen hier terecht komen. Naast het wonen in de studentenhuizen van de campus bestaat ook de volgende mogelijkheid. Men wordt lid van een fraternity of sorority, te vergelijken met een studentenclub of dispuut.

Vervolg op Pag. 10

Westerse critici vormden regionale interesse

Traditie overheerst in Caribische literatuur

IN DE ESSAYBUNDEL 'Het zilt van de passaten, Caribische letteren van verzet', worden sociaal-culturele facetten van de Caribische samenleving, zoals het carnaval, de calypso en de 'vervreemding' toegelicht. Vervolgens wordt aangegeven hoe die in de Caribische literatuur behandeld worden. De Caribische literatuur is weliswaar vrij traditioneel van opzet, doch de behandelde thema's, het originele, vaak uiterst humoristische taalgebruik in de typische verwerking van bijvoorbeeld bijbeltekststen, Shakespeare's 'Romeo and Juliet' en Brontë's 'Jane Eyre' maken die literatuur zeer het lezen waard. De bundel is alleen al uniek omdat voor het eerst de Antilliaanse literatuur daadwerkelijk binnen de Caribische literaire traditie wordt geplaatst. De auteur van het boek, de Nederlandse literatuurwetenschapper Aart Broek, gaf hierover een interview.

'In het Caribisch gebied wordt in het algemeen weinig gelezen. Platen, radio, televisie en de video, in menig opzicht moderne vormen van orale literatuur, zijn belangrijke concurrenten voor de geschreven literatuur. Kranten en literaire bladen besteden wel aandacht aan de geschreven literatuur en ook worden er steeds meer literatuur-congressen georganiseerd. In het onderwijs van bijna alle Caribische landen wordt tegenwoordig plaats ingeruimd voor Caribische literatuur. Doch meestal hooguit één jaar. Daarna wordt het weer Britse literatuur, of Amerikaanse'.

Volgens Aart Broek, die vijf jaar als leraar in het Caribisch gebied gewerkt heeft, gaat het er in het literatuuronderwijs in de eerste plaats om, jongeren vaardigheden bij te brengen. In het Caribische literatuur-onderwijs moeten de leerlingen die vaardigheden via Caribische literatuur leren, om het eigene beter te leren kennen meer te gaan waarderen. De invloed van het Westen is volgens Broek al groot genoeg. 'De meeste Caribische literatuur is vrij traditioneel van opzet. Maar bijvoorbeeld de romans van de Guyanese auteur Wilson Harris kun je toch moeilijk traditioneel noemen, evenmin als de gedichten van Derek Walcott- van St.Lucia- als traditionele poëzie bestempeld kunnen worden. Een van de meest in het oog springende vormaspecten is het gebruik, vooral in dialogen, van de creoolse talen, specifieke varianten van de Europese moedertalen die bij het vertalen grote problemen opleveren. Een ander vormaspect is de intertekstualiteit: het is interessant na te gaan hoe Westerse teksten verwerkt zijn, in de Caribische literatuur, en tegenwoordig zelfs andersom'.

VOORBEELD

Een prachtig voorbeeld van een geheel eigen interpretatie van Westerse tekst is de wijze waarop de Jamaicaanse auteur Roger Mais het verhaal van Samson en Delila verwerkt in zijn roman 'Black Lighting' (1955).

Het thema van de roman wordt op expliciete wijze ondersteund door Mais' eigen exegese van het bijbelverhaal. Achter het verschil tussen de levensloop van de Samson-figuur in het bijbelverhaal en die in de roman (Jake) gaat een belangrijk deel van Mais' opvatting over en kritiek op het verschijnsel 'vervreemding' in de Caribische samenlevingen schuil. Broek schrijft: 'Het is in het bijzonder de man die daaronder gebukt gaat. De reddende hand wordt de man toegestoken door de Caribische vrouw.(...) De man neemt in deze roman echter de uitgestoken hand niet aan. Dit betekent een beduidend minder heroïsche dood dan die van Samson, en een felle kritiek op de Caribische man'

EMANICIPATIE

De Spaanstalige eilanden liepen voorop in de culturele bewustwording van een deel van hun bevolking, met als gevolg een vroege Spaanstalige literaire traditie (Poesia Afro-Antillana). Van de Franstalige eilanden was het met name Haïti dat al vroeg een eigen literatuur ontwikkelde, de stroming van ht Indigenismo (rond 1915). De andere Franstalige landen zouden wat later volgen met hun Negritude beweging. 'De Negritudeschrijvers van de Franstalige gebieden en de auteurs van de Spaanstalige poesia Afro-Antillana richtten zich met name op de plattelandsbevolking. De Negritude is in een aantal opzichten ontstellend veel feller dan de Poesia Afro Antillana, die het leven van de neger op het platteland aanzienlijk romanticeerde. De sociale ellende kwam daarbij nauwelijks aan de orde. Dat verschil in felheid kan in verband worden gebracht met het publiek dat de auteurs wilde bereiken. Op Cuba en Puerto Rico schreven voor de eigen locale lichte creoolse elite en bekritiseerden die ook. De verheerlijking van de negerin was een kritiek op het ideaalbeeld van de blanke en lichte creoolse vrouw. En men zette zich af tegen de betrekkelijk recente westerse invloeden vanuit de Verenigde Staten. De Negritude richtte zich daarentegen in eerste instantie tegen en tot de de Europese machthebbers met een lange traditie van overheersen. Die literaire beweging vond haar oorsprong in Parijs waar ht tijdschrift L'Etude Noir (1934) verscheen. Hetzelfde gold ook voor Aimé Césaires boek 'Cahier d'un retour au pays natal' (1934) dat pas na de Tweede Wereldoorlog in het Caribisch gebied bekend werd. Doordat de Negritude-auteurs Afrika zo idealiseerden en de mannelijke neger zo verheerlijkten, hebben hedendaagse Franstalige Caribische auteurs als de van Guadeloupe afkomstige Simone Schwartz Barth en Maryse Condé, zich van de Negritude gedistancieerd. Zij vinden dat de toekomst van de Caribische negers in de Cariben ligt en dat een verzetstraditie vooral door de negerin gedragen werd'.

GEEN STIMULANS

In de Britse en Nederlandse gebiedsdelen ontwikkelde zich een Britstalige en Nederlandstalige literatuur. Daar assimileerden de hoger opgeleide jongeren zich eind 19de eeuw aan de cultuur van het koloniale moederland, wat geen stimulans voor nationale zelfbewustwording was. De Eerste Wereldoorlog in Europa confronteerde veel Westindische soldaten in het leger van het Britse Empire met hun achterstelling in het leger in vergelijking tot Canadezen, Australiërs en Nieuw Zeelanders. Bovendien kwamen veel van de Caribische soldaten in contact met het nationalisme in Egypte bijvoorbeeld, en met de ideeën van linkse ideologen. Terug thuis betekende de economische crisis nog eens kolen op het toch al vurig brandende malaisegevoel.

Vanuit de Verenigde Staten raakte men in de Cariben bekend met de ideeën van de Harlem Renaissance (deel van de zwarte emancipicatiebeweging in de V.S.). De Jamaicaan Claude McKay speelde een belangrijke rol in die beweging in de V.S. 'In de jaren twintig en vroege jaren dertig begonnen de Trade Unions in de Engelstalige Caribische landen steeds harder aan de weg te timmeren. De schrijvers uit de school van het Trinidese sociaal-literaire blad 'The Beacon' (1931-'33) werden vooral gevoed door die Trade Unions. De vakbonden richtten zich op het stadsproletariaat, de schrijvers eveneens.

'The Beacon' op Trinidad, richtte zich enerzijds tegen het koloniale moederland. Anderzijds staken de auteurs de hand in eigen boezem. Ze bekritiseerden de eigen locale elite en discussieerden over bijvoorbeeld de discriminatie van Chinezen en Hindoestanen binnen de eigen gelederen. Tussen twee haakjes: er is dus wel degelijk een traditie in het kritische denken van de Trinidese auteur V.S. Naipaul over de Caribische samenleving.' Naipaul karakteriseerde die samenleving ooit als : 'a society without standards, without noble aspirations, nourishment by greed and cruelty' 'Middle Passage' (1962).

' In essentie zeggen steeds meer hedendaagse schrijvers in het Caribisch gebied hetzelfde als Naipaul, maar dan met een optimistische glim-

Carnaval en de calypso zijn onwegdenkbare elementen in de Caribische cultuur en literatuur.

lach. Schrijvers als Lovelace en Selvon verschillen niet wezenlijk van Naipaul in hun opvattingen over de veranderbaarheid van de Caribische samenleving. Ook al lijkt dat op het eerste gezicht wel zo'.

Broek zet dit kracht bij door in zijn studie drie romans van een van de meest populaire schrijvers in het Caribisch gebied de Trinidees Earl Lovelace te anayliseren. Hij concludeert dat bij Naipaul van meet af aan elk geloof in verbetering of verzet tegen de bestaande maatschappelijke situatie ontbrak en dat in de loop van Lovelace's schrijverschap de hoop op een succesvol verzet steeds minder werd.

VERZET

Broek hanteert in zijn boek 'Het zilt van de passaten' een ruime opvatting van het begrip 'verzet', zodat hij veel verschijningsvormen van Caribische literatuur vanuit die optiek analyseert. Zo beschouwt Broek ook de vooroorlogse Curacaoënaar Willem Kroon, Manuel Fraai en Miguel Suriel, kantholieke tendensromanciers, als verzetsauteurs. In een sociaal-cultureel snel veranderende samenleving zochten zij immers een houvast in de katholieke ideologie. Daardoor hoopten zij de veranderingen te kunnen tegengaan. Een ander voorbeeld van verzet vindt Broek in de romans 'Weekendpelgrimage' (1958) van Tip Marugg en 'Wide Sargosso Sea' (1966) van Jean Rhys (Dominica). De protagonisten in beide boeken die tot de lichte creoolse bevolking behoorden, vallen binnen hun samenleving tussen wal en schip. Zij mislukken zowel in hun poging aansluiting te vinden bij de Afro-Caribische als bij de Europese cultuur. De erkenning van die mislukking en de consequentie daarvan, namelijk resignatie, kan volgens Broek worden opgevat als een vorm van passief verzet tegen de ontwikkelingen in de betreffende landen.

ACHTERGRONDEN

'Doordat ik die ruime betekenis aan het woord 'verzet' geef en uit het perspectief van auteurs laat zien wat hun bewoog, kon die diversiteit in de Caribische literatuur naar voren komen. Het is immers belangrijk te weten wat een auteur dreef toen hij/zij het boek schreef, niet alleen hoe de critici het literaire werk achteraf waarderen'.Broek kritiseert impliciet de Surinaamse schrijver Albert Helman in zijn fasering van de Caribische literatuur (en derde wereld literatuur in het algemeen) en de plaatsbepaling ervan in de wereldliteratuur. Helman deelt de Caribische literatuur in vijf fasen in. Tijdens de eerste fasen zou de literatuur erg regionaal georiënteerd zijn, zouden schrijvers naar de eigen identiteit van hun regio zoeken. In volgende fasen zouden ze zich beginnen af te zetten tegen de literatuur in de koloniale moederlanden en eigenheid ontwikkelen. In de vijfde en laatste fase zou de literatuur uitgegroeid zijn tot het problematiseren van universele thema's 'wereldliteratuur' geworden zijn. En alleen die laatste literatuur (hedendaagse) zou literair echt interessant zijn. 'Diegenen die periodiseren als Helman, nemen een aantal literaire hoogtepunten (van wat volgens hen literatuur is) en baseren hun periodisering daarop.

Daardoor blijven bepaalde boeken, zoals de Antilliaanse literatuur van vóór de Tweede Wereldoorlog, steeds buiten de literatuur-overzichten, omdat dat volgens maatstaven van nú geen literatuur zou zijn. Het is mede daarom belangrijk de maatschappelijke kontekst te kennen waarbinnen bepaalde literatuur geschreven is'. Het is om die reden dat Broek in zijn boek bepaalde aspecten van de Caribische samenleving eruit licht en breed uitlegt. Want het is volgens hem zeker niet zo dat in de Caribische literatuur een werkelijkheidsgetrouw beeld van die Caribische samenleving wordt geschilderd. Dat geldt overigens minder voor een roman als 'Crown Jewel'(1952) van de Trinidees Ralph de Boissière.

Bij diens ideaalbeeld van een liefdesrelatie tussen personen uit verschillende sociale klassen kan echter ook de vraag gesteld worden of dat wel zo reëel is.

Zonder achtergrondkennis van de Caribische samenleving zouden grote delen van Caribische literatuur niet geweldig aanspreken. 'Omdat men in de Cariben de sfeer van het carnaval goed kent is een boek als 'The Dragon can't dance' (1979) van Earl Lovelace een enorm succes. De roman heeft als thema het carnaval van Trinidad in de jaren zestig. Was het carnaval in het verleden voor de bevolking een manier om haar onvrede te spuien, in de loop van de jaren zestig vercommercialiseerde dat carnaval totaal door de invloed van het toerisme. Lovelace keert naar weleer en verheerlijkt het verleden van het carnaval. Eenzelfde vercommercialisering heeft plaatsevonden bij de calypso met als hoogtepunt de introductie van de soca en de calypso disco. Daarbij is in feite het hart uit de calypso weggenomen. Om die reden vindt er nu ook een idealisering van het calypsoverleden plaats.

Op Barbados is er momenteel echter een calypsonian 'Mighty Gaby' die weer doorgaat op de oude traditie van vóór het verval waarbij kritiek wordt geleverd op sociale en politieke gebeurtenissen. Dat slaat enorm aan. Interessant als je bedenkt dat Barbados geen calypsotraditie kent. Maar waar het om gaat is dat je je van al die invloeden op de literatuur wel bewust moet zijn bij het lezen van die boeken'.

DILEMMA

'Hoe literatuur gewaardeerd wordt is constant in beweging. Tot voor kort maakte zich niemand druk wie Don Quichote was. Nu plotseling is het niet meer belangrijk te weten wie Sartre en Gide waren, nee, leerlingen moeten nu weten wie de Spaanse schrijvers waren en zijn. Dat heeft met veel niet-literaire factoren te maken. Het waardeoordeel over een bepaalde literatuur is vaak gebaseerd op sociaal-economische belangen. Daar doe je niets aan, maar je moet wel blijven realiseren dat het zo is. De institutionalisering van de Caribische literatuur gebeurt natuurlijk in belangrijke mate door het Westen. Het Westen heeft de Caribische literatuur in belangrijke mate gevormd, via literatuuronderzoek en-critici. Naipaul bijvoorbeeld wordt door heel veel critici in het Caribisch gebied absoluut niet gewaardeerd, terwijl hij door westerse critici groot is geschreven. De invloed van westerse uitgevers als Longman, Heineman (Caribbean Writers Series) en Pinguin Books is ook zeer groot. In Nederland begint In de Knipscheer een dergelijke functie te krijgen. In de V.S. is bijvoorbeeld ook veel interesse voor Caribische literatuur bij vele vakgroepen voor Black Studies.

Op de Nederlandse Antillen hetzelfde verschijnsel: door de aandacht die aan Tip Marugg, Boeli van Leeuwen en Frank Martinus in Nederland werd gewijd, verkrijgen ze meer aanzien in eigen land. De keerzijde is echter dat door het succes van de literatuur in de talen van de vroegere koloniale moederlanden, die talen weer opgewaardeerd worden. Dat werkt remmend op de waardering voor en de status van de literatuur in de creoolse talen. Dat is o.a. op Curacao, Aruba en Bonaire een probleem waar niet het Nederlands maar het Papiamentu de hoofdtaal is. Het Nederlands leid er een kunstmatig leven. Een dilemma voor de westerse literatuuronderzoeker'.

HENK MAASSEN PAUL OPHEY

Aart G.Broek, 'Het zilt van de passaten,Caribische letteren van verzet, essays' 192 pag. f.29,50. Uitgeverij In de Knipscheer, Haarlem.

Groep op Brakkeput viert 40-jarig bestaan

Zeeverkenners leren meer dan alleen knopen leggen

ALLE BEGIN IS moeilijk. Je zou dan ook verwachten, dat 40 jaar geleden de toen ongeveer 17 jarige Mario Marchena de oprichting van de zeeverkennerij begon met een oud lekkend roeibootje. Misschien had hij dat ook wel, maar dat vermeldde mijn bron niet. Wat hij wél had was een flinke verhuiskist, die als clubhuis dienst moest doen. Het was roeien met de riemen, die je had. Niet wat mensen betreft, want broeder Maalstee van de Kruisvaarders en de fraters Benno en Serapio bleken van onschatbare waarde voor het voortbestaan van de Curaçaose zeeverkennerij.

Toen Jan Ackermans zo'n 17 jaar later de gelederen kwam versterken, was er al een echte loods. Overigens niet het gebouw, dat er nu staat. Dat hebben frater Scrapio en Jan Ackermans samen (op)gebouwd, evenals de huidige steiger. Er is nu genoeg ruimte voor roeiboten, zeilboten en surfplanken, een keuken en een werkplaatsje en langs de wanden open kamertjes, 'bakken' genaamd, voor de groepen zeeverkenners. Schipper (=leider) Jan Ackermans legt me op een zondagmorgen uit, hoe de zeeverkennerij werkt.

Na van jongsat aan zo ongeveer alle sporten beoefend te hebben, die je op of in het water kunt beoefenen, was het niet vreemd, dat hij op Curaçao, ook niet zonder water, daarmee door ging. Al 23 jaar is hij hart en ziel van de zeeverkennerij en trekt hij elke zaterdagmiddag van half drie tot half zes met 'zijn' jongens op. De laatste jaren onder anderen bijgestaan door zijn vrouw Annelies, die de aspiranten (welpen bij de gewone padvinderij) onder haar hoede heeft genomen.

Op het ogenblik zijn er zestig zeeverkenners in de leeftijd van 9 tot 18 jaar, verdeeld in groepen van 6. Zestig is het maximum aantal jongens en er is dan ook een wachtlijst. Geen wonder, als je hoort wat zeeverkenners zoal plegen te doen: zwemmen, roeien en zeilen uiteraard, maar ook verkenningstochten maken en kamperen.

En in de vakanties worden er driedaagse kampen georganiseerd. Niet zomaar voor de lol, vertelt de schipper. Er wordt de jongens op die manier discipline, ondernemingsgeest en leiderscapaciteiten bijgebracht. De schipper en zijn stuurlieden (staf) houden op de achtergrond wel een oogje in het zeil, maar laten de jongens zo veel mogelijk zelfstandig opereren.

De oudere jongens worden bijvoorbeeld ergens op het eiland op een hun onbekende plaats gedropt en moeten dan met behulp van kompas en kaart de weg terug vinden.

VAARDIGHEDEN

De meer alledaagse bezigheden bestaan, behalve sport, uit het leren van allerlei vaardigheden. Onnodig te vermelden dat kompaslezen en kaartlezen daar ook bij horen. Voor de leken onder ons een kleine greep uit een lange lijst vaardigheden: touwknopen, kampvuur aanleggen, gebarentaal kennen, warme maaltijd bereiden, weten wat te doen bij een ongeval. Binnenkort zal er ook een EHBO-cursus komen.

Het is even wennen aan de vaktaal, die de schipper gebruikt. 'Bakken' zijn, behalve de kamertjes in de loods ook de groepen. Ze worden geleid door een bootsman en die wordt weer bijgestaan door een kwartiermeester. Een scheepsraad is een vergadering. De groepen hebben, hoe kan het anders, namen als Baracuda's, Bulado's, Dradu en Mula. Ik leer, dat vorksjorring niets met eetgerei te maken heeft en dat oogsplits geen oogziekte is. Het woord 'steek' associeer ik altijd met bijen, maar zeeverkenners praten dan ogenblikkelijk over gareelsteek, slipsteek en paalsteek. Zondag 19 november wordt het 40-jarig bestaan van de Curaçaose Zeeverkennerij op Brakkeput Ariba gevierd en iedereen is welkom. De loods is grondig schoongemaakt, als ik op die zondagmorgen een kijkje ga nemen. Buiten ligt een grote hoop afval te smeulen en de jongens ontspannen zich in een roeisloep, die ze pas van de 'Stella Rigel' kado hebben gekregen, (kompleet met noodrantsoen!) U weet wel, dat schip, dat de Lions tot zinken gaan brengen. Die sloep is een buitenkansje voor de zeeverkennerij, die het zonder subsidie moet doen en permanent geld te kort komt.

REUNIE

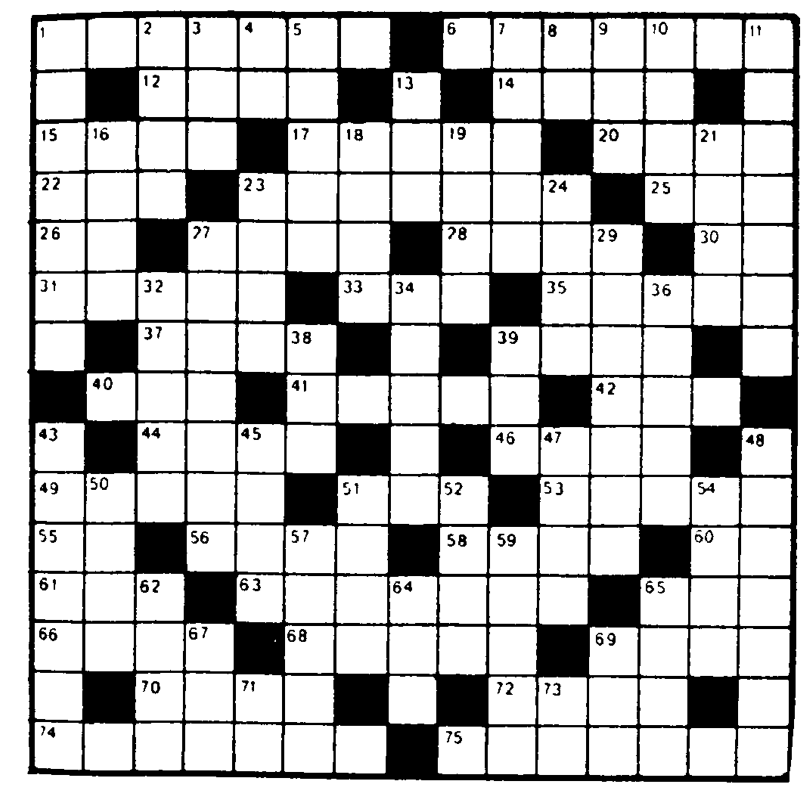
Intussen zijn de brieven en uitnodigingen al verstuurd voor de reunie van oud-zeeverkenners. Zondagmorgen 19 november begint het officiële gedeelte met de onontbeerlijke toespraken en het hijsen van de vlag. Er worden een vlaggenparade en demonstraties gehouden, waarna er, zoals dat heet, onder het genot van een drankje en een hapje oude herinneringen uitgewisseld kunnen worden.

Ik had het al over het permanente geldtekort. Veel knappen de zeeverkenners zelf op. De verlichting bijvoorbeeld hebben ze zelf aangelegd. Maar voor het lekkende dak is nu toch wel een vakman nodig. Daarom zal er op die feestmorgen ook een grote spaarpot staan. Loop er a.u.b. niet in een grote boog omheen....

Verder is te hopen dat Schipper Ackermans niet zal vergeten de bezoekers een kijkje te laten nemen in het logboek, waarin zijn zeeverkenners om de beurt de activiteiten van hun groepen beschrijven. Aan dat keurig verzorgde logboek is namelijk duidelijk te zien met hoeveel liefde en plezier die 60 jongelui zeeverkenner zijn.

Op weg naar huis, kwam ik na een paar minuten het weggetje gevolgd te hebben, weer bij het zeeverkennerskamp terecht: kennelijk ergens de verkeerde hoek omgeslagen. Bij het eerstvolgende kruispunt dus maar een andere weg in. Even later stond ik wéér bij het kruispunt. Bij een derde poging ging het eindelijk goed. Gelukkig dat de Schipper me niet zag stuntelen. Een echte zeeverkenner zou dat natuurlijk nóóit overkomen zijn.

Kruiswoordpuzzel

HORIZONTAAL: 1. Schrijfgerei; 6. Zweep; 12. Gewas; 14. Hard klinkend; 15. Kier; 17. Intiem; 20. Mineraal; 22. Trans Europe Express; 23. Weelde; 25. Plechtige gelofte; 26. Spil; 27. Vrouw; 28. Uniek; 30. Windrichting; 31. Deel van een chemisch element; 33. Mannetjesdier; 35. Schoon; 37. Moesplant; 39. Plaats in Italië; 40. Gegroet; 41. Korrel; 42. Groente; 44. Bijgevolg (Latijn); 46. Europese Militaire organisatie; 49. Graansoort; 51. Bergplaats van geld; 53. Keukenmachine; 55. Vuurrest; 56. Ruiker; 58. Overdekking van een muuropening; 60. Lengtemaat; 61. Bezittelijk voornaamwoord; 63. Vreemde munten; 65. Noodsein; 66. Doffe slag; 68. Jongensnaam; 69. Muziekterm; 70. Schriftteken; 72. Struisvogel; 74. Overblijfsel; 75. Ransel.

VERTIKAAL: 1. Hal; 2. Deel van een trap; 3. Dun plankje; 4. Onder andere; 5. Verslavingsmiddel; 7. Zeegras; 8. Rijksuniversiteit; 9. Jongensnaam; 10. Groet; 11. Lange en magere jongen; 13. Gewicht; 16. Droogvloer; 18. Lichaamsorgaan; 19. Insgelijks; 21. Munt; 23. Verlichting; 24. Enigszins zuur; 27. Peulvrucht; 29. Gevat; 32. Waterkant; 34. Padvindster; 36. Stad in Spanje; 38. Ik (Latijn); 39. Rivier in Oostenrijk; 43. Deel van een bloem; 45. Reuk; 47. Profeet uit de achtste eeuw voor Chr.; 48. Deel van een te naaien jurk; 50. Dierenverblijf; 51. Grondsoort; 52. Rustig; 54. Struisvogel; 57. Elektrisch geladen deeltjes; 59. Vruchtbare streken in de woestijn; 62. Stuurs; 64. Teer; 65. Stad in Egypte; 67. Kracht; 69. Leeg omhulsel; 71. Voorzetsel; 73. Familielid.

Uit het grote aantal inzendingen van deze Amigoe-kruiswoordpuzzel van verleden week is uiteindelijk als gelukkige winnaar van de weekprijs van 25 gulden getrokken:

Arno Spies
Kwartje 100B
Curaçao

De winnaar kan zijn prijs na identificatie afhalen op het kantoor van de Amigoe. (tot drie uur)
Oplossingen moeten ingediend zijn op Curaçao vóór donderdagmorgen tien uur en op Aruba vóór woensdagmiddag vijf uur en duidelijk en op enveloppe vermelden:
KRUISWOORDPUZZEL

Curaçao: POB 577, Aruba: Nassaustraat 110 en Bonaire: Kaya Governador Debrot 154 t.n.v. Hubert Linkels.

OPLOSSING VORIGE KEER

HORIZONTAAL: 1. Proleet; 8. Knokkel; 14. Eisen; 15. Roker; 18. Salie; 19. R.K.; 20. Anode; 21. Re; 22. Vagebond; 26. Europese; 30. Elekt; 32. Koran; 33. Ravage; 35. Toe; 37. Satire; 39. Snaai; 40. Sepia; 42. Aegis; 43. Karnen; 45. Balnet; 47. Ger; 48. Uiterst; 51. Nel; 53. Er; 54. Dorps; 56. Ketel; 59. Si; 60. Groep; 61. Neder; 62. As; 64. Imker; 66. Etsen; 67. Ui; 68. Alle; 70. Ara; 71. Rit; 72. Dame; 74. Samba; 75. Stage; 76. Teelt; 79. Mieren; 81. Por; 82. Nadruk; 85. En; 86. Graal; 88. Netto; 90. TL; 91. Arabier; 92. Garneren; 93. Stakkerd.

VERTIKAAL: 1. Pervers; 2. Rika; 3. Os; 4. Lepelaar; 5. En; 6. Trant; 7. Ako; 8. Kreuk; 9. Os; 10. Karpaten; 11. K.L.; 12. Eire; 13. Leesles; 16. Ond.; 17. Ede; 23. Gevaar; 24. Begin; 25. Oke; 27. Ros; 28. Oraal; 29. Enigen; 31. Copie; 34. Anker; 35. Te; 36. Ei; 38. Rites; 40. Snippers; 41. Absentie; 44. Eureka; 46. Attest; 47. Geraas; 49. T.S.; 50. R.K.; 52. Limiet; 54. Driebergen; 55. Oom; 57. Ede; 58. Lendendoek; 63. Slavin; 65. Rataplan; 66. Ergernis; 67. Umlaut; 69. Lm.; 73. A.e.; 77. Snaar; 78. Intra; 79. Merg; 80. Er; 83. At.; 84. Klad; 87. Are; 89. Eet.

Geen poot meer om op te staan

— door Rudolf de Wit —

IK GEEF TOE dat dit spreekwoord wel wat CRU klinkt om een triest en serieus onderwerp aan te snijden. Helaas is dit hetzelfde gevoel, dat ik ongeveer een jaar geleden kreeg toen een specialist, die hart voor het werk heeft en die voor mij tot een van de beste specialisten gerekend mag worden, een patiënt van hem naar mij verwees, die aan suikerziekte 'leed' (eigenlijk is het woord 'lijden' verkeerd gebruikt als we het hebben over een ziekte. Volgens mij moet lijden met 'ei' geschreven worden, dus 'leiden', want het is per slot van rekening de patiënt zelf die de ziekte leidt; de zieke is de verantwoordelijke voor de weg van de ziekte; hij is diegene die leidt.

Dat zal wel een discussie worden tussen de taalkundigen en de natuurgeneeskundigen in de nabije toekomst). Deze patiënt had vanwege necrose (afsterven van weefsel) al een been moeten laten amputeren. Door een serie van redenen, die ik later zal noemen, bleek nu dat ook het ander been geamputeerd zou moeten worden.

De specialist (internist) vroeg de hulp in van de acupunctuur als laatste redmiddel. Met wat voorzichtigheid heb ik deze uitdaging aangenomen en begon dezelfde dag nog, onder toeziende, geïnteresseerde ogen van het verplegend personeel met de acupunctuur-behandeling. Na 3 dagen was er een lichte verbetering merkbaar; het weefsel kreeg weer een rood, doorbloed aspect en vertoonde tekenen van genezing.

Na zowat een week was iedereen enthousiast; patiënt, verplegend personeel, familie, specialist en de acupuncturist die besefte dat het einde nog lang niet in zicht was. Groot was de verbazing en teleurstelling toen na enkele weken de patiënt de behandeling stopzette omdat hij van een ander specialist, die moest invallen voor zijn verstandige, 100x intelligentere collega, dat de acupunctuur nu wel genezing gaf, maar dat al deze prikjes van de acupunctuurnaalden grote nieuwe wonden zou veroorzaken(?).

Triest was het toen de 'behandelende' specialist terugkeerde, men toch tot amputatie moest overgaan, want de necrose had zich voortgezet. Zonder schaamte geef ik toe, dat bij het verlaten van de kamer van deze patiënt, er tranen in mijn ogen brandden en dat ik alleen maar aan het spreekwoord, waarmee dit artikel begon, dacht.

Amputaties zijn niet altijd noodzakelijk. We moeten even stilstaan bij het feit, dat de doorbloedingsstoornis die in dat lichaamsdeel plaatsvindt een **OORZAAK** moet hebben. De oorzaak opsporen en deze vervolgens te behandelen geeft 'natuurlijk' het beste resultaat. Indien westers gezien (de allopathie = normale gangbare geneeswijze) die zich kan behelpen met de meest gesofisticeerde apparatuur en technieken, dit niet mogelijk is, dan is nog altijd de oosterse geneeswijze (acupunctuur) die vanuit een geheel ander ooghoek een andere **AANVULLENDE** behandeling kan geven.

ANDERS

De acupuncturist bekijkt het necrotisch lichaamsdeel totaal anders. De pols wordt gevoeld en diagnose wordt gesteld. Dit wordt uitgedrukt in aangedane meridianen en orgaan-energieën. De acupuncturist is dan nog niet klaar; de oorzaak van de orgaan-energie stoornis moet immers nog worden opgespoord. Vaak, of meestal altijd is dit gebaseerd op jarenlang gebruik van slechte voeding. Soms door onwetendheid van het individu.

Kunt u zich voorstellen dat er diabetici bij de bosjes rondlopen die nog niet weten dat koffie en varkensvlees grote belasting zijn voor de nieren en pancreas, en dat er diëtisten zijn die nog steeds fanatiek een 'kopje zwarte koffie' en een 'plakje magere ham' aan hun patiënten opdringen. De grote ontgifter van het lichaam, de lever, die al overbelast is, wordt overbelast door de vele chemische- en kunststoffen die we innemen in de vorm van 'genots' middelen, zoals chemisch gezoete drankjes. Onbegrijpelijk! Heel vaak is het advies: een vastenkuur om de opgeslagen afvalstoffen uit de darmen te elimineren.

De acupunctuur wordt aangewend om de energieën weer te herstellen. Punten op het been, vlak onder de knie zijn belangrijke punten voor de arteriële en veneuze circulatie. De naalden die gebruikt worden zijn dunne roestvrije wegwerpnaalden die niet pijnlijk zijn en zeker geen wondjes veroorzaken. Verder zijn er nog enkele kruiden die zeker een goede ondersteuning kunnen zijn voor de circulatie:

Als voorbeeld kunnen genoemd worden:

* Aesculus (Aesculaforce)
* Hamamelis
* Echinacea zalf
* Creme Bioforce

Aesculus: (witte paardekastanje) is een goed middel bij klachten van de bloedvaten, m.n. stuwingen in de aderen; pijnlijke tenen, spataderen, zweer aan het onderbeen. Trouwens een goed middel tegen reuma (vroeger had men een kastanje in de zak tegen reuma). Op ons eiland verkrijgbaar als Aesculaforce (A. Vogel).

Hamamelis: (de toverhazelaar) helpt goed tegen stuwingen in de aderen, ontstekingen van huidbindweefsel, zweren aan onderbenen.

Creme Bioforce: zalf bij zweren die ontstaan zijn door druk.

Hamamelis zalf: zalf gemaakt van de toverhazelaar. De zalf meermalen per dag aanbrengen.

Echinacea zalf: bij ontstekingen, zweren, slechtgenezende wonden.

Calendula: (calendula zalf) de goudsbloem is goed bij uitwendig gebruik tegen het ontsteken van open wonden; goed middel bij pijnlijke amputatie-littekens.

Er zijn 'natuurlijk' nog veel andere kruiden die bij deze klachten toegediend kunnen worden.

Circulatiestoornissen kunnen ook ontstaan door wervelkolomblokkades; Bij een minimale verschuiving in de nek, die vaak niet goed zichtbaar is op de röntgenfoto (of vaak onderschat wordt) kunnen klachten optreden in de armen: tintelingen, doof gevoel, zwelling en pijn. Een operatie kan heel vaak vermeden worden. Amputatie is het allerlaatste waar aan gedacht moet worden.

RUG

Hetzelfde geldt ook voor de lage rug: een dislocatie (verschuiving van de wervels ten opzichte van elkaar) kan ook klachten geven in de tenen, voet en onderbeen. Het is altijd aan te raden om bij klachten van de extremiteiten (armen en benen) om de nek en rug te bekijken.

Fantoompijnen: Dit zijn (heftige) pijnen die kunnen optreden na amputatie van het lichaamsdeel. De patiënt voelt de pijn in b.v. het been dat er niet meer is. Last van jeuk, brandend gevoel in het been, terwijl het been geamputeerd is. Soms vindt men als oorzaak een ingeklemde zenuw in het operatiegebied; dit kan operatief weer behandeld worden en in sommige gevallen kunnen injecties om de zenuw te verdoven goed helpen. Dan blijven er naast die 'sommige gevallen' een grote groep fantoompijnpatiënten die goed baat hebben bij de acupunctuur.

We moeten trouwens ook altijd rekening houden met wat wij noemen 'Reffered pain'. Dat is pijn in een bepaald huidgebied, die te maken heeft met een totaal ander lichaamsdeel. Enkele maanden geleden had een jongedame een klein gebied op de top van haar hoofd geopereerd. Daarna kreeg zij heftige pijn in een teen. Men kon niets vinden totdat men bij toeval het hoofd behandelde omdat daar de zaak nog niet goed genezen was; toen verdween de pijn in de teen ook plotseling. Kunt u zich voorstellen als dat lichaamsdeel geamputeerd was?

Uw acupuncturist en/of homeopaat kan u verder adviseren, want hij heeft dit 'onder de knie' en heeft met u 'het beste beentje voor'!

Vervolg van Pag. 8

Ongeveer 15 procent van de Undergraduates is hier lid van. De sororities en fraternities brengen vaak wat leven in de brouwerij en menige 'Campus-party' wordt door hen georganiseerd.

De Universiteitskrant maakt melding van het feit dat de gemiddelde Chapel Hill student meer bier drinkt dan de gemiddelde Duitser. Verder staat te lezen dat naast de sororities en fraternities de sportteams van de universiteit, met name het basketballteam, tot de belangrijkste onderdelen van de universiteit horen.

Het basketballteam behaalde in 1982 de Nationale Kampioenstitel en vaardigde twee leden af voor het team dat deelnam aan de Olympische Spelen. De meeste Chapel-Hill studenten zijn verzot op football en basketball en wonen de meeste wedstrijden bij. Damesvoetbal, zwemmen en hockey mogen zich ook verheugen in een grote populariteit.

Het klimaat in Chapel Hill is gematigd. 's Zomers is het er warm en 's winters is het er koud. Gedurende het hele jaar valt er neerslag. Sneeuwstormen komen er sporadisch voor. Bij de aanschaf van kleding dient men rekening te houden met de aanschaf van een dikke jas.

Deze organisaties beheren hun eigen wooneenheden. Vaak hebben deze verenigingen een eigen toelatingsbeleid zodat je van te voren niet weet of je wel of niet aangenomen wordt.